

magasin **SKÄRGÅRD.**

sinne/smak/sevärdheter

**NYHET:
FÖLJETONG
- DEL 1**

Silvertärnan är en av vinnarna bland våra kustfåglar. Läs mer om kalla fakta från kustfågelinventeringen på sid. 24.

Ljusa ögonblick

ejder som husdjur
segla långt bort
fakta om kustfåglar
havets »sädesfält«
mystiska sjörået
hemma i husbåten

Gratis!

vår 2015

ÖFOLK / MAT OCH DRYCK / BÖCKER / NOTISER / PRYLAR

»I vårt område från norr om Öregrund till Oxelösund finns cirka 2,5 miljoner invånare. Och miljontals turister.«

Tidskriften är påkostad och trycks på glättat papper. Vi bjuder bland annat på upplevelser, utflyktsmål, fyrplatser, porträtt, krönikor, notiser och tävlingar. Annonserna ger bra information och är också uppskattade av våra läsare. På sidorna »Din SkärgårdsGuide« finns kontaktuppgifter till olika entreprenörer och våra annonsörer.

Magasinet är gratis och lever enbart på annonser. År 2014 firade vi tio år. Allt fler har börjat läsa Magasin Skärgård regelbundet. Upplagan går åt allt fortare. Ofta får vi höra att tidningen är efterlängtd när vi kommer med nya numret. Tack – det värmer. Det känns också gott med en ny annonsör.

Varmt välkommen att synas hos oss du med. //Josefin Ekberg med kollegor

VI SOM GÖR MagasinSkärgård bor och verkar alla i skärgårdsmiljö. Redaktionen har sin bas i Gräddö – mitt i sköna Roslagen. Här producerar vi tidningen från ax till limpa och distribuerar själva till över 800 platser. Från övärlden norr om Öregrund till Trosa/Nyköping i söder. I området finns 2,5 miljoner invånare. Och varje år kommer mängder med turister på besök.

En vanlig läsare kan vara runt 65 år, välutbildad och friluftsläskande. Med hälsa, tid och pengar. Men även »Svenssons« mitt i karriären med villa, fritidsbåt och familj gillar tidningen. Gemensamt är intresset för skärgård. Och – de gillar att bläddra i en fysisk tidning – med »riktiga« sidor.

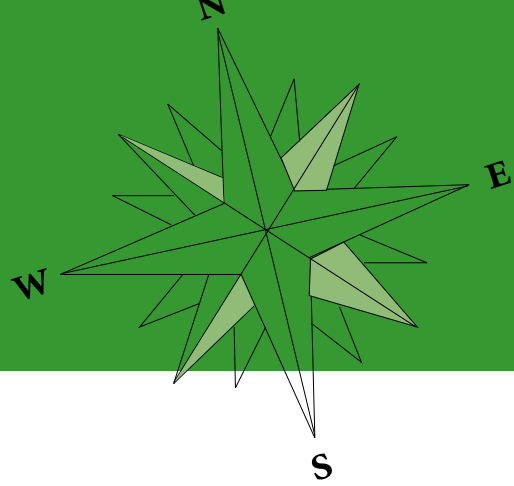
FAKTA/MAGASIN SKÄRGÅRD:

MÅLGRUPP: Folk som gillar skärgård
UTGIVNINGAR: Vår, sommar, vinter
UPPLAGA: 100 000 ex per år
SPRIDNINGOMRÅDE: Från norr om Öregrund till Oxelösund samt Åland
STARTÅR: 2005
ANNONSPRISER: Från 3 000 kr och uppåt
ANSVARIG UTGIVARE: Josefin Ekberg/
JE Mediaproduktion
TELEFON: 0176-181 90, 0709-701 901
ADRESS: Gräddö Varvsväg 12,
760 15 Gräddö
WEBADRESS: magasinskargard.se
Gilla oss på [facebook.com/magasinskargard](https://www.facebook.com/magasinskargard)

»En vanlig läsare kan vara runt 65 år, välutbildad och friluftsläskande. Med hälsa, tid och pengar. Men även »Svenssons« mitt i karriären med villa, fritidsbåt och familj gillar tidningen.«

magasinSKÄRGÅRD.

sinne / smak / sevärtheter

Tro Hopp Kärlek

DESSA TRE BEVINGADE ord andas ljusnande framtid. Och kan vara ett fundament för att ställa in kompassnålen i rätt riktning. Några av våra största orosmoln i nutid är gifter i miljön, global uppvärmning och naturkatastrofer. Kan vi styra bort från de mörka hoten mot ljuset så är mycket vunnet. Forskningen ger hopp. Den går stadigt framåt. På alla områden. Morgondagens generationer kan ha löst många av de problem vi brottas med idag.

Ett spännande forskningsprojekt som pågår nu handlar om odling av alger. I framtiden kan havets växtlighet inte bara rena vattnet och ge oss nyttig kost. Det kan även bli foder, medicin, plast, papper och biobränsle. Utan vare sig bevattning eller gödsling. Solens strålar räcker för att algerna ska växa. Detta inger hopp och tro på framtiden. Kombinerat med kärlek, respekt och förståelse för vårt sårbara klot. Och en gryende insikt om att vi alla har ett gemensamt ansvar.

Kvinnorna på ön Lånan i Norges skärgård har i århundranden skyddat och hjälpt ruvande ådor med små ejderhus bäddade med madrasser av tång. Och gör så än idag. Ett mödosamt arbete som ger utdelning i form av värdefullt

dun. Världens bästa. Fjäderlätt och värmeisolerande. Och dyrbart. I vår egen skärgård har det länge varit ett bekymmer att ejdrarna håller på att försvinna. Kan kanske ejderkojor vara en lösning?

Sedan 1975 har det gjorts omfattande inventeringar av våra kustfåglar. Vissa arter, till exempel ejder och svärta, backar i population och andra, som silvertärna ökar i antal. Viktig statistik och underlag till att ta reda på den stora frågan »Varför?«. Och förhoppningsvis kunna göra något åt det. Få balans i vår sköra skärgårdsnatur. Våra kustfåglar håller inte sällan till på någon obefolkad fyrplats. Dessa lysande trygga torn som alltmer spelat ut sin roll för sjöfarten och i brist på medel står och förfaller. Hur ska vi rädda dessa historiska monument över en svunnen fyrepok? En lösning kan vara en nationell fyrstiftelse. Hoppet lever för vårt gemensamma kulturarv – fyrarna.

Vi tror, vill och hoppas bidra med reportage som väcker lust, glädje och inspiration. Ha en angenäm läsning, kära vänner.

/REDAKTIONEN

»Detta inger hopp och tro på framtiden. Kombinerat med kärlek, respekt och förståelse för vårt sårbara klot.«

Öka trivseln och sänk elkostnaden

Varmt välkomna!

Vi har energikassetter för alla öppna spisar

ENERGIKASSETTEN

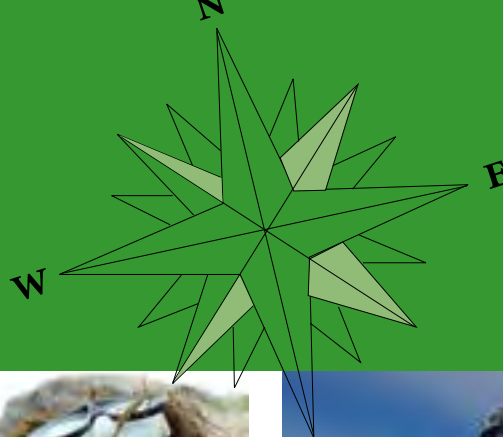

Spisdoktorn
Brasvärme Sthlm

Ritar slingan | | Arninge Täby • 08-540 203 95 • www.spisdoktorn.com

Innehåll

6

Ejdrarnas oas

s 6

Sedan urminnes tider har kvinnorna på Lånan i Norges skärgård skyddat ruvande ejdrar på ön. Traditionen att bygga ejderhus och bädda med torkad tång åt dem har levt kvar till idag. Som tack för hjälpen delar ådorna med sig av sitt värdefulla dun. Ejdrarnas paradiset Lånan finns nu med på Unescos världsarvslista.

Allt är möjligt

s 16

»Inget är omöjligt« resonerade *Eva Kullgren* och trotsade alla olyckskorpar genom att segla iväg ensam mot de sju haven. Med endast en massagebänk att trygga försörjningen med. Under resans gång bloggar hon om sina äventyr som pågår fortfarande. Hon har också skrivit en bok. Här kan du läsa den som följetong. Del ett startar i det här numret.

Kustfåglarnas antal

s 24

Alarmerande rapporter om att sjöfåglar rasar i antal skapar frågor och oro. Fågelinventerare Bill Douhan har tagit fram siffrorna. Svärtan har sjunkit markant i antal sedan 1975 års kustfågelinventering. Andra arter som minskat betydligt är ejder, silltrut, ros Karl och tobisgrissla. Men det finns också vinnare – till exempel silvertärnan.

24

32

Alger – framtiden

s 32

Alger kan hjälpa till att rädda vår planet. I framtiden kanske vår föda växer i havet. Algerna är inte bara nyttig föda – de kan bli medicin, vitaminer, fiskfoder, papper och biobränsle också. Dessutom renar de vatten likt ett reningsverk. En algodling på västkusten är mumma för forskningen. Seafarm heter projektet.

Tron på sjöräet

s 50

Hon är vacker, förförisk och har magiska krafter. Vill man hålla sig väl med henne gör man bäst i att ge henne en ostmacka eller ett par vantar. Annars kanske stormen kommer och välter omkull båten. Tron på havsfrun, sjöräet eller sjöjungfrun är urgammal. Hon kan vara både ond och god.

Din Skärgårdsguide

s 85

Här hittar du alla kontaktuppgifter du behöver till en lyckad utflykt i skärgården. Boende, taxibåt, krogar och kajaker bland mycket annat.

Akterspegeln

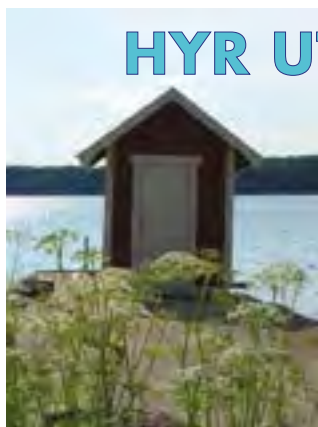
s 98

Vad kan du om fyrar? Testa dina kunskaper och ha chans att vinna den rykande färska »Algkokboken« av *Mia Bisther* och hennes bror *Björn Bisther*.

98

HYR UT DIN STUGA

Efterfrågan är stor på trevliga stugor i Stockholms skärgård och Roslagen. Vi är en lokal uthyrningsförmedling. Väletablerad med stort kunnande och personlig service. Hör av dig för mer information.

Partner med Stockholm Skärgårdsstugor.

LUJSTERÖ
Skärgårdscenter
yvonne skanlert werner

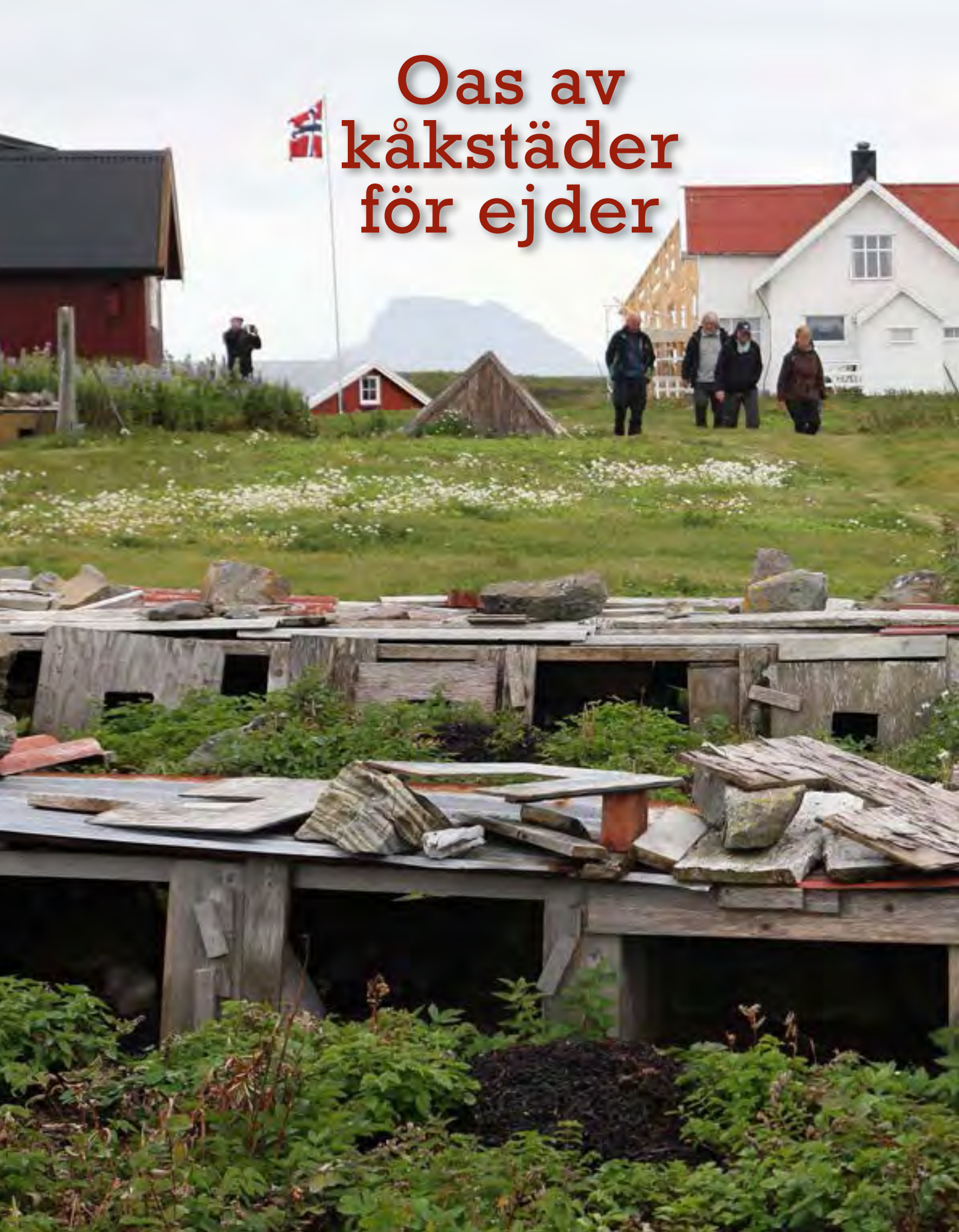

HYR STUGA

Vi hjälper dig hitta semesterstugan som passar just dig.

yvonne@LSCAB.se
www.ljusteroskargardscenter.se
073-655 67 00

Oas av kåkstäder för ejder

I hundratals år har »fågelvaktare« tagit hand om ådorna på Lånan. De bygger
kojor av allsköns bråte och bäddar med tång åt de ruvande fåglarna. Belöningen
blir världens bästa dun. Häng med på guidad tur till ejdrarnas egen »fristad«.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Roine Karlsson

VARJE VÅR I APRIL åker sex fågelvaktare ut till ön Lånan i yttre skärgården vid norska Helgelandskusten. De är födda och upp-vuxna här liksom ejdrarna de vaktar. En unik plats som sedan 2004 finns med på UNESCOs världsarvslista, tack vare kvin-nors sedan urminnes tiders arbete med att vårda ruvande ejdrar. Ådorna har länge varit öbornas omhuldade »hus-djur«. Det var kvinnornas arbete att samla in dun och ägg, när männen likt gudingar for till sjöss och skötte om fisket. Fruarnas sätt att bidra till hushållskassan. Deras första riktiga förvärvsarbete.

Traditionen har hållits vid liv ända till idag. Trots svårigheter som andra världskriget och att norska myndigheter på 70-talet »mutade« de bofasta att flytta iland. Av besparingsskäl. Ingen bor på Lånan året runt längre men överge sina ejdrar hade de inte hjärta till. Varje vår/sommar bor ejdervaktarna här i fyra månader. Tills arbetet är över för säsongen. På våren ska alla ejderhus som gått hårt åt under vintern renoveras. Och så fejas det. Man städar ur omkring 1000 redan. Ett slitsamt arbete som sköts

Havsörnen är en hotade fiende till ejdern och dess ungar

hukandes på knä. All gammal tång byts ut mot ny fräsch som blir ådornas »mad-rasser«.

Vi börjar med att gå runt stränderna och plocka tång som vi lägger på tork. Ejdrarna är kräsna och gillar inte att ligga på fuktig tång, berättar fågelvaktare *Erna Overgård*.

Det är bråda tider. Allt ska vara klart tills i maj när ejdern återvänder. Guding-

arna följer med för att efter parnings-perioden försvinna ut till havs. Två gånger om dagen kontrolleras redena om det finns ägg och hur många. Normalt läggs cirka fem ägg. Det krävs minst ett för att ejdrarna ska rugga. Om det saknas ägg läggs ett falskt ägg av trä dit så inte ådan ledsnar och smiter iväg.

– Det falska ägget lägger vi i redet när ejderns ägg blivit bortrövade. Det är för

att ejdern ska fortsätta att lägga ägg. Den tror det är sitt ägg. Om ägget är borta vill ejdern inte komma tillbaka till det redet, förklarar fågelvaktare *Hildegunn Nordum*.

Kåkstäder av ejderhus

Överallt på den flacka ön syns små skjul, kojor och kåkstäder av alla möjliga sorters byggmaterial. Sten, drivved och korrugerad plåt. Det ser ut som slummen i Indien men är fåglarnas eget Beverly Hills. Med lyxiga bostäder för alla smaker. En del föredrar att bo själva, andra i kollektiv. På ejderhusen, eller E-husen som de kallas på norska, står ibland invånarnas namn. Med tak över huvudet kan ådorna ligga och ruva på sina ägg i säkert skydd. Skulle något hot närma sig kommer »människorna« och schasar bort det.

– Värsta plågan är mink. Därför har vi hund här på ön, förklarar Erna.

Andra fiender kan vara utter, havsörn och stortrut. Men inte människan. Hen är bara en vän här. Det förekommer ingen ejderjakt tack och lov. Fågeln är fredad och nästan helig. Deras dun är så pass värdefullt. Förr var ett kilo lika mycket värt som en hel ko. Ejdern i den här skärgården har länge betraktats som ett husdjur. Och inget byte.

– De söker skydd hos oss och är nästan tama, säger Erna.

Ådorna återkommer till sitt eget krypin varje år. Under Ernas veranda sitter en skylt med texten »Mette Marit«. »Verandadamera« som de kallas är så fina att de har fått kungliga namn. Och koll på Norges nationaldag tycks de också ha.

– De flyger alltid in den 17 maj, avslöjar Erna.

Mödösamt arbete

I fyra veckor ligger ådorna på redet. När ejdrarna ruvat färdigt och simmar iväg med sina små ungar börjar nästa fas för fågelvaktarna. Att samla in dunet, rensa och karda bort tång. Allt görs för hand så att fyllnadsmaterialet behåller sin spänst. *Margit Lande* sitter i en sjöbod och demonstrerar hur man rensar dunet. Hon sitter bakom en stor ram med strängar på, en så kallad »dunharpa« och drar fram och tillbaka med ett slags trähandtag så skräpet lossnar. Medan det fjäderlätta dunet ligger kvar. Sedan vänder hon på harpan och gör likadant på andra sidan.

Alida Nilsen, Lånan med ejderduntäcke. 1984.

I fiskebyn Nes på ön Vega står detta obebodda E-hus.

Och om igen och igen. Tills hon är nöjd. Ett tidsödande arbete.

Lönen för mödan blir förstklassigt dun. Världens bästa. Fluffigt, nästan viktlost och mycket värmeisolerande. Ett skraddarsytt täcke av handplockat ejderdun är det mest exklusiva att bädda sängen med. Det kan kosta upp emot 49 000 norska kronor. Dyrt kanske? Men det är en investering som håller i generationer. Åtminstone 100 år. Ofattbart och beundransvärt att verksamheten i dagens effektiva tidevarv går att leva på. Det krävs ett kilo dun från 60–70 redan för att fylla ett enda täcke (!). Tänk ändå att handgjort kan överträffa maskiner och borga för superb kvalitet.

Ejdermuseet i fiskebyn Nes

»Tänk ändå att handgjort kan överträffa maskiner och borga för superb kvalitet.«

Margit Lande rensar dun

Turismen ökar

Hildegunn Nordum är en driftig eldsjäl och något av Lånans ansikte utåt. Hon står bakom »Utværet Lånan – naturopplevelser i ærfugelns rike« som arrangerar guidade turer samt tillverkar och säljer dunprodukter. Med ett vackert leende visar hon oss till ett litet ejdermuseum uppe på ett loft. Där står långbord och bänkar på rad. Det serveras kaffe och smörgås. Vi får höra lite om öns historia och information om de exklusiva duntäckena som skraddarsys på beställning. Företaget är ensam i världen om att ha handplockat ejderdun i täckena och har blivit kunglig hovleverantör. Även Lånans

Om våren kommer ejderhonan med sin hane. Sen drar han till havs.

»Lönen för mödan blir förstklassigt dun. Världens bästa.«

fågelvaktare sover förnämt. De har alla egna ejderduntäcken.

Vi erbjuds att bli Lånanvänner, köpa lotter och souvenirer. Har man inte råd med ett duntäcke kan man köpa en liten påse med äkta ejderdun för 100 kronor. Det säljs illustrerade barnböcker om ejdrar. På både engelska och norska. Böcker för vuxna. En DVD-film om Lånan. Sockor och vantar av ejderdun. Vykort. Och mycket mer. Alla sätt att tjäna pengar på tas tillvara för att kunna fortsätta traditionen att hjälpa ejdern i utbyte mot värdefullt dun. Tur är väl det. Härute ökar beståndet av ejder.

Utan allt detta arbete skulle ejdern minska, säger Hildegunn.

Intresset och turismen till »ejderns rike« ökar. Ett påkostat naturum på ön Vega där båtarna till Lånan går från ska byggas. Nyligen gästades man av ett japanskt tv-team. Och ett nytt internationellt magasin om nordisk kultur gjorde nyss ett stort reportage om Lånan. Nu har till och med ett svenskt skärgårdsmagasin varit på besök. Kanske kan det ge inspiration till att bygga ejderhus i vår egen skärgård, som är så utarmad på denna karaktäristiska sjöfågel?

Hoppas. 🐾

Fakta/Lånan:

Varje tisdag och fredag mellan 30 juni–31 juli går guidade båtturer ut till Lånan. Resorna bokas via turistbyrån på Vega. Under fredningsperioden 1 maj till 23 juni finns exklusiv möjlighet att boka »ejderfågelsafari« med unik chans till kontakt med ejdrar tillsammans med fågelvaktare. Se program på www.lanan.no »Opplev Lånan« Endast förhandsbokning via Hildegunn Nordum gäller då. Turbåtarna går från Nes brygga på ön Vega. På bryggan finns ett fint ejdermuseum med utställning och butik samt café i närheten. Mer information finns på www.lanan.no och www.visitvega.no.

Sköna tumvantar av ejderdun

Souvenir från Lånan – äkta ejderdun

Vi som seglade till julbordet

FOTO ROINE KARLSSON

Lördagen den 6 december klockan halv-nio-nio på morgonen samlades en skara läsare i Vaxholms gästhamn för att segla till Finnhamn. Magasin Skärgård hade bokat två av företaget Outs stora 50-fots segelbåtar. Alla var sugna på att segla i vinterkylan till värmen och julbordet på Finnhamn. En annorlunda upplevelse. Den ena båten hade snabbt blivit fullbokad av Team Kava, ett tjejgäng på åtta väninnor. I den andra seglade övriga tio deltagare. Alla fick varsin lapp med frågor och varsitt magasin att leta svaren i.

Ombord på vår båt bjöd skepparen Roger Granath på seglingsinstruktioner, glögg, pepparkakor och gott humör. Alla fick hjälpa till att skota hem och styra båten i rätt kurs. Det blev kappsegling mellan båtarna och Team Kava fick se sig slagna av Team Magasin Skärgård, med stor marginal (ha, ha!).

Väl framme på Finnhamn klev vi med väderbitna kinder upp till krogen för att hugga in på de många rätterna som dukats upp. Kocken stod stolt bredvid och berättade om den hemlagade maten. Lagom till kaffet drog vi vinnaren i frågesporten och vinnare blev Karin »Kava« Jeppson. Efter denna härliga dag tog vi Waxholmsbåten hem igen. Några valde att stanna kvar och övernatta på ön. /Josefin Ekberg

Boktips

Vem vet mest

1000 frågor om Skärgården

Skärgårdsstiftelsens vänbok är i år en frågesportsbok – 1000 frågor om Skärgården av Jeppe Wikström. En lekfull bok som också är ett spel. Med

frågor om allt mellan himmel och hav i skärgården. Spelmodulen – ett slags digital domare – väljer frågan, säger om du haft rätt eller fel och håller ordning på poängen. Boken delas ut gratis till stiftelsens medlemmar.

TITEL: 1000 frågor om Skärgården
FÖRFATTARE: Jeppe Wikström
FÖRLAG: Max Ström
CIRKAPRIS: 229 kr
ISBN: 978-91-71263-261

ILLUSTRATION: CHARLIE NORRMAN

FOTO JOSEFIN EKBERG

Albrektsmässan i Östhammar

»Albrektsmässan« hålls var tredje år och i år är det dags igen. Helgen den 30–31 maj på Sjötorget i Östhammar. Utställare är företag verksamma inom Östhammars kommun. Sist hade man ett 60-tal utställare och 5 000 besökare.

Norrtälje museum och konsthall

I januari slog det nybyggda Norrtälje museum och konsthall slog upp portarna i centrala Norrtälje nedanför industrimuseet Pythagoras. Intresset och nyfikenheten är stor för det arkitektridade huset och utställningarna. Lunchvisningar, föreläsningar och barnverksamhet är återkommande inslag på programmet. Barnens fredagsverkstad är en satsning för fredagslediga barn och vuxna. En öppen verkstad med konst, pyssel och enkel slöjd för små barn 0–6 år och medföljande vuxen.

FOTO ROINE KARLSSON

»Visste du att...

det vatten du dricker är samma som vikingarna seglade på?«

Biovacuum - Watercare minireningsverk

- Ingen slamsugning behövs.
- Enkel placering ovan mark.
- Hög reningsgrad - även vid oregelbunden användning.
- Besök - installation - service

Hör av dig för mer information.
Vi delar gärna med oss av vår långa erfarenhet.

Miljö & Bioteknik

08-608 21 60
kontakt@miljöochbioteknik.se
www.miljöochbioteknik.se

SVARTSÖ ÄR:

BRÖLLOP KONFERENS FEST HELPENSION LANTHANDEL KROG META
 VANDRARHEM SKÄRGÅRDSHOTELL BASTU STUGOR GÄSTKÖK FIKA
 VINTER LEVANDE Ö TRÄNA LAGA MAT CATERING VÅR GRUSVÄGAR
 SYSTEMOMBUD HÖST SILL SKÄRGÅRD LEK SEGLA SOMMAR BÄVER
 CYKLA HEMBYGDSDAG BADA GLASS JULBORD SPRINGA SKOLA
 GRÖNSAKER ÅKA SVÄVARE HEMBYGDSGÅRD MUSIK JORDGUBBAR
 SKIDOR ÖPPNA LANDSKAP SKRIDSKOR SKOLA VANDRA PICNIC HÖ
 CAFÉ FISKA KRÄFTSKIVA WAXHOLMSBÅT ÅRETRUNT SMULTRON FÅR
 TAXIBÅT HAV METMASK CINDERELLA GRÄS FISKMÅS SEGELBÅT ISAR

www.hembygd.nu
08-542 472 56

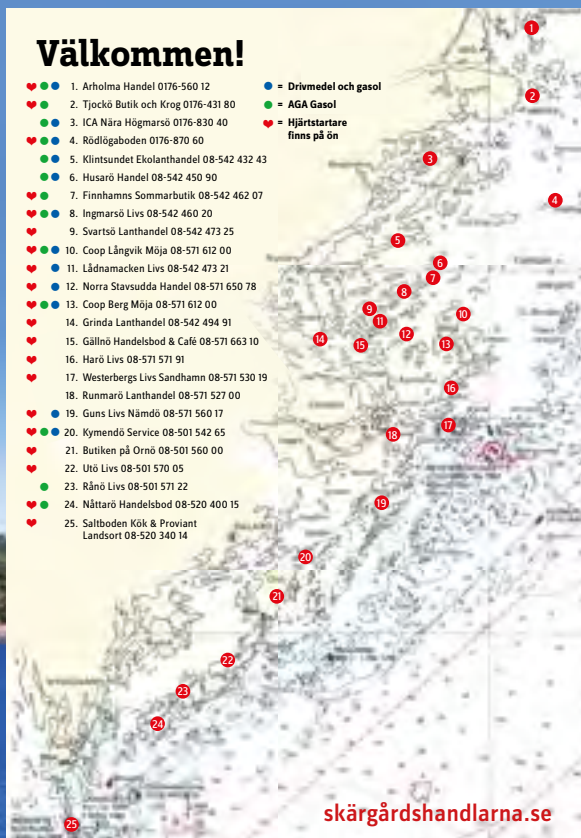
08-542 47 400

WWW.SVARTSO.SE

Välkommen!

- 1. Arholma Handel 0176-560 12
- 2. Tjockö Butik och Krog 0176-431 80
- 3. ICA Nära Högarsö 0176-830 40
- 4. Rödlogaboden 0176-870 60
- 5. Klintsundet Ekolanthandel 08-542 432 43
- 6. Husarö Handel 08-542 450 90
- 7. Finnhamns Sommarbutik 08-542 462 07
- 8. Ingmarsö Livs 08-542 460 20
- 9. Svartsö Lanthandel 08-542 473 25
- 10. Coop Långvik Måja 08-571 612 00
- 11. Lådnamacken Livs 08-542 473 21
- 12. Norra Stavsudda Handel 08-571 650 78
- 13. Coop Berg Måja 08-571 612 00
- 14. Grinda Lanthandel 08-542 494 91
- 15. Gällnö Handelsbod & Café 08-571 663 10
- 16. Harö Livs 08-571 571 91
- 17. Westerbergs Livs Sandhamn 08-571 530 19
- 18. Runmarö Lanthandel 08-571 527 00
- 19. Guns Livs Nämö 08-571 560 17
- 20. Kymendö Service 08-501 542 65
- 21. Butiken på Ornö 08-501 560 00
- 22. Utö Livs 08-501 570 05
- 23. Rånö Livs 08-501 571 22
- 24. Nättarö Handelsbod 08-520 400 15
- 25. Saltboden Kök & Proviant Landsort 08-520 340 14

- = Drivmedel och gasol
- = AGA Gasol
- = Hjärtstartare finns på ön

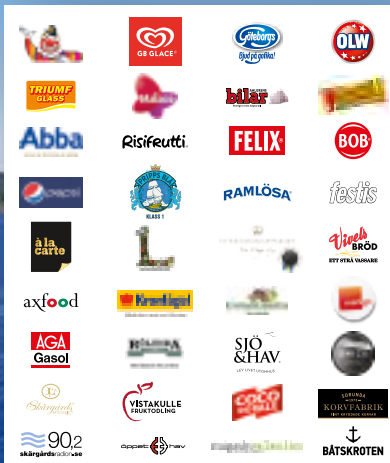
skärgårdshandlarna.se

Din matbutik i Stockholms skärgård skärgårdshandlarna.se

En tur i skärgården kräver inga förberedelser. Skärgårdens matbutiker har allt du behöver. Livsmedel, färsk fisk, nybakat bröd, skärgårdsslöjd och ofta lokalt odlade grönsaker. Vi vill med vårt breda sortiment och vår geografiska spridning att du ska få en trevlig och bekymmersfri tillvaro i Stockholms skärgård. Många av oss har bensin, gasol, är ombud för apotek och systembolag. Vissa av oss hyr även ut cyklar, kanoter och rum. Ring gärna din butik för sortiment och beställningar!

Samarbetspartners för en levande skärgård

Lyckhem
 Hemmet • Frukost • Kaffesallad

Välkommen till oss!
 www.lyckhem.se
 Tel: 0176-1432

ICA VÄDDÖ
 Supermarket 0176-778 80

**VI HAR ÖPPET 8-21
 ALLA DAGAR**

Välkommen!

Vaddö »Här trivs man«

Vaddö (Waddö) är den norra delen av en ö i norra Roslagen (i Norrtälje kommun) och ligger cirka 10 mil norr om Stockholm. Vaddö räknas tillsammans med den södra delen av ön, som går under namnet Björkö, som Sveriges till storleken sjunde största ö. I söder övergår Vaddö till Barnens Ö och Björkö och i norr finns broförbindelse till Fogdö och Singö. Från Grisslehamn går färjor till och från Åland. Ön har cirka 3 000 permanentbostäder och drygt 8 000 fritidshus. Näringslivet på ön är beroende av sommarturismen. Många hantverkare arbetar som egna företagare.

Koppla av mellan himmel och hav
 Ren njutning för kropp och själ

Njut en dag eller flera på Roslagens vackraste SPA-hotell. Ring oss för goda förslag och färdiga paket!

Hotell Havsbaden
 GRISSLEHAMN

KONFERENS, SPA & WEEKEND I ROSLAGEN

Tel: 0175 - 309 30. www.hotellhavsbaden.se

UTVALD AV SVENSKA MÖTEN

SKEPP O´ HOJ!
 HÄR FINNS:
 SJÖKORT, BÅTSPORTKORT, KARTOR,
 KOMPASSER, LINJALER OCH PASSARE
 SÅ DU HITTAR RÄTT!

VÄLKOMMEN
 TILL TRIVSAMMA
PAPPERSTUGAN
 NORRTÄLJEV 3 0176-523 69
 ÄLMSTA

VI ÄR ÄVEN OMBUD FÖR SYSTEMBOLAGET
 TEL 0176-500 57

SALNÖ GÅRD
 ETT SKÄRGÅRDSHEMMAN I ROSLAGEN

Konferens • Kurs • Möten
 Bröllop • Fest • Logi

TEL: 0176-93130

INFO@SALNOGARD.SE WWW.SALNOGARD.SE

percys
 CATERING 0176-525 12
 www.sirpercys.se

**Spännande & traditionell
 mat med skärgårdskänsla**

Olika bufféer • Bröllopsmenyer • Företagsfester
 Glas & porslin • Bord & stolar

Ni ordnar festen – vi ordnar resten

Mot nya okända vatten

Motgång och medgång.
Motvind och medvind. Tålmod.
Allt löser sig. Olyckskorparnas
»du kan dö i Biskaya« och »det
går inte«. Segerns sötma när
det »omöjliga« blir möjligt.
Eva Kullgren tog steget att
förverkliga sin barndoms dröm
– att segla på de sju haven.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Privat

HON VAR SÅ GOTT SOM novis på segling när hon köpte sin s/y Olina. Många varningar och skräckhistorier fick hon höra. Men ändå gav hon sig iväg. Ensam. Genom Europas kanaler. Och lär sig konsten att slussa. För att klara ekonomin har hon tagit med sig en massagebänk. Eva är diplomerad massör. Kunderna hittar hon ofta på stränderna.

Magasin Skärgård har äran att publicera hennes skrift »Omöjligt är ett hjärnspöke« som följetong från och med detta nummer. Den handlar om hennes segling under de första tre åren – från Stockholm till Gran Canaria. Det blir en spännande resa – både rent fysiskt och i det inre. Med många möten. Kulturer, naturupplevel-

ser och människor. Gästvänlighet, skratt, tårar och krångliga myndigheter. Problem och lösningar. En känsla av att vara väldigt mycket levande och närvarande.

Sedan dess har hon korsat Atlanten. Vi lyckas få tag på Eva via e-post. Hon befinner sig då på Barbados och har just deltagit i en »rolig« regatta, som enda svenska båt och den enda ensamseglande kvinnan. Seglingstävlingen avslutades med gratis rom i baren. Det får vi säkert läsa mer om i den uppföljare som hon håller på med, om hennes resa till andra sidan Atlanten och vidare. Alla böckerna är handgjorda av henne själv. Ett pyssel.

Var det något särskilt som fick dig att vilja segla iväg? Längtan bort? Frihetskänslan? Äventyrlust? Utmaningen? Många

tycker nog att du är väldigt modig.

– Mina barn var vuxna, navelsträngen var klippt eller »mission completed«, det var dags att göra något annat av mitt liv. Har alltid tyckt om att segla men inte haft så många möjligheter under mina år som mamma. Jag var allt annat än modig då jag gav mig iväg. Seglingsäventyret har växt på vägen. Hade något sagt mig då jag gav mig iväg att jag skulle korsa Atlanten med Olina hade jag förnekat det.

Har du bestämt hur länge du vill fortsätta seglatsen? Kommer du att flytta hem till Sverige igen? I så fall när, tror du?

– Jag har tappat lite av intresset för tiden och det är snarare den ekonomiska biten som är ett hinder och gör att det tar väldigt lång tid eftersom jag ideligen

»Jag älskar min båt. Vi är två gamla damer på väg och ibland är det faktiskt hon som bestämmer vägen.«

stannar och jobbar på vägen. Sverige är fantastiskt vackert framförallt på sommaren och dessutom har jag hela min familj där så det blir nog Sverige ändå vad det lider. Stockholms skärgård kan jag längta efter och troligen söker jag mig tillbaka om några år, kanske vid sextio års ålder.

Vad är det bästa med ditt beslut att våga ta steget och ge sig iväg på »okända vatten«? Har du växt som människa?

– Detta tema skulle jag kunna skriva en avhandling om och jag har bara några minuter kvar här på bibban. Mina föredrag handlar om att uppmuntra andra att ta steget. Jag har upptäckt en personlig potential som jag inte hade den blekaste aning om att jag besatt.

Får du hemlängtan ibland? I så fall, vad kan utlösa det?

– Efter att ha skypat med mina barn eller sett bilder på barnbarnen så kan jag längta sönder mig, men det går oftast

»Jag har upptäckt en personlig potential som jag inte hade den blekaste aning om att jag besatt.«

över. Jag vet att jag har själv försatt mig i den här situationen och det gjorde det svårare för mig att hålla familjekontakten. Ett medvetet val och bara att göra det bästa av situationen, det vill säga försöka tjäna så mycket pengar att det räcker till en flygbiljett.

Hur skulle du beskriva din relation till båten Olina?

– Jag älskar min båt. Vi är två gamla damer på väg och ibland är det faktiskt hon som bestämmer vägen. Typ då vi jagar delfiner i helt fel riktning...

Vilket blir ditt nästa resmål?

– Norrut mot Bahamas. 🌴

NAMN: Eva Kullgren

ÅLDER: 51 år

BAKGRUND: Född i Högdalen, tillbringade sommarloven på Finnhamn. Har jobbat med det mesta. Massage och friskvård. Högstadielärare i spanska och hemkunskap. Restaurangbranschen med mera.

FAMILJ: Två barn, 24 och 27 år med varsin liten flicka på ett och två år, Evas barnbarn.

BÅT: Olina, döpt efter barnen Oliver och Ina. En P28 med inombordare byggd 1967. 28 fot.

FÖRSÖRJNING: Massage, föredrag, författare, lite segelturer och diverse tillfälliga jobb.

KONTAKT: Maila till eva7seas@yahoo.se om du är intresserad av att boka föredrag.

MER INFO: Bloggen eva7seas.wordpress.com och [facebook.com/eva7seas](https://www.facebook.com/eva7seas).

Eva Kullgren upplever sin barndomsdröm

Följetong Del 1

Omöjligt är ett hjärnspöke

av Eva Kullgren

» **V**ad var anledningen till att du lämnade Sverige och började segla?» «Många tycks tro att det var någon dramatisk händelse eller livskris som drev mig att fatta det beslutet, men det var en dröm jag burit på sedan barndomen. Som barn tillbringade jag somrarna i Stockholms skärgård och närheten till havet var en del av mitt liv. Jag växte upp, träffade någon, blev kär och då jag tittade in i hans stora blå ögon så glömde jag helt och hållet bort

seglingen. Åren gick, jobb, barnuppfostran och jag gjorde det som förväntades av mig. Det låter som ett skämt nu, men jag sprang faktiskt för att hinna med tunnelbanan, nästa gick ju inte förrän om fem minuter. Känner du till den sortens liv?

Separationen kom, barnen blev stora och jag ville göra något nytt, något jag ville. Vad? Jag var 46 år gammal och endast kapabel att tänka på vad jag inte ville göra. Det var en väldigt deprimerande känsla att inte veta vad man innerst inne vill. När

jag äntligen kom på att jag borde börja segla igen så var det ingen nyhet för någon annan än mig själv. Min familj blev inte det minsta förvånad. Det var en dröm som jag pratat om ofta. Det var bara att plocka upp den sköra tråd som fanns kvar av mitt forna jag och spinna vidare på den.

Jag köpte en långkölad vacker segelbåt från 1967, en P28 (8,6 m) med en Volvo Penta 7,5 hästkrafters diesel inombordare. Jag kallade henne »Olina« efter mina barn *Oliver* och *Ina*. Det var underbart att vara

ägare till något så vackert men lyckan varade inte länge. Min omgivning avrådde min och mitt självförtroende sjönk. Jag blev mer eller mindre idiotförklarad. Hur kan du bara lämna allt för seglingen? Har du tänkt på pensionen? Du kommer att förklora så mycket pengar.. Hur ska du försörja dig?

Jag hade en utmärkt idé om att ta med mig min massagebänk och tjäna mitt uppehälle med massagen. Nu var jag fullt och fast övertygad om att segla och inte orolig över den ekonomiska situationen. Jag har aldrig varit arbetslös och kunde inte riktigt förstå problemet. Sedan fick jag höra om att döden väntade i Biscayabukten. Alla skräckhistorier som berättades gjorde mig rädd. Jag var inte en erfaren seglare och kände inte min båt så väl så jag började tvivla. Jag har lärt mig god sjömanskap på min barndoms seglarläger och insåg att jag måste tänka om.

Det finns massor av floder och kanaler i Europa och tillsammans bildar de ett fantastiskt nät av vattenvägar. En utomordentlig lösning, eller hur? Nej, nu fick jag höra om svårigheterna med slussarna. Du kommer att dö därute, en ensam kvinna kan inte klara en så stor båt själv. Min bror envisades med att jag skulle sätta in en annons i tidningen för att hitta en man som kunde hjälpa mig... Vid det här laget var mitt självförtroende i botten, allt kändes tungt. Jag bestämde mig för att inte prata mer om saken utan bara göra det. Mina barn stöttade mig åtminstone, vilket var det absolut viktigaste för mig.

Det fanns många olika vägar på kartan över Europas vattenvägar och jag bestämde i hemlighet att ta vägen via Donau ut i Svarta Havet. Augusti 2010 lämnade jag Stockholm och det bjöds på fina vindar längs Sveriges kust. Mitt hemland är otroligt vackert, kustlinjen är full av små öde öar, barrträd i murriga gröna nyanser, mjuka gråa stenar i ett silvergrått hav med frisk och ren luft. Enastående vackert faktiskt, så varför segla iväg? Nå, problemet är att säsongen är förbannat kort och ingen vill väl segla omkring i Östersjöns issörja. Jag ville ha solsken i mitt liv och min kompass pekade mot söder. Från Bornholm fortsatte resan till Swinoujscie, Polen.

Solen höll på att gå ner när jag skulle starta motorn och upptäckte till min för-

»Sedan fick jag höra om att döden väntade i Biscayabukten. Alla skräckhistorier som berättades gjorde mig rädd.«

färan att den var helt död. Batterierna var tomma. Jag fick ankra vid sidan av inloppet och invänta morgonens solljus för att ladda batterierna, men polskt grått dis går inte att jämföra med »Northern light« och batterierna laddades inte som de brukade. Mitt första stora seglaräventyr, jag fick gå

den trånga passagen i motvind.

Nu var jag utomlands, Polen, det pratades inget annat än polska men jag lyckades hitta en kran i Szczecin som kunde ta ner masten. Ännu ett äventyr, »Olinas« mast står på däck och därför måste den säkras innan alla vant skruvas

bort. Det ville de inte lyssna på, det skulle ta alldeles för lång tid och kanske skulle kranen komma att behövas på annat håll. När jag såg mig omkring syntes inga spår av aktivitet, bara några vrak på land som ingen jobbade på och ett par tomma båtar i hamnen. Jag försökte förklara att masten kunde falla, men nej. »Keine panic, meine Dame«, jag håller den sa en gammal sliten man i en om möjligt än mer sliten jacka, vilket fick mitt hopp att sjunka ännu mer.

Gubbarna på marinan var sysslolösa och hade inget bättre att göra än att titta på mig och nynna »Oh, Bella Donna«. Då masten började svaja var jag mer än glad över publiken. Alla hoppade ombord och

»Jag var i upplösningstillstånd, vettskrämd med knäna darrande som asplöv när jag blev omkörd av en svensk motorbåt.«

de lyckades hålla upp den nio meter höga trämasten tills kranlinorna låg ordentligt säkrade. Snart låg masten på de styltor jag snickrat ihop innan jag lämnade Stockholm. »Olina« såg naken ut och liknade en motorbåt men jag hängde upp en lampa och gjorde det lite mysigt. So far so good. Men nu väntade döden i slussen.

Jag var i upplösningstillstånd, vettskrämd med knäna darrande som asplöv, när jag blev omkörd av en svensk motorbåt med fyra hjälpfulla skåningar och en liten vit pudel ombord. Problemet var löst innan det börjat. Jag fick hjälp förstås och en intensivkurs i den sköna konsten att slussa. En ensamseglande kvinna kan göra det. Jag fendrade av och lade plank runt »Olina« sedan använde jag två tampar som jag lade runt pollarna eller »stegen« på slussväggarna, då vi flöt upp eller ner. Det

viktigaste av allt är att vara lugn och inte släppa taget om tamparna innan de stora pråmarna gått. Vattnet i slussarna kan vara turbulent. När pråmarna går ut och startar sina propellrar blir det värre och inte vill man dansa omkring där inne mellan cementväggarna. Var bara lugn, det handlar om tålmod men är definitivt inget för klaustrofobiska typer för att slussväggarna är höga och slemmiga och det är mörkt därinne. Jag gjorde 97 slussar utan problem. Vem sa att det är omöjligt?

Från Polen åkte jag direkt till Tyskland, till Berlin för att besöka några vänner. Det tog en hel dag att korsa Berlin men det var värt alla mödor jag hittills haft. Wunderbar! Jättetrevligt med små vattenhål på vägen där man kunde lägga till precis framför och få sig en riktigt kall och god pillsner som tappats efter konstens alla regler. Sju minuter, perfekt skum och förbannat god. Efter en vecka i Berlin var det dags att fortsätta resan längs Mittel-landkanal, som för dig rakt över norra Tyskland i västlig riktning till floden Rhen. Hemma i Sverige hade jag läst på internet att det var möjligt att få lift med en pråm uppför floden. Strömmarna kan bli upp till sex knop på vissa ställen och med sju och en halv hästkrafter är det ungefär vad »Olina« gör, så jag var i desperat behov av den liften.

I en av de sista slussarna berättade man för mig att på grund av de nya försäkringsbestämmelserna så var det inte längre möjligt. Vad skulle jag göra? Alla jag pratade med sade att min motor var på tok för svag för att gå mot strömmen och blev rädd att gå ut i Holland. Nu när jag överlevt så många slussar så ville jag ju inte möta döden i Biskaya. Jag fortsatte helt enkelt att fråga tills jag fick rätt svar. »Ja, det är möjligt men du måste lära dig att läsa vattnet och gå där strömmen är mindre stark«. Det var en vänlig kapten på en sightseeingbåt som sade vad jag ville höra och inte bara det, jag fick följa honom en dag och fick en privat lektion i att »läsa vattnet«.

Jag var på väg igen, nu på Fader Rhen (man kallar sin flod så) och för säkerhets skull bad jag en liten bön varje morgon innan jag gick som en fisk sakta, mycket sakta uppför floden. »Fader Rhen, du som är så kraftfull, heligt är ditt vatten. Må du vilja släppa mig genom ditt rike«.

»Det viktigaste av allt är att vara lugn och inte släppa taget om tamparna innan de stora pråmarna gått. Vattnet i slussarna kan vara turbulent.«

Det fungerade bra, riktigt bra. Vem sa att det är omöjligt? Jag frågar mig varför vissa väljer att gå mot strömmen och utmana naturen och samhället. Själva upplevde jag en mäktig känsla som smakade seger. »Ja, jag gjorde det!«, kanske är det den känslan »motströmsfolket« söker.

Det finns mängder av borgar och slott att besöka på vägen, piraterna härjade längs floden en gång i tiden men nu bor snälla och trevliga människor där. Jag blev bjuden på fester, middagar och fick

smaka det riktiga »Rhenguldet«, utmärkt Riesling. Hösten började klä druvodlingar i guld och när jag lämnade Rhenfloden och gick på floden Main var der redan kyligt och ruggigt.

Floden Main har 34 slussar och det tog tid att ta sig genom dem. Språket förändrades och jag fick koncentrera mig för att förstå den Bayriska dialekten. Byarna blev mindre, charkuteriaffärerna mer autentiska och bagerierna var fulla av delikata bakverk. Hur kan de äta så många bakelser, frågade jag mig själv och köpte en. När jag kom fram till Bamberg fick jag höra att Main-Donaukanalen stänger över vintern. Problem igen. Det hjälpte inte att irritera sig över hur jag kunde vara så dum att jag inte kollat upp det tidigare men jag hade ju räknat med en snabb lift uppför Rhenfloden.

Jag blev tvungen att ta upp »Olina« och det är alltid en dyrbar historia. »Olina« fick komma upp i Bamberg och eftersom jag inte ville tillbaka till Sverige så åkte

»Självt upplevde jag en mäktig känsla som smakade seger. »Ja, jag gjorde det!«, kanske är det den känslan »motströmsfolket« söker.«

jag upp till Garmisch-Partenkirchen för att söka jobb. »Omöjligt«, sa alla, »det finns tre miljoner arbetslösa i Tyskland«. Jag tvekade inte utan liftade upp i bergen eftersom tåget var för dyrt och jag lyckades få jobb på ett hotell. Vem sa att det var omöjligt.

Vintern blev lång och trots att jag hade möjlighet att åka massor av skidor så längtade jag efter våren och den kom som den alltid gör. Först kom några späda ljusgröna knoppar på träden och sedan

exploderade det fullkomligt med alpina vårblomster i de sydliga backarna. Snön smälte rasande fort och jag kunde återvända till min älskade »Olina«. Massor av jobb som vanligt med båtmekandet, oljiga händer, ömma axlar från bottenmålningen men redan i början av april var »Olina« på väg igen...

Fortsättning följer i sommarnumret som kommer ut 8 juni. 🍷

W

S/s Norrtelje pryder sin plats

I höstas bogserades restaurangbåten s/s Norrtelje till varv för uppräschning. Nu är hon tillbaka i Norrtälje hamn. Men hon ligger lite längre ut i väntan på upprustning av kajen. Det finns stora planer för hamnområdet som ska utvecklas till ett nytt attraktivt bostadsområde. Den 115 år gamla ångbåten kommer att flytta tillbaka till sin ursprungliga kajplats i sommar. Där har hon sin givna roll som kuttersmycke för staden och symbol för dess sjöfartshistoria. S/s Norrteljes stiftelse och vänförening vill att det i anslutning till båten ska uppföras en byggnad med modernt kök, café, toaletter, biljettförsäljning och utställningar. I snart 50 år har hon haft sin givna plats vid kajen i Norrtälje hamn. Musei- och restaurangbåten drivs helt ideellt. Vill du vara med och stödja verksamheten? Gå in på bankgiro 5229-2968 och bli medlem i vänföreningen och/eller skänk ett bidrag. /JE

FOTO: S/S NORRTELJE VÄNFÖRENINGEN

FOTO: ROINE KARLSSON

Boktips Fyllig kajakbibel

Paddla kajak i Stockholms skärgård

Det här är en reviderad utgåva av Staffan Ekholms guidebok till den bästa paddlingen i Stockholms skärgård. Nu med bland annat 80 nya bilder och bättre översiktskartor. I boken beskrivs lämpliga utgångspunkter och vägval beroende på väder, vind och erfarenhet. Du får all nödvändig information för att planera dina egna turer. Boken ger massor av tips på fina sandstränder, mysiga caféer och kajakuthyrare, blandat med anekdoter och kulturhistoria. Boken utnämndes till bästa besöksguide och belönades med Svenska Publishing-Priset när den gavs ut första gången 2007.

TITEL: Paddla kajak i Stockholms skärgård
FÖRFATTARE: Staffan Ekholm
FÖRLAG: Calazo Förlag
ANTAL SIDOR: 412
CIRKAPRIS: 299 kr
ISBN: 978-91-976-417-39

»Visste du att...

bävern är släkt med ekorren?«

Grönskärs fyr. Grafisk konst av Niklas Edelström. Begränsad upplaga. 790 kr oinramad. Format 50 x 70 cm. www.edelstromskagalleriet.se

Siaröfortet slår upp portarna

Den 1 maj öppnar Siaröfortet dörrarna igen. Det ligger på en egen ö, Kyrkogårdsön mitt i farleden utanför norra Ljusterö. Vandrarhemmet och försvarsmuseet håller öppet varje dag till slutet av oktober. Med dagliga guidade turer, museibutik, café och servering med öl- och vinrättigheter. Siaröfortet bjuder förutom ett spännande museum, på underhållande aktiviteter för hela familjen. Skattkista för barnen, tipspromenader för barn och vuxna, flytande vedeldad bastu, kajaker, kanoter, roddbåtar, bad, boule, kubb, grillplats samt utomhusgym över stock och sten. Man kan övernatta på vandrarhemmet eller i två stora militärtält. Mer info på www.blidosundsbolaget.se/siarofortet.

FOTO: VERONICA SCHULTZ

Pensionat Villa Dagmar

FURUSUND

Rum, café
sommarloppis
galleri

Välkomna!

070-757 57 46 • 076-212 98 97
facebook.com/villadagmar
villadagmar.se

HYR UT DIN STUGA MED OSS

Tryggt – Enkelt –
Betaling i förskott
Skattefritt upp till
50 000:-

Kontakta oss:
020-625625
info@stugsommar.se
www.stugsommar.se

Stugsommar.se
HYR I HELA SVERIGE

Få vinnare bland kustfåglar

Alarmerande vittnesmål om att ejdern minskar kraftigt har florerat ett tag. Häromåret gjordes en ny inventering för att ta reda på hur illa det är för ejdern och andra kustfåglar. Ornitolog Bill Douhan har siffrorna som visar det.

TEXT: Bill Douhan FOTO: Roine Karlsson

Silvertärnan är en art som ökat

»»» **DET ÄR LÄTT ATT SÄGA** att en fågelart har minskat eller ökat, men det är inte lika lätt att föra i bevis. Standardiserade inventeringar behövs för att med säkerhet kunna säga hur det ligger till. Under åren 2000–05 inventerades samtliga häckande sjöfågelarter i Stockholms läns skärgård. Inventeringen blev heltäckande. Öar och stränder genomsöktes i sin helhet vid tre tillfällen under häckningstiderna.

Eftersom en inventering av området med samma metodik hade gjorts redan 1972–76, fanns resultat att jämföra med. Denna jämförelse visade att det var avsevärt många fler arter som hade minskat än ökat. Ett flertal arter hade minskat mycket

kraftigt. Exempel på sådana var svärta, roskarl och tobisgrissla. Ejdern däremot, var en art som hade klarat sig bra. Det dröjde dock bara några få år innan det började komma uppgifter om att ejdern hade minskat kraftigt och att ungpåproduktionen var dålig. Särskilt svårt tycktes det vara i ytterskärgården.

Det fanns dock inga inventeringar gjorda efter 2005 som kunde styrka dessa tyckanden. Uppgifterna var så många och samtydiga att man inte kunde bortse från dem. Eftersom det inte fanns några avsikter att genomföra en ny inventering diskuterade vi, undertecknad och *Roine Karlsson*, vilka möjligheter det fanns att genomföra en mindre inventering.

Ejdern – den stora förloraren

Vi valde ut en sektor från fastlandet, vid Marholmen, ut till de yttersta öarna vid Söderarm. På så sätt skulle vi kunna se om ejdern hade minskat mer i ytterskärgården jämfört med längre in. Vi beslutade också, när vi ändå skulle inventera, att taxera alla arter – inte bara ejdern. Inventeringen genomfördes under 2013 och enligt samma metodik som tidigare. Arbetet var ideellt, men vi erhöll bidrag från länsstyrelsen i Stockholm och Alvins fond* till omkostnader.

Sammanlagt registrerades 3 237 häckande par av 33 kustfågelarter. Detta var en art fler än vid senaste inventeringen, men avsevärt färre par. Det totala antalet

Skäggdopping

Svärta

häckande par hade minskat med hela 41 procent på bara drygt tio år(!).

Vid den förra inventeringen inräknades 3 631 par ejder, men nu endast 1 060. Antalet par hade minskat med hela 71 procent(!). Från att tidigare ha utgjort nästan två tredjedelar av alla häckande sjöfåglar hade andelen ejder sjunkit till en tredjedel. Det fanns stora skillnader inom sektorn. Det var mycket riktigt längst ut

som den största nedgången hade ägt rum. Minskningen var 99 procent(!).

Här ute var partätheten tidigare klart störst. I den mellersta delen återstod bara en fjärdedel av paren. Å andra sidan hade de ökat i innerskärgården. Närmast fastlandet hade antalet par nästan fördubblats. Även om denna uppgång har skett från en låg nivå, finns ljusglimtar i mörkret.

»Från att tidigare ha utgjort nästan två tredjedelar av alla häckande sjöfåglar hade andelen ejder sjunkit till en tredjedel.«

Ejder jagas av havsörn

Svart även för svärtan

Om vi jämför resultaten för de övriga arterna finner vi en uppgång med nästan 20 procent. Detta är givetvis glädjande, men det finns även andra förlorare vid sidan av ejdern. Hit kan vi bland annat räkna grågås, svärta, rödbena, roskarl, kustlabb och samtliga måsfågelarter (med undantag för skrattnås).

Särskilt allvarlig är den fortsatta nedgången för svärta, roskarl och silltrut. Svärtan var tidigare en relativt allmän häckfågel ända in i innerskärgården. Den stora minskningen ägde rum mellan inventeringarna 1972–76 och 2000–05 då antalet par minskade från cirka 500 till endast tolv. Nu fanns bara två par kvar i den inventerade sektorn. Positivt är att arten för närvarande tycks öka längst ut vid Svenska Högarna.

Även roskarl och silltrut minskade kraftigt från mitten av 1970-talet. En negativ utveckling som tyvärr har fortsatt. Ytterligare en art, en av de vanligaste, som har fortsatt att minska är fiskmåsen. Den har minskat med nära 30 procent efter 2000–05 och totalt med nästan 60 procent sedan mitten av 1970-talet.

Några arter har vänt en negativ trend och därmed förhoppningsvis är i början på en återhämtning. Hit hör skäggdopping, vigg och fisktärna, men även tobisgrissla. För tobisgrisslans del är det nästan en fördubbling av antalet efter 2005, från 26 till 45, men det ändå långt kvar till de 505 som inräknades på 1970-talet. Några av de tämligen vanliga arter som har haft en klart positiv utveckling sedan mitten på 1970-talet är gräsand, storskrake, silvertärna och tordmule. Bortsett från gräsand är resterande fiskätande arter.

Ny art – vitkindad gås

Antalet arter hade ändå ökat. Vid inventeringen 1972–76 registrerades 27 häckande arter i det aktuella området och ökade till 32 i början av 2000-talet. Sex hade tillkommit (storlom, svarthakedopping, kanadagås, gravand, kricka och större strandpipare) medan en hade utgått (bergand). Bergand var för övrigt den enda art som försvunnit helt. Vitkindad gås hade tillkommit.

I flertalet fall är det arter som redan tidigare tillhörde skärgårdens häckfåglar, men de hade inte registrerats i det här aktuella området innan. Kanadagås och vitkindad gås häckade dock inte tidigare i skärgården. Även storskarven är ett nytt inslag, men den fanns inte i vårt inventeringsområde. Positivt är således att antalet arter tycks öka.

Ejdern är för närvarande det stora problembarnt. Vi vet inte varför den har

minskat så kraftigt. Minken och ökande antal havsörnar har bidragit, men det finns säkerligen fler bakomliggande faktorer. Minken bör bekämpas medan havsörnens återtagande av gamla domäner bara är att acceptera. Sannolikt kommer ejdern att anpassa sig till havsörnens återkomst. Positivt för ejderns ungar är att grå- och havstrut har minskat rejält.

Något vi alla förhållandevis lätt kan göra är att ta hänsyn till fåglarna i skärgården. Som att ta en omväg med båten förbi fågelrika öar, sakta ned farten, undvika att köra vattenskoter nära land, inte gå iland på öar med många häckande fåglar, låta bli att ligga och fiska i grunda vikar där det häckar skäggdoppingar och sothöns samt att inte ligga och sola där du stör häckande fåglar. Det är förhållandevis lätta åtgärder jämfört med att komma till rätta med utsläpp av näringsämnen och miljögifter. 🌱

FOTO: JOSEFIN EKBERG

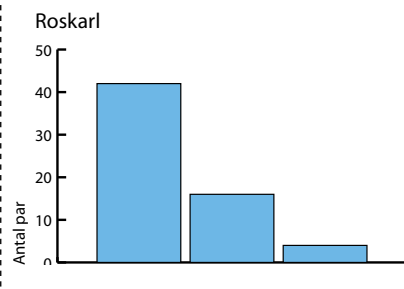
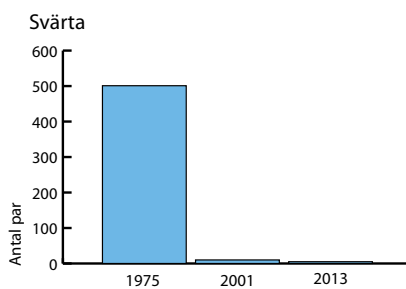
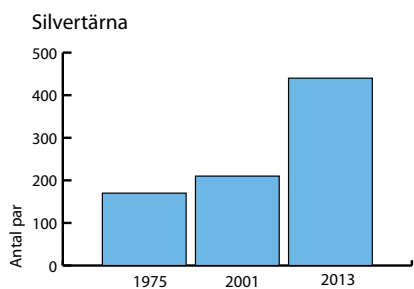
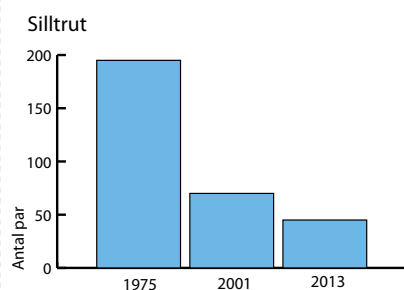
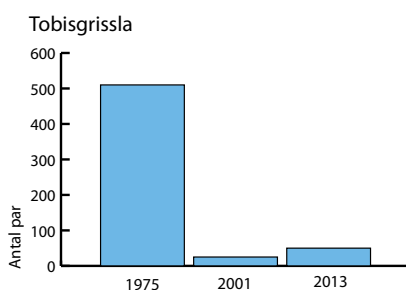
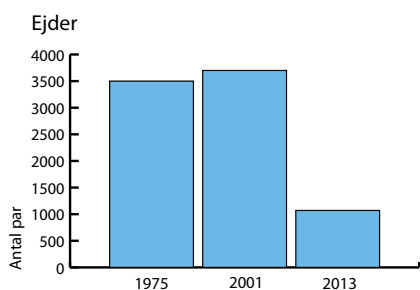
Bill Douhan är en av Upplands främsta ornitologer. Han har gjort ett otal antal fågelinventeringar i skärgården och sedan 1975 ringmärkt fåglar ute på Svenska Högarna. Bland annat har han ringmärkt 1 500 fiskgjusar. Bill är även en flitig skribent i olika fågeltidskrifter. Den här texten är publicerad tidigare men i en längre version.

*Alvins fond delar ut pengar till projekt som bidrar till svenskt naturskydd, främst fågelskydd.

»Några arter har vänt en negativ trend och därmed förhoppningsvis är i början på en återhämtning. Hit hör skäggdopping, vigg och fisktärna, men även tobisgrissla.«

Kalla fakta och siffror som talar

Fotnot: Hela kustfågelinventeringen går att ladda ner från Länsstyrelsen i Stockholms läns hemsida.

WAXHOLMSBOLAGET

Foto: Mats Lindfors

SOM TUNNELBANAN TILL VÄSTRA SKOGEN, FAST PRECIS TVÄRT OM

Waxholmsbolagets båtar går med täta turer på ett 30-tal båtlinjer i Stockholms skärgård. Varje dag året runt, likt SL:s tunnelbana – fast till sjöss. När du har lust är det bara att kliva ombord och följa med ut till skärgårdens guldgrubba. waxholmsbolaget.se

Senaste nytt & Notiser

Senaste nytt & Notiser

W

Ornö sockenstuga fick fint pris

På Ornö bedriver Bygdemuseet ett fantastiskt arbete med att driva ett litet men innehållsrikt museum, ordna årliga temautställningar, ge ut tidningen »Höskaret« med mera. Nyligen uppmärksammades Bygdemuseets insatser av Björne's (Lindroth) minnesfond som belönade föreningen med hela 25 000 kronor.

/HANS BRANDT

FOTO: ROINE KARLSSON

Hälsohelg på Nässlingen

Det händer mycket på Nässlingen utanför Ljusterö sedan det blev nya ägare. Under vintern har ett hotell med 16 dubbelrum börjat ta form. Till sommaren ska en ny flytbrygga med plats för ett 40-tal djupgående båtar invigas i gästhamnen. Och i sommar utlovas dagliga aktiviteter för allmänheten – allt från fotbollsskola och spelkvällar till musikquiz.

Under våren – den 25–26 april blir det tränings- och hälsohelg. På schemat står nyttiga måltider, träningspass utomhus, mindfulness, tabata-pass, föreläsning om tidseffektiv träning, relaxkväll med bastu och bubbelbad i spaanläggningen Sjövistet. Paketpris helpension inklusive allt 1 950 kr. Mer info på www.nasslingen.se.

FOTO: NÄSSLINGEN

Torsdagar på Svartsö i ny tappning

45 gäster trotsade januaris ruskiga regnväder för premiärkvällen av nya »Hotellpuben«. Puben invigdes med tal och bubbel, varefter pannbiff och löksås serverades. Under vinterhalvåret har det länge varit tradition för boende på Svartsö med omnejd att mötas på torsdagar för en bit mat, dryck och umgänge. Hotellpuben drivs i samarbete mellan Svartsö skärgårdshotell & vandrarhem och Mirovino. Under våren är den öppna torsdagar fram till valborg. Förbokning sker på hotellets hemsida eller i Svartsö lanthandel. /CILLA HEURLIN

Jubileumsbok om Fiversätraö

Mellan Dalarö och Huvudskär ligger ön Fiversätra som för omkring 50 år sedan började bebyggas av sommargäster. Intresseföreningens Monica Morin och Janne Peterson har i och med 50-årsjubileet samlat och dokumenterat det mesta som hänt på ön och dess 105 tomtägare i boken »Fiversätraön« under alla dessa 50 år. På ön är alla sommarboende utom Pelle Blom, tillsynsman hos Skärgårdsstiftelsen och hans sambo Lina Lindblom som är de enda året-runt-boende. Att läsa denna bok ger en speciell upplevelse av hur denna generations nybyggare kämpade och gemensamt gladdes åt att skapa sina sommaridyller och denna genuina bok rekommenderas verkligen. /Hans Brandt

TITEL: Fiversätraö – Från torp och utmark till sommarstugeö

FÖFATTARE: Monica Morin, Jan Peterson

FÖRLAG: GML Förlag

ANTAL SIDOR: 175

CIRKPRIS: 160 kr + frakt

ISBN: 978 91 872 474 60

Nostalgi och moppar

FOTO: ANETTE TAMM

I det gamla badhuset i Nynäshamn väntar en överraskning för alla som gillar veteranmopeder och prylar från 50-, 60- och 70- talen. Här finns ett mysigt café, konsthall och MOPEDEM – ett privat nostalgimuseum.

I entrén möts vi av Lotta Österberg Skogmyr och i trappan ner till museet går vi förbi en automat för nylonstrumpbyxor från 60-talet. Tillsammans med sin man Nisse Skogmyr förverkligade hon en dröm, att bygga upp ett museum där besökarna bjuds på en resa tillbaka till 50-,60- och 70-tal.

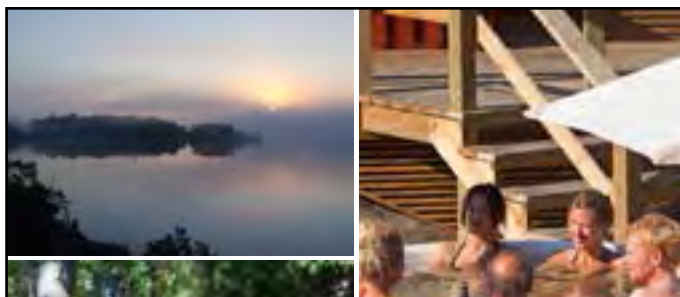
Vi slår oss ner i café »Radiokakan«. Lotta berättar att Nisse efter ett besök av en vän på veteranmoped, beslöt att han själv ville äga en. Men det blev inte riktigt så, en moped blev snart två, sen tre... till slut stod inte mindre än 400 veteranmopeder i familjens garage och uthus.

Vid besök på olika mopedmuseum i Sverige upptäckte de att hustru och barn ofta satt kvar i bilen utanför, då mannen gick in och tittade på veteranmopeder. Då föddes iden om ett nostalgimuseum där alla oavsett ålder, kan dela upplevelser och minnen. Under sju år reste paret land och rike runt, besökte loppisar och marknader och köpte förutom mopeder även prylar från tidsepokerna.

Bland loppisfynden fanns tidsenliga skyltdockor som har klätts ut till Claes Göran och Barbro och den familj de bildar under de 27 år som mopeden hade sin glansperiod i Sverige. Tidsresan startar 1952 då Claes Göran träffar sin Barbro i den handelsbod hon arbetar i. I montern ser vi Barbro bakom disken och Clas Göran då han precis köpt en påhängsmotor till sin cykel, den allra första sortens moped. Paret flyttar till sin första bostad, går till frissan och åker på campingsemester. För att bara nämna något av allt som ryms i den av nostalgi, sprängfyllda lokalen. /ANETTE TAMM
För mer information gå in på www.mopedum.se

Konstsafari i Östhammar

Föreningen Konstvarning arrangerar konstsafari längs väg 288 under påskhelgen den 3–6 april. Även i Lövsstabruk blir det utställning med Konst på väg under påsken.

VÅRT EGET SKÄRGÅRDSPARADIS

Koppla av med en weekend mitt i Stockholms skärgård. Här kan du alltid njuta av sköna promenader i fantastisk skärgårdsmiljö, förstklassig mat och dryck, välgörande bastu, bad i 25-meterspool och en härlig spa-behandling.

Varje helg kan du boka Skärgårdsweekend och Långweekend och varje fredag är det After Work. Nedan ser du vilka datum som du kan välja ett specialtema för din helg.

Varmt välkommen till Djurönaset!

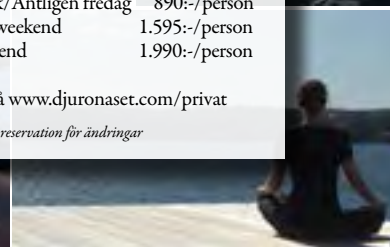
KALENDARIUM 2015

- 21 mars Holistic training - en ny dimension
- 4 april Påskweekend
- 24 april Live art painting, Patrik Lundell
- 18 april Tjejhelg med fitnessstema
- 25 april Segling på riktigt, med 50 fotare
- 2 maj Yoga & Livsstil
- 15 maj Sim- & löp helg - uppnå dina mål

After work/Äntligen fredag 890:-/person
Skärgårdsweekend 1.595:-/person
Långweekend 1.990:-/person

Läs mer på www.djuronaset.com/privat

Program med reservation, för ändringar

Det händer på...

DJURÖNÄSET

SUPERIOR HOTEL • RESTAURANT • CONFERENCE

Seregårdsvägen 1, 139 73 Djurhamn, 08-571 490 00

www.djuronaset.com

Alger – havets gröna guld

Alger är inte bara trasslig tång och slem som fastnar på draget – det är gott och nyttigt. Och passar bra till fisken du får på kroken. Inte nog med det – de hjälper till att rädda vår planet. Ur flera aspekter. Algodlingar ser ut att bli framtidens nya »sädesfält«.

TEXT: Josefin Ekberg

FOTO: Roine Karlsson

FAMILJEN Gröndahl–Bisther har dukat upp ett smörgåsbord av rätter där alger ingår. Vi är gäster i deras hem i Fiskebäckskil på västkusten och får provsmaka framtidens mat. Det bjuds på sockertångsrullader med fiskfärs och vitvinsås, algpestolax på saltbädd med romsås, kryddstark pasta med räkor och »kolasnören« och vegetarisk glasnudelsallad med alger bland läckerheterna.

– Alger innehåller vitaminer, aminosyror och mineraler, inklusive järn, berättar docent *Fredrik Gröndahl* från Kungliga Tekniska Högskolan, KTH.

Fredrik håller i forskningsprojektet Seafarm. Utanför Tjärnö söder om Strömstad odlas brunalger på långa rep med tunnor i havet. Växterna är intressanta som råvara till medicin, mat, foder, material, gödsel och bioenergi. En algodling är lättskött. Här behövs varken gödselspridare, traktorer eller skördetröskor.

– Allt som krävs är solljus för att alger ska växa ett par meter per säsong, berättar Fredrik.

Efter cirka ett halvår är de redo för skörd. Algerna skickas till ett laboratorium på Chalmers i Göteborg, där man bland annat tar fram den nyttiga fettsyran

Omega 3. På ett annat labb på KTH i Stockholm forskas kring kemikalier som kan utvinnas. Som substanser till plast och papper bland annat. Av algmassan som blir över kan man få energi. Och slutligen – den näring som finns kvar i resterna blir gödning. Inget går till spillo. Kretsloppet sluts och alla blir vinnare. Miljömässigt och ekonomiskt.

– Min vision är att vi om 15 år har många stora algodlingar längs våra kuster. Och att Seafarm har bidragit till att skapa en ny näring som folk kan försörja sig på, säger Fredrik.

Utsikterna ser positiva ut. FN:s matorgan

Fredrik Gröndahl med söner tar en tur på sjön för att plocka lite alger

FAO har pekat ut odling i vatten som en viktig väg mot att producera livsmedel till jordens ökande befolkning, utan att töra för mycket på våra resurser.

Alger som reningsverk

Intresset för alger och dess nyttigheter ökar alltmer i vårt hälsomedvetna land. I Asien har man länge använt alger i sin kokkonst. Sverige är ett tacknämligt land. Med Europas längsta kuststräcka på 2 400 kilometer. I framtiden kan vi

Fredrik Gröndahl hittar ätbara alger.

komma att se en blomstrande algindustri med odlingar och bioraffinaderier längs våra kuster. Redan idag plockas vilda rödalger ur havet vid Skånes kust som blir till biogas. Arten är inte tjanlig som föda men duger gott att omvandla till bränsle. Bara längs Trelleborgs stränder finns idag vilda alger som motsvarar energin från omkring 2,8 miljoner liter diesel.

Fördelarna med att odla i hav kontra på land är flera. Framförallt renar växterna vattnet och bidrar till att hejda övergödningen.

– Alger kan ta upp kväve och fosfor ur vattnet lika effektivt som ett reningsverk, berättar Fredrik.

Dessutom – en algodling kräver varken gödning eller bevattning. Och fiskarna uppskattar alger, som gynnar deras lek och reproduktion. Ja, morgondagens algodlingar ser ut att bli ett riktigt win-win-projekt för alla. Människan, liksom fiskarna och naturen.

Energiinnehållet i alger är mycket högt, tre gånger större än till exempel sockerrör. I framtiden kan vi kanske få vårt socker ur sockertång. Närodlat och miljövänligt. Något annat forskarna tittar på är foder till laxodlingar. Idag matas laxen med fiskmjöl från vildfångad fisk motsvarande fem kilo – för att föda upp ett kilo odlad fisk. Dålig ekvation kan tyckas. Fiskfoder ges även till höns och grisar. Det här verkar vara ren galenskap i tider när många fiskarter utarmas. Här kan algfoder komma att göra stor nytta.

Alger i båtbottnfärg

Alger innehåller vissa kemikalier som produceras som försvar mot hungriga kräftdjur och snäckor. Särskilt spännande för branscher inom kosmetika och båtbottnfärger. Hmm, kanske värt ett försök att gnida in skrovet med tång och alger för att slippa envetna havstulpaner? Intressant.

För dig som nu blir sugen på att gå ut längs stränderna och hämta lite blåstång till salladen, vill vi bara varna för att plocka nära hamnar och industrier, där det kan finnas risk för höga halter av miljögifter. I övrigt är det ingen fara att äta vildväxande tång och alger. Det finns inga giftiga makroalger i svenska vatten.

Fredriks fru *Mia Bisther* och hennes bror *Björn Bisther* har tagit fram en algkockbok med spännande recept och goda

råd. Alger är enkla att använda i matlagningen. Som tillbehör, ingrediens och ätbar garnityr på tallriken. Vissa arter vinner i konsistens om de kokas. Andra är goda råa. Men skölj alltid först hastigt under rinnande sötvatten. Här följer ett smakprov på marinerad alg- och nudelsallad med stekt makrill. Maila till info@magasinskargard.se om du är intresserad av alla recepten så kan vi skicka det per epost. Algboken kommer ut i början av april. De som vill ha ett ex kan skicka ett mail till fgro@kth.se.

Marinerad alg- och nudelsallad med stekt makrill

Risnudlar	1 pkt
Knölstång	2 ruskor
Morot	2–3 stycken
Purjolök	10 cm
Vitlök	3 klyftor
Ingefära	2 cm
Röd chili	1 styck
Thaibasilika	½ kruka

Marinad:

Olja	½ dl
Sesamolja	½ msk
Teriyakisås	2–3 msk
Japansk soja	1–2 msk
Sweat chili	½ msk
Mirin	½ msk

Gör så här:

Koka risnudlarna enligt anvisningar på förpackningen. Koka tången i fyra minuter och hacka den i mindre bitar. Finhacka vitlök och röd chili. Riv ingefära på ett rivjärn. Hacka purjolök och skär morötterna i fina strimlor. Stek vitlök och chili mjuka i olja. Tillsätt purjolök, ingefära och morotsstrimlorna. Stek ytterligare några minuter. Tillsätt sedan nudlarna och dra pannan från plattan. Blanda ihop marinaden och häll över nudlarna. Rör om. Hacka en näve thaibasilika och strö över salladen.

Servera med stekt färsk makrill.

Mia Bisther har tagit fram recept på rätter med alger i

»Alger är enkla att använda i matlagningen«

Vegetarisk glasnudelsallad med alger.

Bra att tänka på när du plockar alger för matlagning:

- Välj platser som har god vattenomsättning. Plocka aldrig alger i hamnar eller områden med utsläpp av kloak- eller industriavfall. Inte heller i närheten av kärnkraftverk.
- Använd inte de delar av algerna som har kraftig påväxt av djur.
- Undvik alltid alger som är tunna som härstrån.
- Plocka aldrig alger i sötvatten, de är oftast olämpliga som föda.
- Skölj alltid algerna i sötvatten före tillagning eller förvaring. 🐚

Fotnot/Makroalger:

Fastsittande växter som kan delas in i tre grupper grön-, röd- och brunalger. Viktiga för olika djurs livsmiljö som exempelvis kräftdjur och fisk (biotopbildande alger). Algerna är ofta även känsliga för övergödning eller ökade temperaturer och kan därför ge en indikation på om ett ekosystem är i obalans.

Fakta/Seafarm:

Ett tvärvetenskapligt projekt där marinbiologer, kemister, livsmedelsvetare, ingenjörer och ekonomer från KTH, Chalmers, Göteborgs universitet och Linneuniversitetet ingår. Det odlas och forskas på hur alger kan användas till livsmedel, foder, vitaminer, matolja, kryddor, stabiliserings- och aromämnen, socker, biobaserade material, gödsel, etanol, diesel och biogas. Projektet pågår i fem år och startade 2013. Det har hittills fått närmare 50 miljoner konor i anslag. Mer info på www.seafarm.se

Stor traktordag
8 aug 2015, 11-16
Färsna gård

Facebook
www.veterantraktorklubben.nu

150 kr - Bli
stödmedlem
s/s Norrtelje
Bankgiro
5229-2968

Upplev mer av skärgården!

Ladda ner Appipelago till din iPhone och låt berättarrösten guida dig bland skärgårdens sevärdheter. Lyssna till spännande anekdoter från nu och då, och hitta aktiviteter, restauranger, boenden och båtturer som passar just dina intressen. Låt äventyret börja! Vad vill du uppleva idag?

Your mobile guide to the Stockholm archipelago's sites, islands, activities, restaurants, accommodations and boat tours. What lies ahead today? Let the adventure begin!

Works offline

Download today!

Eds Trädgård och Skärgårdsfröjd vann annonser

Det blev Eds Trädgård i Östhammar och Skärgårdsfröjd på Värmdö som vann varsin annons i vår dragning för alla som bokat plats i magasin i god tid. Gerrie Warner på trädgårdsfirman hade tänkt boka en större annons i sommarnumret och vann nu en halv sida. Perfekt.

Gerrie Warner och hans sambo Eva-Lotta Hasselqvist

FOTO: GERRIE WARNER

Grattis! Hur känns det?

– I ett litet familjeföretag är allt sånt ett välkommet bidrag i verksamheten, svarar Gerrie.

Är du en turknutte som brukar vinna?

– Svårt att säga. Jag varken satsar på spel eller trav till exempel. Själv tillit kombinerat med fokus på verksamheten ger resultat. Lite tur har man haft med det ena eller det andra genom åren, säger han.

Vad ska du passa på att marknadsföra i annonsen?

– Våra »Temadagar« känns aktuellt.

Och att berätta vad som är speciellt med just Eds Trädgård och därmed varför folk ska ta en tur till oss i Östhammar, berättar han.

Helen Höglind från hantverksbutiken Skärgårdsfröjd blev lika glad över sin lilla annons på 53 x 33 mm.

Har du vunnit någon annons förut?

– Nää, aldrig. Det är första gången, säger hon och småskrattar och börjar genast fundera på hur hon ska få fram material till annonsen.

Än en gång – Stort grattis till er båda!

Vill du också vinna en annons. Skynda att boka annonser eller plats i Din Skärgårdsguide före 12 maj då vi har nästa dragning. Mer info på vår hemsida magasinskargard.se samt [facebook.com/magasinskargard](https://www.facebook.com/magasinskargard). /JE

Helen Höglind

FOTO: PRIVAT

»Visste du att... algerna uppskattas stå för omkring 73–87 procent av den globala syreproduktionen?«

BLI FÅNGAD AV SIARÖFORTET
 En egen ö mitt i farleden med boende i vackert trähus från 1916, nybyggd toppfräsch konferenslokal, charmig vedeldad bastu och ett eget Fort! Boka nu för fest eller möte. Öppet maj-oktober. Läs mer på www.blidosundsbolaget.se eller ring 08-24 30 90.

Blidosundsbolaget

Nyproduktion i Norrtälje
 Nu bygger vi fler hyreslägenheter i Norrtälje!
 Vill Du veta mer? Besök vår hemsida där aktuell information finns eller kontakta oss på telefon.

Roslagsbostäder
 - ett hem att längta till

Din hyresvärd i Roslagen! Vi förmedlar hyreslägenheter samt lokaler på sju orter i kommunen.

Lommarvägen 1, plan 2
 Box 56, 761 21 Norrtälje
 Tfn: 0176-20 75 00
 info@roslagsbostader.se

www.roslagsbostader.se

KÄRLEK VID FÖRSTA VEDKLABBEN

Är det något vi på Eldabutiken kan är det eldstäder och kaminer. Vi har gedigen kunskap, lång erfarenhet och ett brett sortiment. Välkommen in till vår butik och låt oss hjälpa och inspirera dig.

Eldabutiken Norrtälje
 Söderlinds vedspisar
 Storstensvägen 6 (bredvid Byggmax)
 Tel: 0176-142 00
 Mån-Tors 10-18 | Fre 10-17 | Lör 11-14
www.eldabutiken.se

Linneladan

I PENNINGBY

Vi säljer möbler, inredning, kläder, glas,
porslin, textil, presenter, te, kaffe och godis.

Vi har också en fikahörna.

Välkommen!

www.linneladan.se

ROSLAGEN – THE COASTAL COUNTRYSIDE OF STOCKHOLM

Foto: PEK

Foto: Reine Karlsson

ÄVENTYREN ÄR ÄNDLÖSA i Roslagen. Den skimrande skärgården med 13 000 öar och alla glittrande vattendrag väntar dig som vill paddla och fiska! Till fots, till häst eller på cykel kommer du riktigt nära Roslagens levande historia, natur och vilda djur.

visit **roslagen**
www.roslagen.se +46 767 650 660

Nord/sydlinjen startar äntligen

Efter många turer startar i sommar den så kallade »Nord/sydlinjen« mellan Nynäshamn och Arholma/Simpnäs. Första sommaren på försök. Den 70 sjömil långa båtlinjen angör ett 20-tal bryggor med några av skärgårdens populäraste utflyktsmål. Via Utö, Fjärdlång, Ornö, Kymmendö, Dalarö, Rögrund, Nämdö, Runmarö, Stavsnäs, Möja, St Kalholmen, Finnhamn, Sjöbottna, Yxlan, Blidö, Norröra, Kapellskär, Fejan, Lidö, Arholma och Björkö. På flera av ställena finns vandrarhem och boende så att man kan stanna ett tag och sedan luffa vidare till nästa ö. Stavsnäs Båttaxi Skärgårdstrafik & Charter AB vann upphandlingen av all trafik förutom sträckan Nynäshamn-Utö. I första hand är det fartygen m/s Cascad och m/s Gripen som tar 60 respektive 40 passagerare som sätts in på turlistan. Se tidtabell och information på www.waxholmsbolaget.se/E

Nord/sydlinjen går mellan Arholma-Nynäshamn

FOTO: ROINE KARLSSON

»Visste du att...

ugglor är de enda djur som kan se färgen blå?«

Emaljugg från Lions Cranes. Säljes hos Linneladan i Penningby utanför Norrtälje. www.linneladan.se

Societetshuset i Östhammar

Carl G Beck-Friis stiftelse har gett bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör 100 000 kronor i bidrag ur fonden för naturvård och hembygdskultur. Ett välkommet bidrag till renoveringen som sker steg för steg. Föreningen har kämpat för att rädda det rivningshotade societetshuset Källör i Östhammar som nu blivit bygdegård. Information om bokning och evenemang på www.bygdegardarna.se/societetshusetoregrund.

Passa på – prova på paddling och segling

Söndag den 10 maj är du välkommen oavsett tidigare vana att prova på både att paddla kajak och segla med 50-fots segelbåtar.

Samling kl 10.00 i Rindö Hamn Brygghuset.

Vi inleder med kaffe och smörgås och info om dagens upplägg. Sen mönstrar halva gruppen på segelbåtarna och den andra halvan börjar med paddling. Vi håller på cirka två timmar, sen sammanstrålar vi för gemensam lunch på segelbåten/båtarna. Efter lunchen skiftar grupperna mellan segling och paddling. Ca kl 15.30 är vi åter på Rindö och har avslutning vid Brygghuset.

Detta ingår all utrustning som behövs, förmiddagsfika med smörgås, lunch och mineralvatten, kaffe under seglingen samt instruktörer. Segelbåtarna är franska 50 fots båtar, kajakerna är enmans- och dubbelkajaker.

Datum 10 maj **Tid** 10.00–16.00 **Pris** 1 350 kr inkl. moms **Minimiålder** 12 år.

Välkommen! Anmäl dig på info@magasinskargard.se eller ring Josefin på 0709-701 901. Vi vill ha namn, telefonnummer och adress. Betalning via faktura.

Arrangörer: Out Seglingsevenemang och Vaxholms Brygghus i samarbete med Magasin Skärgård.

Öregrund

– staden vid havet

Där havet öppnar sig ligger idyllen Öregrund – en av Sveriges bäst bevarade trästäder och ostkustens enda stad där man kan se solen gå ner i havet. Öregrund anlades 1491 och blev en viktig sjöfartskonkurrent till Stockholm. Den lilla staden blev sedermera känd som populär kurort.

Guldkorn

Solnedgången i havet / Stadsvandringar / Hembygdsgården med Sjöfartsmuseet / Medeltida stenkyrkan och klockstapeln / Fyrskippet Västra Banken / Strandpromenaden med Societetshuset / Badortsdagarna / Tallparken med utsiktsplatser, sandstrand och klippor

ÖRSKÄRS FYR

Vandrarhem & Servering
Roslagens nordligaste utpost.
Boka nu! boka@orskarsfyr.se
www.orskarsfyr.se

Inredning & leksaker
i hjärtat av Öregrund
www.fardigshuset.se

Rävstens stugby

Stugbyn i skärgården
0173-360 18, info@ravsten.se
www.ravsten.se

Bed & Breakfast
0173-302 20, 070-316 59 99
www.uddensbb.se

Förmedlar boende, hyr ut kajaker mm.
070-280 54 42
www.bokajak.se

Epokgården

Lägenhetshotell –
Konferens - Vandrarhem
med de sköna sängarna
0173-302 00
www.epokgarden.se

Strandgatan 30, Öregrund
010-741 27 30
Mån-fre 9-19 • Lör 9-17 • Sön 10-17

Bo ett stenkast från havet på ett
charmigt skärgårdspensionat
0173-305 12
www.ankargarden.se

B&B, Snesslingeberg
0173-170 00
www.villarosenberg.se

Celia's

Dam- & herrkläder,
accessoarer & inredning
Strandgatan 3
Vi öppnar 16 maj kl. 10.00

En lifestylebutik för honom & henne.
Hamngatan 10
www.muskotfashion.se

RESTAURANG & PUB
HUMMELGRUND
Hamngatan 18, Öregrund 0173-314 26

16
kreatörer
1 gammal nedlagd bank
Hantverket Öregrund

Helgöppet fr.o.m. Påsk 11-16
Sommaröppet varje dag 13/6-16/8
• STRANDGATAN 8 •
• WWW.FACEBOOK.COM/HANTVERKETOREGRUND •
• 070 - 600 27 43 •

MW
FORMLYCKA
INREDNING • PRESENT
www.formlycka.se • 073-352 13 33

Lars Molin i våra hjärtan

Lars Molin kommer för evigt att bli ihågkommen i trakterna runt Öregrund och Östhammar. Femton inspelningsplatser är märkta med skyltar och via mobilen kan man höra om bakgrunden. Lars Molin Sällskapet ser till att vårda regissörens kulturarv.

TEXT: Eva Fisher

» **VEM MINNS INTE** filmer som *Bomsalva*, *Tre kärlekar* och *Badjävlar* som handlar om motsättningarna mellan bofasta och sommar-gäster? Eller filmer som *Potatishandlaren* och *Den tatuerade änkan* och *Grisfarmen*. Berättelser fulla av människokärlek och vemod spelade av skådespelare som alla var handplockade av *Lars Molin*.

»Du kan skriva hur fantastiska roller som helst, men om man inte har bra skådespelare funkar det i alla fall inte«, sa Lars Molin i en intervju.

Han beskrivs som folkkär, okomplicerad, rejäl, förnuftig, en handfast berättare befriad från introvert och påklästrad konstnärlighet.

Lars Fredrik Molin föddes 1942 i Järpen, Jämtland. Fadern var bergsprängarbass och modern hemmafru. Som tonåring drömde han om att bli ishockeyspelare

med egen sportaffär och startade även ett ishockeylag. Enligt ryktet, spenderade han mer tid i utvisningsbåset än på isen.

När han debuterade som författare arbetade han som vägmästare i Östhammar, efter att ha tagit en ingenjörsexamen per korrespondens på Hermods. Lars var helt självlärd som regissör. Att han skulle börja skriva, jobba med teater och film hade han aldrig drömt om.

På Lars Molin Sällskapets hemsida har man samlat både anekdoter och fakta om hans karriär. En före detta kollega *Martin Daniel Bergman*, minns Lars från tiden då han arbetade som vägmästare i Östhammar.

»Vår gemensamma tid handlar om är slutet av 60-talet. Vad jag kommer ihåg var att Lars skrev fantasifulla reseräkningar. Varje månad skulle man skriva reseräkning över tjänsteresorna. Specifikationen

skulle beskriva färdväg och vilka tider som resorna företagits. Lars nöjde sig visst inte enbart med detta. Hans reseräkningar var som små noveller påstås det.«

»Lars genombrott hos den stora allmänheten kom 1971 med

Öregrund var inspelningsplats för filmerna *Badjävlar* och *Sommarmord*.

FOTO: ROINE KARLSSON

Mjölkpallen i Långalma

Flera av hans filmer är inspelade i Roslagen i Östhammars kommun, som också var Molins hemort mellan 1966–1978. Det var också här initiativet till ett sällskap togs. Lars Molin i våra hjärtan – ett projekt som syftar till att bevara minnet av en av Sveriges största filmmakare.

Lars genombrott hos den stora allmänheten kom 1971 med filmen »Badjävlar« där många scener utspelar sig i Öregrund. En annan inspelningsplats var Västergården mitt i byn i Långalma utanför Östhammar. Där spelades filmen Midvinterduell in 1983 med Ingvar Hirdvall och Mona Malm i huvudrollerna. Margaretha Mattsson som bor i Långalma minns hur hon och de andra byborna agerade statister om kvällarna, när alla turer i kampen om mjölkpallen filmades. Tre roliga veckor som hon aldrig kommer att glömma.

»Röda huset« på Västergatan 9 hade en central roll i filmen »Badjävlar«.

FOTO: IRÉNE HOLMGREN

filmen »Badjävlar« där många scener utspelar sig i Öregrund.»

Fortsätter man över Tusköbron i filmen Badjävlar kallad »Den skandalösa spängen« kommer man till Tvärnö Såg.

FOTO: IRÉNE HOLMGREN

– Det var ganska många mjölkpallar som gick åt. Dom både tillverkades och kasserades på skullen bredvid vår lada. Det tog lång tid att filma och jag minns att Molin sa att det vi filmade på en dag resulterade i cirka två minuter film. Det hände att Molin och delar av hans filmteam kom in här för att värma sig med en kopp kaffe. Han var en fantastisk människa som tog sig tid. Man blev som en i filmteamet, berättar Margaretha Mattsson.

Lars Molin Sällskapet har sett till att det idag finns en ny mjölkpall på platsen för inspelningen och står där som ett minnesmärke.

– Det är en glädje att få ägna mig åt detta arbete för att bevara minnet av en av våra stora författare/regissörer, säger Iréne Holmgren ordförande i sällskapet.

– Och förhoppningsvis bidrar vårt

arbete till att Östhammars kommun sätts på den kulturella kartan, säger hon.

FOTO: IRÉNE HOLMGREN

»En jävel den där«

Lars Molin debuterade med romanen Bomsalva 1970 och skrev ytterligare ett tiotal böcker.

– Många av hans böcker är slutsålda idag och finns inte längre att köpa om du inte har turen att hitta något enstaka exemplar på ett bokantikvariat, säger Iréne Holmgren.

Sällskapet har dock fått möjligheten att ge ut hans bok: Duell i gryningen och andra skrönor. Och i vår utkommer Gunilla Jensens personliga bok Lars Molin – mitt i berättelsen.

Bo Brundin, en av få svenska skådespelare som har gjort karriär i Hollywood, kom regelbundet hem till Sverige och Östhammar för att medverka i Lars Molins filmer. »Bomsalva« som filmades i Forsmark, »Tre kärlekar« och »Fläskfarmen« där han spelade den excentriska överläkaren.

– Rollen som Adrian Fuchs var skriven direkt till mig och är en av mina favori-

»När han debuterade som författare arbetade han som vägmästare i Östhammar«

Östhammar

FOTO: ROINE KARLSSON

troller. Det var underbart att jobba med Lars Molin. Han var en mycket begåvad regissör med stor vidd

Och känsla. Tyvärr dog han alldeles för tidigt, säger Bo Brundin.

I en artikel av *Anders Sundelin* »Det var en jävel den där Molin« säger Siv Glans, Molins hustru att han var som en folkskolelärare som ville bilda människor, och få dem att tänka till, men också som en äventyrare. »Han skulle hela tiden leva på kanten. Han skulle gå högst upp och längst ut«.

Fotnot: Lars Molin dog 1999. Han skulle ha fyllt 73 år den 6 maj i år.

Molinska inspelningsplatser i Östhammar kommun

Lars Molin Sällskapet tog 2010 fram en turistbroschyr som visar 15 olika inspelningsplatser i Östhammar kommun. Sällskapet planerar att till sommaren uppdatera skyltarna med mer information samt utöka med ytterligare fem inspelningsplatser. Via mobilen och tjänsten Ibeaken kan du ta del av opublicerad information berättad av *Lars son Rickard*. Broschyren finns att hämta på turistbyråerna i Östhammar och Öregrund. Den går även att ladda ner från Lars Molin Sällskaps hemsida www.larsmolinsallskapet.se.

Öregrund

FOTO: RICKARD MOLIN

Fakta/Lars Molin Sällskapet

Är ett ideellt sällskap som bildades den 9 maj år 2009 i Östhammar där Lars Molin arbetade som vägmästare innan hans litterära bana startade. Sällskapets syfte är att lyfta fram Lars Molins författarskap och filmproduktion.

Lars Molin Sällskapets styrelse vid den nya »mjölkpallen« i Långalma. Pallen spelade en viktig roll i filmen *Midvinterduell*

FOTO: STIG UNGE

Årets Företagare
i Östhammar **2014**
aföretagarna

DELKA

Ditt stängsel- och staketproffs

Försäljning ● *Projektering*
Montering ● *Konsultation*

DELKA.SE - 0173-230 77

Eds Trädgård Östhammar

Rosor Buskar Perenner Häckväxter
Frukt- och Prydnadsträd Krukor m.m.
Trädgårdsrådgivning Planering
Anläggning Besöksträdgård & Café

edstradgard.se 0736 17 18 17 Facebook

Vi möblerar sommaren!

Sommarmöbler från

Karlavagnen

Bredvid Granngårdens utemarknad
Östhammar
070-687 18 76

»Visste du att... Öregrund räknar sin tillvaro som stad från 1491 och är ursprungligen en koloni från Östhammar.«

VI PRESSAR INTE BARA SLANG, VI KAN HYDRAULIK OCKSÅ!

Butiksförsäljning i Roslagen: Gammelbygatan 18 i Östhammar
www.parkerstore.com/se • www.industrihydraulik.se

Forsmarks Wårdshus

I detta vackra 1700-talsbruk ligger Wårdshuset
med stor uteservering mot Bruksdammen.
Giftastankar? Boka ert bröllop hos oss.
Enkel och dubbelrum i gamla betjäntflygeln och tvätthuset.
www.forsmarkwardshus.se Tel 0173-501 00

SKÄRGÅRDSKATERING

Christina Oksanen: 072-324 7333 • Jenny Johansson: 073-971 5112
www.skargardscatering.se • info@skargardscatering.se

SJÖKROGEN
ÖSTHAMMAR

Välkommen till
 Östhammars skärgårdskrog
SOMMARÖPPET ALLA DAGAR
 Sjötorget 2, 0173-730 770

Östhammar-Öregrund »grannstäderna vid havet«

Namnet Östhammar består av den fornnordiska ordet »hamar« som betyder stenig backe. Staden omnämns första gången 1368 då den fick sina stadsprivilegier. I slutet av 1400-talet hade farleden till Östhammar blivit så grund att borgarna anhöll om att få flytta till Öregrunds näs. Vilket bifölls och staden Öregrund föddes. Namnet betyder »grusgrundet« och antas syfta på Dummelgrundet utanför hamnen. Öregrund är en av landets bäst bevarade trästäder. Trots att staden brunnit sju gånger är huvuddelen av bebyggelsen från 1700- eller 1800-talet.

Bänkbord till uteplatsen

www.SvantesBänkbord.se
070-363 27 59

**Inredningar
& Dynor**

**Bil • Lastbil • Båt
 MC • Husvagn • Skoter**

Mob: 070-545 57 83
 Besöksadress:
 Uppsalavägen 8, Gimo
 E-post:
helens.ladersmedja@one.se
www.ladersmedjan.se

**Heléns
Lädersmedja**

Nordsjö
 Idé&Design

Roslagens Golv
 Energivägen 1, Östhammar
 Tel: 0173-212 35
 Öppet: Vard 7-18,
 lörd 10-14
www.nordsjoideedesign.se

Kom in
 så hjälper vi dig
 med färg, tapeter,
 kakel, klinker
 och golv!

Gå från **idé** till
verklighet!

NORDSJÖ IDE & DESIGN
 GÖR DET
 PROFFSIGT!

A-K's
 Present & Hemtextil

Gardiner, hemtextil, presentartikel
 och mycket mer...

.....

Öppettider:
 Mån-Fre 10-18, Lör 10-14
 Drottninggatan 2, Östhammar
 Tel 0173-212 04
 Varmt välkomna!

A mermaid with a large, vibrant blue and purple tail is swimming underwater in a coral reef. The mermaid's tail is the central focus, with a large, fan-like blue fin at the top. The tail itself is decorated with a colorful, iridescent pattern of green, purple, and blue. The mermaid's body is visible in the lower right, showing a red bikini top and a shimmering, scale-like texture. The background features a variety of coral reefs, including branching white corals and green sea fans, set against a clear blue water environment.

Havsfruns magiska kraft

De kallades sjörå, sjöfröken, havsfru eller sjöjungfru beroende på var i landet man levde. Deras storhetstid var sen medeltid. I alla landskap som har kontakt med vatten och fiske finns en skatt av sägner bevarade. De berättar om möten mellan dessa väsen och människor. Om skydd, tro och vidskepelse.

TEXT: Anette Tamm

»Den sköna flickan sjöng ljuvligare än det ljuvligaste i världen. Men när hon vände sig om för att fly såg han att hon var ihålig bak, det var havsfrun.« (Gotländska Sägner)

Liksom sina systrar på land, skogsrädet eller huldran, kunde hon förhäxa män till älskog. De som stirrade sig blinda på hennes skönhet fastnade i hennes våld. Men de som fick hennes vänskap behövde aldrig åka hem med tom båt eller fara illa om det nalkades oväder.

Ensamstående mor

Hennes bostad låg på havets botten och i Skåne berättas att om man går ut i riktigt oväder så kan man se hennes slott byggt av höga vågor, dimma och skum. I palatset fostrade hon sina barn och på ägorna höll hon boskap. Hur många barn hon hade och vem som var far till dem berättar inte sägnerna. Kanske var det de män hon förtrollade, de fiskare som inte var nog på sin vakt.

»Några fiskare satt i sin strandbod på Gotland en kväll. Plötsligt öppnades dörren och en kvinnohand sträcktes in. Men ingen tordes fatta den utsträckta handen. En tid därefter satt åter några fiskare i strandboden. En man från Kinnare fick då höra vad som hänt och han förklarade att han skulle minsann inte ha varit rädd för att ta tag i den utsträckta handen. I detsamma stacks en arm in genom dörren. Kinnarebon grep tag i den och försvann ut genom dörren. Kinnarebon fördes till havsfruns boning i havet och levde där lycklig med henne. Men en dag trotsade han havsfrun och gick till sitt gamla hus för att se sin hustru. I detsamma slet en häftig stormby taket av stugan. Mannen blev svårt sjuk, en sjukdom som snart lade honom i graven.« (T H Erlandsson, En döende kultur)

Offra en liten slant

Havens väsen hade även makt över vädret och fiskelyckan. Allra säkrast var att offra en slant till havsfrun för då kunde hon få stormvindar att mojna eller en alltför mild bris att friska upp. Men det gällde att inte vara alltför frikostig med slantarna.

FOTO: 123RF.COM

1878 stod det i tidskriften, Svenskt landskapsmål och svenskt folkliv:

»Jag känner en styrman som skulle segla från Tärnö den lilla biten in till Karlshamn. Han drog till och köpte medvind för en hel femtioöring. Men du store tid sån storm han fick för den betalningen! Det blåste så det sjöng mellan klipporna och han var nära att segla överända.«

Gåva av vantar eller ostmacka

I sägnerna berättas att om man mötte sjörået med artighet och en liten gåva så skulle man stå på god fot med henne resten av livet. En liten slant, ett par vantar om det var kallt, en smörgås eller en

annan bit av matsäcken räckte. Då kunde hon varsla sjömännen om god fångst eller varna dem för oförutsedda stormar. Men som alla väsen i mytologins värld så har hon både en god och en ond sida. Hon kunde även locka barn ut på isarna och få

folk att ro och ro utan att någonsin hitta iland. De män som lockades ner i havet kom sällan eller aldrig tillbaka.

På Gotland berättas om en bonde på Färö med en ovanligt stor portion tur eller en ovanligt vis fru.

»Havens väsen hade även makt över vädret och fiskelyckan.«

»Mitt i natten kom harfrau, som färöborna kallar henne och knackade på fönstret till bondens stuga. Bonden som var förtrollad var tvungen att till varje pris ge sig ut och tillfredsställa hennes älskogslust. Hans fru upptäckte kärlekshandeln och beslöt sig för att stoppa den. En dag så mötte hon havsfrun.

– Vill du ge mig råd? sa gumman, vad ska jag göra med min tjur som är så begiven att hålla sig med andras kor?

– Ge honom tidebastbär och vänderot, svarade havsfrun.

Det rådet följde gumman och gav örterna till mannen. Efter detta fick havsfrun knacka förgäves på bondens fönster. En dag då gumman åter mötte havsfrun sa havsfrun bedrövad:

– Tidebast och vänderot blev skam för mig som gav dig bot!«

Blossa krut och kasta stål

En del av den gamla tron handlar om hur man skyddar sig mot olika väsen. Sjöräet var inget undantag. På Fårö kastades ett rätt färhuvud i vattnet och i Norrland lite dömull från kyrkogården. Fiskare runt om i Norden blossade krut över sina nät och fiskedon. De borrhade in flygrönn* eller ben från skelett i redskapen och fäste en gammal, hittad hästsko i masten. Men bäst av allt var stålet för det hjälpte mot flera olika väsen. Slidkniven fanns alltid till hands och kunde kastas för skydd och värn.

Den som ger sig ut på isarna bör förutom en matsäck med några extra ostmackor ta med sig ett par extra vantar. För oförutsedda möten, bara för att vara på den säkra sidan. 🐾

Fakta/flygrönn:

Rönnen ansågs förr som ett heligt träd i Norden, helgad åt guden Tor. Även på senare tid, ansågs rönnen skydda mot magiska krafter och man infogade gärna en bit rönn i båtar eller arbetsredskap för att skydda mot onda makter. Flygrönnen (den rönn som slår rot i ett annat träd) hade extra magiska krafter. Av flygrönn tillverkades de bästa slagrutorna och med ett yxskaft av flygrönn högg man sig aldrig.

»Hon höjde sig över böljorna, skönare än någon kvinna på jorden och med ett hår som glänste som guld«

(skånsk legend)

FOTO: 123RF.COM

W

Stiftelse kan rädda våra fyrar

Vem tar ansvar för våra fyrar i framtiden? De blinkande tornen har alltmer spelat ut sin roll när modern satellitteknik tagit över. Det finns långtgående planer på en nationell fyrstiftelse, i syfte att rädda ett 80-tal kulturhistoriskt intressanta fyrar.

I hela riket finns omkring 2 200 fyrar. Vissa ägs och förvaltas av Sjöfartsverket, andra av Fortifikationsverket, Statens Fastighetsverk och Naturvårdsverket. Ett fåtal tillhör kommuner och privata organisationer samt föreningar. Svenska Fyrällskapet har länge oroat sig för att vårt gemensamma kulturarv – fyrarna ska skingras bortom allmänhetens tillgång.

Fyrällskapet kom fram till lösningen är att bilda en nationell stiftelse – Stiftelsen Sveriges Fyrar. I syfte att långsiktigt

och uthålligt förvalta, vårda och renovera de utvalda mest intressanta fyrarna. Ekonomiska medel förväntas komma från näringslivet, sponsorer och privata intressenter, men även från det allmänna i form av stat och kommun. Stiftelsen kommer i ett nästa steg få in hyresintäkter från aktörer som vill bedriva exempelvis vandrarhem, café, galleri och fyrvisningar på fyrplatserna. Det kan vara av föreningar eller bolag.

– De får en kommersiell nyttjanderätt.

Utan risk för förskingring av kulturarvet, säger Mikael Engqvist från Svenska Fyrällskapet.

Det finns en utredning som ligger på regeringens bord. Ett trettiotal fyrar har fått byggnadsminnesskydd och bör kvarstå i statlig ägo. Vid sidan av dessa finns ett mindre antal fyrar som anses olämpliga att avyttra och bör behållas tills de inte längre behövs.

– Byggnadsminnesförklaring ger inget riktigt skydd. Du är inte skyldig att underhålla fyren för det, säger Mikael. Vi har ställt

frågan till ett antal experter, att av de totalt cirka 2 200 fyrar, hur många av dessa kan anses representera det kulturhistoriska arvet? Svaret har varit tämligen enstämmigt att det rör sig om ett 80-tal. Vi har gått igenom dessa en och en och vi vet idag ganska exakt hur statusen är och vilket underhållsbehov som föreligger, fortsätter han.

Det finns ett antal fyrar som bokstavligt talat står och förfaller. De är i akut behov av renovering. Till exempel Stora Fjäderägg, Högbonden, Svartklubben, Korsö och Tistlarna. Siffrorna för underhållsbehovet som staten har som underlag är på tok för lågt räknat anser fyrällskapet.

– Under en tioårsperiod räknar vi med det tiodubbla för att få en varaktig finansiering av underhållet, säger Mikael. Och då måste ett bredare finansieringsunderlag in, än enbart från det allmänna, fortsätter han.

I de värst drabbade fyrarna handlar det främst om sanering av fukt och mögelskador samt förebyggande av rasrisk. Målet är att så många fyrar som möjligt ska öppnas upp

NYA TOMTER FÖR INDUSTRI OCH HANDEL

Nu har vi startat försäljningen av tomter för industri och handel på vårt nya område Karlshöjden, invid Görla företagsby.

FAKTA

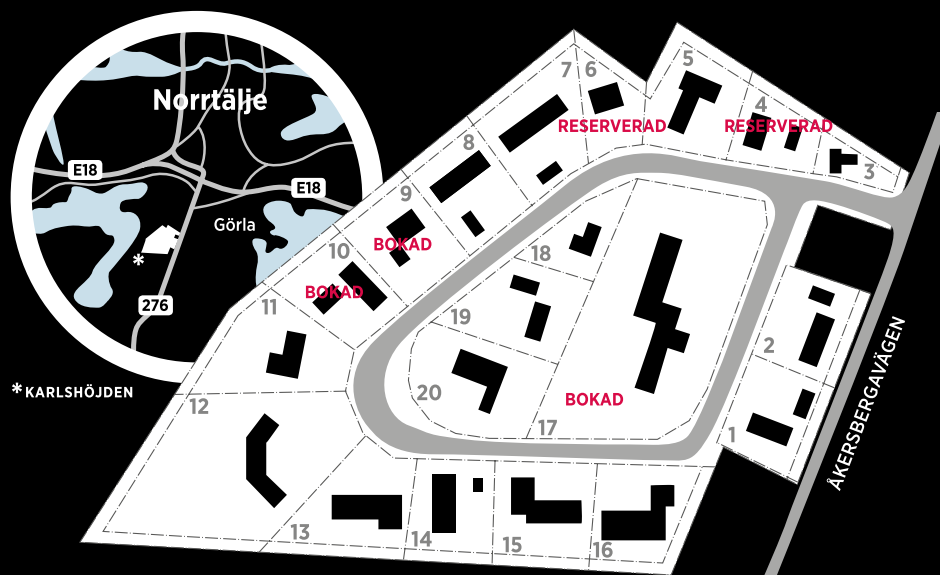
Tomtstorlekar: 1000 kvm och uppåt (totalt finns 117 000 kvm)

Tillträde: våren 2016

Områdets placering: strax söder om Norrtälje centrum vid Åkersbergavägen (Södra Kustvägen 26–28)

KONTAKT

För mer information/priser Ring oss på 0176-66 68 00

KARLSVIKEN
www.karlsviken.se

för allmänheten. Och kunna ta del av dess historia och en svunnen fyrvaktarepok. Våra före detta bemannade fyrar bär på en kultur-skatt av spännande händelser, dramatik och öden. Frånsett det så handlar det ofta om unika arkitektoniska mästerverk – våra fyrar.

– Det är bråttom nu, säger Mikael. Det finns en uppenbar risk att kulturhistoriskt värdefulla objekt försvinner ut till enskilda aktörer, som inledningsvis lovar att sköta både underhåll och se till kulturarvet. Skapar en liten affärsverksamhet kring det hela, men i realiteten är målet kanske snarare att få ett unikt eget fritidsboende till ett mycket lågt pris. Och hur går det då med allmänhetens tillgång till vårt gemensamma kulturarv?, varnar han.

Vad tycker då Sjöfartsverket om planerna på en stiftelse?

– Det är ju ett möjligt alternativ. Det beror på hur det ska konstrueras. Om näringslivet ska skjuta till pengar. Lyckas man med det och det finns förutsättningar så är det bra, tycker Jon Granstedt på Sjöfartsverket.

Vissa fyrar kanske staten kan behålla och andra kan en fyrstiftelse ta över anser Jon.

/JOSEFIN EKBERG

Svartklubben är en av fyrarna med stort renoveringsbehov.

FOTO: ROINE KARLSSON

»...fyrar som bokstavligt talat står och förfaller.«

Sommaren väntar.
Välkomna till
Finnhamn!

www.finnhamn.se
info@finnhamn.se
www.facebook.se/finnhamn
Tel 08-542 462 12

FINNHAMN

Pia Alm
Certifierad Inredare

0708-11 86 56
pia@indoorstylingdesign.se

INDOOR STYLING
&
DESIGN

**Vill du bli
KONCEPTUTVECKLARE I BESÖKSNÄRINGEN?**

Sök utbildningen som ger dig kompetens att leda utvecklingsprojekt inom turism.

Distansutbildning inom yrkeshögskolan,
sista ansökningsdag 1 maj.
Läs mer på:
www.campusroslagen.se

CAMPUS ROSLAGEN
campusroslagen.se

Möt våren i
vackra TROSA

Trosa
Turism
& Marknadsföring AB

TROSA.COM

ANTONS KROG
www.antonskrog.se

Säsongsöppnar i påsk, Välkommen!
Västra Långgatan 9 * 0156-127 49 * www.antonskrog.se

Trosa »Världens ände«

Trosa är känt som stad sedan 1300-talet och är därmed en av Sveriges äldsta städer. Eftersom landskapet runt ån är flackt, har landhöjningen resulterat i att havet dragit sig tillbaka och landarealen ökat. Staden låg från början cirka en halv mil inåt landet fram till slutet på 1500-talet. Redan i början av 1400-talet var Trosa en betydande handelsplats och stadsprivilegium erhöles år 1610 på den plats Trosa ligger idag.

Nilssons Bageri

Nybakat bröd
varje dag
Med ekologiska
råvaror

Ta en fika inomhus i den gamla fina hemmamiljön med anor från förra sekelskiftet, eller varför inte en lugn stund i vår mysiga uteservering i parken.

Västra Långgatan 27, Trosa • Tel: 0156-123 94
Öppet: måndag-fredag 8.30-18, lördag 10-16

Byt ruffen mot ett Trädhus
för en natt!

Vandrarhem vid Trosavikens mynning
www.studiolagno.se
0156-224 70 info@studiolagno.se

Lagno Studio

FR SV DK NO SE

Upplev skärgården

Båtturer i skärgården från
Nyköping och Trosa.

SÖRMLANDSKUSTEN
TROSA NYKÖPING OXELÖSUND

TROSA
REDERI
Upplev skärgården

073-655 18 21 info@trosarederi.se trosarederi.se

W

S

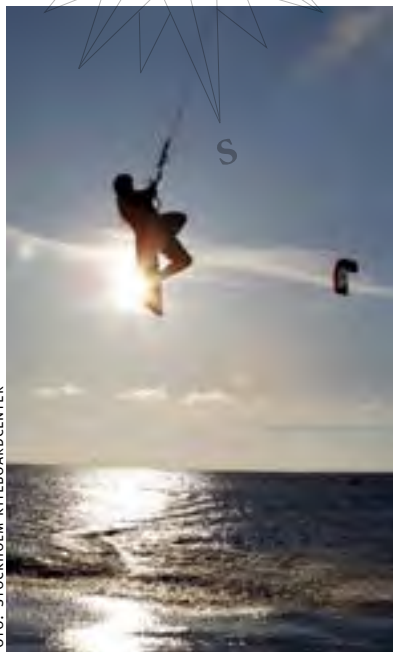

FOTO: STOCKHOLM KITEBOARDCENTER

Flyger högt ovanför Dalarö

Om man kombinerar vattensporterna surfing och wakeboard med skärmflygning och segling så får man »kitesurfing«. Sen två år tillbaka finns ett av Sveriges bästa kitesurfcenter i Askfatshamnen på Dalarö. Vid sydvästlig vind startar man från stranden vid minigolfbanan där det finns en avdelad kitesurfzon.

– En av fåtalet platser i Sverige där kitesurfare har en egen plats att vara på. Det är aldrig bra att badgäster och kitesurfare är på samma plats, berättar Björn Lundin, sportens nestor och VD för Stockholm Kiteboardcenter.

Från april till november finns centret, Björn Lundin och hans instruktörer på Dalarö. Här kan du både testa kitesurfingutrustning, hyra eller köpa nytt. Du även få hjälp vid start och landning, råd vid trimning av kite och boka kurs. Kurserna är från en till tre dagar, startar måndag till fredag och vänder sig både till nybörjare och vana kitesurfare.

Kitesurfing beskrivs ibland som en Extremsport och det kanske för tankarna till något farligt och otilgängligt. Men kitesurfing är en ganska snäll Extremsport.

– Man ska inte ge sig ut utan kunskap, men om man går en kurs och lär sig grunderna kan man komma igång snabbt, säger Björn Lundin och fortsätter:

– Det behövs inte en massa muskler men en bra grundkondition. Vår yngsta elev hittills är 10 år och vår äldsta 72 år, berättar han. /Anette Tamm

FOTO: HANS BRANDT

Nytt kontorshotell i Gustavsberg

Nyligen startade »Tornhuset« sin verksamhet med »företagscenter & kontorshotell« vid hamnen i Gustavsberg. Här finns möjligheter att hyra kontorsplats på heltid, deltid eller som tillfällig gäst. Man kan också hyra rum för konferenser och möten för grupper upp till cirka 14 personer. I denna mer än 100-åriga byggnad »Tornhuset« har verksamhetschefen Malin Adéen skapat ett fräscht företagscenter. Vill du också ha ett representativt, sjönära kontor med möjlighet till båtplats, kontakta Malin. Info finns på www.tornhuset.com /Hans Brandt

JANSSONS MARKISER

Allt i solskydd

Markiser • Persienner Rullgardiner

Kontakta oss gärna för gratis mättagning!

Estunavägen 13 B, 761 51 Norrtälje
Tel 0176-177 95, E-post info@janssonsmarkiser.com
www.janssonsmarkiser.com

MARINFLYTBRYGGAN

Egen tillverkning
Lager
Helhetslösningar
Flytbryggor i trä
Flytblock
Ponton- & hamnbryggor
Båt- & badbryggor
Bojar och bommar
Förtöjningsmaterial
Tillbehör

MARINFLYTBRYGGAN

Allt för hamnen

Tel. 0176-22 16 35 / 070-812 65 28 www.marinflytbryggan.se

Oaxen Bygdegård

Rumsuthyrning
Festlokal
Sommarcafe

www.oaxenbygdegard.se

The image shows the interior of a boat cabin, likely a houseboat. The space is compact and cozy, with warm lighting. In the foreground, a wooden table is set with a white mug, a small lamp, and some papers. A large candle in a holder is lit, casting a warm glow. The walls are decorated with framed pictures, including one of a woman in a bikini. The ceiling is low, and there are wooden beams and a small window. The overall atmosphere is intimate and lived-in.

Det finns en utforskad egen liten värld bakom Gröna Lund på Djurgården i Stockholm. Efter att ha cyklat omkring i pittoreska gränder bakom nöjesfältet hittar jag ner till bryggan på Djurgårdsvarvet. Här ligger 16 fartyg förtöjda tätt intill varandra. På båtarna bor alla möjliga olika figurer. Ett av fartygen heter Panama, där bor Victor Landergård.

TEXT o FOTO: Lisa Berlin

Livet på en husbåt mitt i stan

DET REGNAR och jag har vinglat runt på cykeln på de snirkliga kullerstensgatorna i ett bra tag för att till slut hitta till Lilla Allmänna Gränd. I slutet på gränden kommer jag ner till vattnet och några brevlådor som sitter uppskruvade på ett rött litet uthus vid början av bryggan på Djurgårdsvarvet. Det blåser kraftigt och flaggspel och vajrar slår mot masterna. Det luktar sötvatten och tjära och att gå ut på bryggan är som att komma in i en egen värld. I ett fönster på en båt lyser en fotogenlampa, på en annan står en blomrabatt i en låda uppe på däck. Den tredje båten på vänster sida är Viktors och han hälsar mig på fördäck i marinblå tröja och välkammad 50-talsfrisyr. Vi går in på båten från rusket. Den är precis som en husbåt ska vara. Ombonad med gamla trossar i skenet av levande ljus och med knarrande trappa ner till kajutan.

Båt istället för sardinburk

Viktor är 23 år och upp vuxen i Aspud den och har egentligen ingen jättestor båtvana att prata om mer än att det fanns en motorbåt i familjen. Men han har under en lång tid haft en dröm om att bo på en båt och ville bli en som gjorde det, inte bara en av alla oss som pratar om hur fantastisk häftigt det skulle vara men aldrig gör slag i saken. Viktor hade varit runt i USA och rest och kom tillbaka till Sverige igen och en deppig bostadskö. Han behövde någonstans att bo och det ködagarna erbjöd var en ångestfylld etta en bra bit utanför stan.

– Jag kunde få en sardinburk i Handen genom bostadskön. Nej fan! tänkte jag, harva på pendeltåget fram och tillbaka varje dag. Jag såg framför mig att jag fick ågren berättar han och skrattar till. Han verkar nöjd med att utgången blev en annan. Jag är väl lite av en romantiker kan man säga. Det är så många intressanta personer som har bott på båt som *Cornelis Vreeswijk* och *McGuyver* och det ville jag med, berättar han.

»Vi har vår egen lilla magiska värld här«

Medan vi pratar har Victor tänt ljus och satt på kaffe. Vi sitter nere i kajutan och båten är inredd med små lyktor, gamla fiskespön och kistor. Allt kommer ifrån hans resor i USA eller vänner runtomkring honom. Precis som det ska vara på en skuta. Inte några IKEA-möbler här inte. Ovanför oss hänger ett gammalt kastspö från 20-talet som Victor tar ner och visar mig.

– Det här fick jag av SvartLeffe. Han bor på en båt här och han kom förbi för han behövde hjälp att rensa ut sitt förråd och jag fick en massa balla grejer.

– Det är alla trevliga grannar som är en av de bästa sakerna med att bo på båt. Det

ligger 16 fartyg här och 14 av de är bebodda och det är en brokig skara människor.

Nästan som ett kollektiv

Man kommer nära varandra på ett annat sätt än vad man kan göra i ett hyreshus eftersom vi är så beroende av varandra. Man bor liksom här på samma villkor och vi har vår egen lilla magiska värld här vid bryggan. Victor berättar vidare om bokförlagsmiljönären och konstnären Uffe från Brasilien, han har förresten bott här längst, i 25 år. Och det är människor i alla åldrar som hittat till bryggan bakom Grönan. Både barnfamiljer och pensionärer huserar i båtarna.

– Det gemensamma är att alla är sköna typer. Här är vi alla drömmare, säger han.

Båtägarna här har ett beroende och en närhet till varandra, som jag upplever det, håller på att försvinna i storstäder idag. Känslan av att de är beroende av varandra där på bryggan skapar en familjär atmosfär och Victor berättar hur de hjälps åt att se efter varandras båtar om någon är iväg.

Men hur går det då till rent praktiskt att bo på båt? Ljusen är välbehövliga eftersom det är lite kyligt nere i hytten. Men el finns och Victor värmer upp sitt hem med en luftvärmepump och element men ibland kan det behövas lite hjälp på traven i form av levande ljus och sen blir det ju en förbannat trevlig stämning också. Och jag måste ju fråga hur det fungerar med avloppet?

– Det finns typ fem standardfrågor som alltid kommer när jag berättar att jag bor på husbåt. Jag funderar på att printa ett A4-papper med FAQ om husbåtar att ha på mig som jag bara kan dela ut. Folk reagerar med »oj, bor du på båt, men hur fungerar det egentligen med avlopp och el? Och hur gör du på vintern med uppvärmningen?« Men jag får i alla fall svaret. Båten är uppkopplad på det kommunala avloppssystemet och det går slangar från båtarna och Viktors båt Panama har både vattentoalett och badkar. Inte konstigare än i ett hus på land egentligen.

Jag ringde upp *Tor Wilderstam* som är hamnstyrman för Stockholms hamnar för att kolla hur läget ser ut för Stockholms båtägare. Han berättar att efter 2010 när lagen tillät att man skriver sig på båt har

»Det gemensamma är att alla är sköna typer. **Här är vi alla drömmare.**«

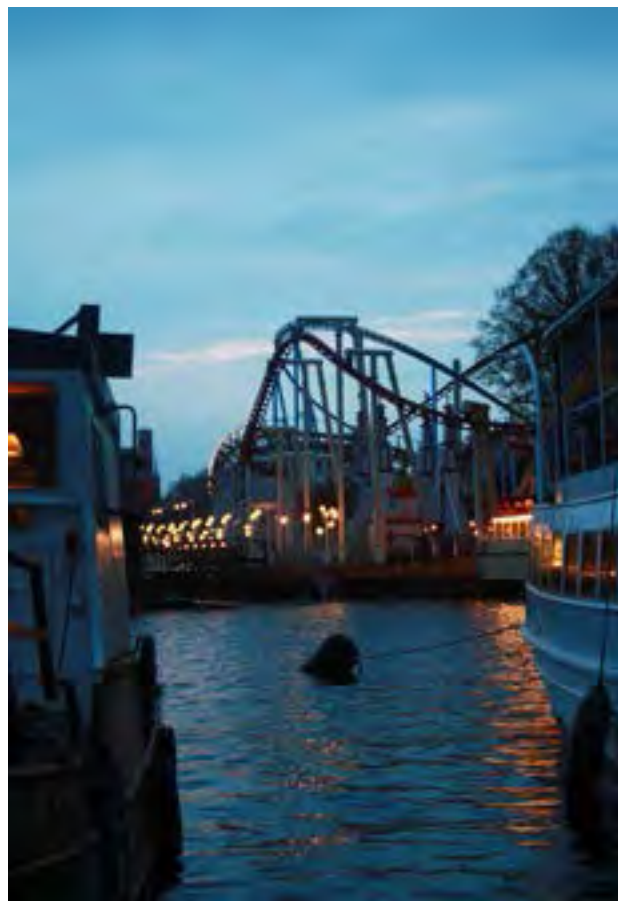

fler bosatt sig på båtarna men än är det långt ifrån alla som kan koppla upp sig på det kommunala avloppssystemet. Han medger att det då finns de som istället tömmer sin tank rakt ut i vattnet. Det är ett problem men som Stockholms hamnar nu försöker undvika genom att utöka kajplatser som det går att bo på helt lagligt ordnade med el och avlopp.

Det har börjat bli mörkt ute och regnet slår fortfarande mot de runda ventilerna på Panama. Jag har lite svårt att börja bege mig hemåt eftersom det finns så mycket att titta på och undra över i båtens inredning som de två taggiga blåsfiskarna som ligger upplysta på en låda. Men jag inser att det faktiskt är dags att dra. Jag tackar för kaffet och Victor har förstått att jag själv är rätt sugen på att köpa en egen husbåt. Victor lovar att höra av sig om det blir en båt till salu på bryggan. 🍷

»Viktors båt Panama har både vattentoalett och badkar«

Care Sublime Broderier
GARN & AFFÄREN
Knitting Accessories

**Vi har mer än bara garn,
broderier, sybehör,
skyltar och presenter.**

Posthusgatan 6
Tel 0176-146 55

**Roslagens
bokhandel**
Kunskap i centrum

Lilla torget Norrtälje
Tel. 0176-199 70
www.roslagensbokhandel.se

**EKOLOGISK
hudvård &
make up**

JENNY'S DAGSPA
Behandlingar & butik

– Nytt skönhetscenter i Norrtälje stadskärna! –

ANSIKTS- & KROPPSBEHANDLINGAR
Facials – Skrubb – Massage – SPA-paket

ÖGONFRANSAR & BRYN
Fransförlängning – Trådning – Färgning

HÅR
Hårförlängning – Klippning – Styling – Uppsättningar

MAKE-UP
Dag – Fest – Brud – Konsultation – Kurser

JENNY'S DAGSPA
Posthusgatan 6 (inne på gården), Norrtälje
www.jennysdagspa.se
info@jennysdagspa.se
facebook.com/jennysdagspa
Boka enkelt på: bokadirekt.se

**Åtellet – en naturlig
mötesplats!**

ÅTELLET 0176-700 450
info@atellet.se
www.atellet.se
SJÖTULLSGATAN 10, NORRTÄLJE

[#atelletnorrtalje](https://twitter.com/atelletnorrtalje)
facebook.com/atellet

GULDSMEDERNA

Posthusgatan 6 · 761 24 Norrtälje · Tel. 0176 156 56
www.guldsmederna.se #@guldsmederna

Norrtälje »Roslagens huvudstad«

Namnet Norrtälje skrevs 1298 i Belgien samt 1409 i Norra Tälgha. Detta har i doktrinen ansetts stå för ett med tälja besläktat namn på inbyggare: »deras som bor vid inskärningen«, med vilket avses »vid den långa viken«. Mitt igenom staden flyter Norrtäljeån. I hamnen ligger ångbåten S/S Norrtälje sedan 28 juli 1968. Båten levererades år 1900 och har trafikerat ett flertal sträckor bland annat till Åland. Idag är ångbåten en restaurang.

Visste du att Pensionat Granparken, Hotell Roslagen och Lilla Torget har varit inspelningsplatser för filmen »Ha ett underbart liv«?

Behagfull tölt i alla väder

Från Island till Ingmarsö. Ö som ö. Den tåliga rasen »islandshäst« behärskar gångarten »tölt« vilket ger en bekväm och skumpfri ritt. Företaget Ötölt på Ingmarsö i mellersta skärgården erbjuder upplevelser från ryggen på islandshästar.

TEXT o FOTO: Cilla Heurlin

DENNA VINTER har gått i blås-
tens och mildhetens tecken.
De flesta skotrar, skidor och
skridskor har fått stå och vintersporterna
förlagts till annan ort längre norrut i lan-
det. Snurran har legat i sjön hela vintern
och med den styr jag nu mot Ingmarsö för
en ridtur. Det är en av de blötaste dagarna
i januari, snön faller ned i blöta sjok och
luften står nästan stilla.

Lägger till vid Södra bryggan på Ing-
marsö och går upp till stallet. När häs-
tarna hör oss kommer de nyfiket fram.
Huvud och man är lite blöta, medan res-
ten av kroppen hålls torr av täcken. Idag
är det hästarna Rita, Blokk och Karen som
ska ta oss med på en tur.

Väntkuren vid södra bryggan.

– Att hålla hästarna torra och att torka täcken är det som uppfyller en stor del av dagen nu, säger *Gunilla Rydback* som driver Ötölt, med ett leende medan hon med van hand drar av regntäcket från Rita.

Islandshästen som är ett tåligt djur, är van med alla väder och fungerar väl i dem alla. Under alla årstider. En kall och regnig sommardag när det är för kallt för att bada, en stormig höstdag eller en blöt dag i april ställer de upp för en tur och visar på samspelet mellan människa och

»Ljudet från klapprande hovar känns härligt och ökar pulsen i kroppen.«

Gunilla Rydback leder grupper som vill tölta på hennes islandshästar.

djur. Även om en vacker dag kanske är att föredra på hästryggen.

Vi gör klart hästarna för en ridtur, det doftar sött och ensilage om dem. De frusna fingrarna tinar upp från hästarnas värme, så man pysslar gärna en stund. När hästarna är sadlade och tränsen sitter på rider vi iväg. Gunilla längst fram, och vi två andra efter. Hästarna verkar först lite oförstående varför vi ska ut, men är snart lika glada som oss. Några kalvar hoppar förtjust och nyfikna fram i en hage när vi rider förbi. Karen, som jag sitter på, tittar lite på dem men verkar inte göra någon stor sak av kalvarnas framfart.

Släpper kontrollen

Sex hästar ingår i Ötölts verksamhet just nu, men det finns fler att tillgå om större grupper kommer. De som kommer kan välja på att bara få en naturupplevelse på hästryggen, träna på att släppa kontrollen och bara följa hästen. Hästar är ett flockdjur så de följer varandra och har man en van ridledare längst fram kan man skönt sitta på och bara njuta av ritten. Grupperna kan också boka lektion där de lär sig hur man kommunicerar med hästen för att sen kunna styra den med dessa hjälper.

Gunilla tycker det är bra om ryttarna sätter sig in i hur hästen fungerar, att de är ett flyktdjur. De flyr inte undan människan men de flyttar sig från tryck och måste

också få belöning när de gör det som vi begär från dem. Hästarna vet och lyssnar på det vi säger till dem men vi måste också lyssna till hästarna, förklarar hon.

Det är just samspelet som jag tycker är så intressant med hästar och ridning. Att själv förstå deras språk och förmedla den kommunikationen till andra, säger Gunilla från ryggen på Rita.

Behaglig takt

En gång i veckan kommer en grupp barn till Ötölt och rider. De kommer från Ingmarsö och öarna omkring. De får både lära sig att rida och att sköta om hästarna. Det ska ryktas, kratsas hovar och sadlas. I ridvolten får barnen träna på sin egen balans, sin sits, att styra hästen och om de olika gångarterna. Ibland rider de ut och släpper loss tillsammans med hästarna. Det är bra för barnen att träffas mellan öarna och lära känna varandra. Här får de lära sig mer än om bara hästar och ridning.

– Barnen är så roliga, de är fantastiska på att släppa kontrollen och bara glädjas. Sådant känner hästarna och gläds tillsammans med barnen, berättar Gunilla.

Roligt är det att rida och det blir många glada skratt på hästryggen denna dag där vi rider fram på en rad, Gunilla Rydback på Rita, Nelli Halkosaari på Blokk och jag på Karen efter.

– Samla ihop hästen så töltar vi, ropar Gunilla längst fram i ledet.

Hästarna ökar på farten och vi far fram i en behaglig takt och följer hästens nätta steg. Det rör sig lite under sadeln men inte så skumpigt att balansen störs, det känns som man flyter fram med hästens huvud vickandes framför en. Ljudet från klappande hovar känns härligt och ökar pulsen i kroppen. Blokk, Rita och Karen verkar vara lika upplivade som vi av ritten. Både hästar och ryttare glömmar blötsnö och fukt. Det är framåt som gäller. 🐾

Fakta/tölt:

En gångart som endast ett fåtal hästraser behärskar, varav islandshästen torde vara den mest kända. Rörelsemönstret är egentligen en typ av snabb skritt, men istället för att ha tre ben i marken och ett lyft har hästen i tölt ett ben på marken och tre lyfta. Tack vare att tölten inte innehåller något svävmoment blir detta väldigt bekvämt för ryttaren. Tölten är en fyrtaktig gångart med fotflyttningen vänster bak – vänster fram – höger bak – höger fram osv.

»Det rör sig lite under sadeln men inte så skumpigt att balansen störs, det känns som man flyter fram med hästens huvud vickandes framför en.«

Sagan bakom gins framgång

Engelsmännen drack den i sina kolonier, särskilt i Indien, där de uppmanades att ta lite kinin varje dag för att undvika att bli sjuka i malaria. Kinin fanns i tonic och tonic blev ju väldigt mycket trevligare att dricka med lite gin i. På den vägen är det och nu är »GT« tillsammans med Dry Martini de populäraste drinkarna i världen. Hemligheten är gin – men vad är gin?

TEXT: Misse Ljungström FOTO: 123rf.com

»» **UNDER MEDELTIMEN** började Europas länder att destillera alkohol. Varje land gjorde sin egen sprit allt efter tillgång på råvaror. I Frankrike gjorde munkarna örtbaserade likörer och brandy, i Sverige destillerade bönderna brännvin, i Holland framställdes enbärskryddad genever och i England whisky och gin.

Från början var genever och gin samma dryck. Den enbärskryddade genevern började destilleras i Holland som urindrivande medicin på 1500-talet. Efter hand upptäcktes spritens välgörande effekter och när *Lucas Bols* började framställa genever, som han dessutom sötade och tillsatte lite örter i, blev genever en dryck som uppskattades även av alldeles friska människor och en inledning hos Amsterdams borgerskap. Bols grundades 1575 och utökade senare sin verksamhet med sprit kryddad med ädla frukter och kryd-

or från kolonierna. Nu för tiden är namnet mer känt för sina likörer än för sin genever. Men genevern spreds ändå ut i världen.

Blev Englands nationaldryck
Wilhelm av Oranien som gifte sig med Mary i England och blev kung William II, tog gärna med sig sitt hemlands söta genever och uppmuntrade den engelska

befolkningen att dricka den. Eftersom England och Frankrike låg i krig var tillförseln på fransk brandy och cognac avklippt och engelsmännen fattade därför snabbt tycke för den holländska drycken, som dessutom lätt kunde framställas hemma i England. När genevern nådde England förkortades namnet helt enkelt till gin och blev till en riktig »nationaldryck«.

1690 kom till och med en lag som uppmuntrade till destillering av sprit ur inhemska säd. Både bönder och destillatörer var nöjda och 1694 var årsproduktionen av den mycket lågt beskattade ginen redan uppe i 3,7 miljoner liter. Tidigare hade dyr importerad sprit varit förbehållen »de högre samhällsklasserna« men i och med att gin var billigt kunde även den mindre bemedlade delen av befolkningen köpa den. Från att ha varit ett öland förvandlades engelsmännens rike till ett blomstrande (men ganska

»Kampanjer för att bromsa »den stora ginkatastrofen« med alla dess sociala konsekvenser startades.«

försupet) spritland och 1742 nådde den årliga ginproduktionen upp till enorma 75 miljoner liter(!).

Kampanjer för att bromsa »den stora ginkatastrofen« med alla dess sociala konsekvenser startades. Efter många turer och misslyckade lagförslag beslutades år 1751 att spritskatten skulle höjas och att försäljningen skulle begränsas starkt genom höga licensavgifter samt att ingen skulle få köpa mer än nio liter gin (två gallon) per gång. Protesterna blev inte så stora utan de stora massorna återgick snällt till att

dricka billigt öl. Särskilt den nya ölsorten porter som började bryggas vid tiden för den industriella revolutionen och snabbt blev väldigt populär. Framförallt bland de växande skarorna industriarbetare.

Från ginkatastrof till fina salonger

I och med att gin blev dyrare steg också dess status i de fina salongerna. Gindrinkingar blev tidens dryck. Tom Collins som från början gjordes på genever var den första inredningen men senare i USA, tog

man bort det söta och begreppet »London Dry Gin« myntades. Ju torrare – desto bättre. Det var nu som genever och gin blev två olika drycker. Gin spreds över världen dels med de engelska officerarna i Indien och dels med immigranter till USA.

Barkulturen växte och eftersom gin är en spritsort man inte gärna dricker som den är, som cognac eller whisky, skapades en mängd drinkar med gin som bas. Till saken hör också att under förbudstiden i USA tillverkades »badkar/gin«, det vill säga olaglig sprit som smakade så illa att

det var tvunget att gömma den i fräsch frukt eller annan sprit. Nu är gin både ren och mer välsmakande men traditionen att blanda ut den lever kvar.

Mest populära världen över är fortfarande en svalskande och läskande GT som säkert skyddar mot malaria och en elegant och sofistikerad Dry Martini, en drink som ursprungligen skapades av en bartender i San Francisco åt en guldgrävare som var på genomresa till Martinez. Därav namnet Martini.

Gin & Tonic – GT

Kan det vara enklare? Håll 4 cl gin i ett grogglas. Lägg i en citronskiva och massor av is. Fyll upp med Tonic.

Dry Martini

Världens vanligaste cocktail med ursprung i Kalifornien på 1860-talet, då med söt vermouth men sedan 1912 med torr gin, då den blev populär i New York.

Rör 8/10 gin, 2/10 torr vermouth (enligt tradition Noilly Prat) och is. Sila upp i ett cocktailglas och dekorera med en oliv på tandpetare.

Tom Collins

Skapades med genever i London vid sekelskiftet 17–1800. Blev populär i USA på 1880-talet när man bytte till Londongin.

Blanda 5 cl gin, färskpressad saft av en citron, 3–6 droppar sockerlag i ett grogglas och fyll upp med sodavatten.

White lady

Skapades 1919 på Ciro's Club i London

Blanda 3 cl gin, 3 cl Cointreau och 3 cl färskpressad citron i en shaker. Skaka och servera i cocktailglas.

Fakta

Namnet genever kom av det franska ordet för enbär; genièvre (juniper på latin) och förenklades till gin på engelska.

»under förbudstiden i USA tillverkades >badkarsgin«, det vill säga olaglig sprit som smakade så illa att det var tvunget att gömma den i fräsch frukt eller annan sprit.«

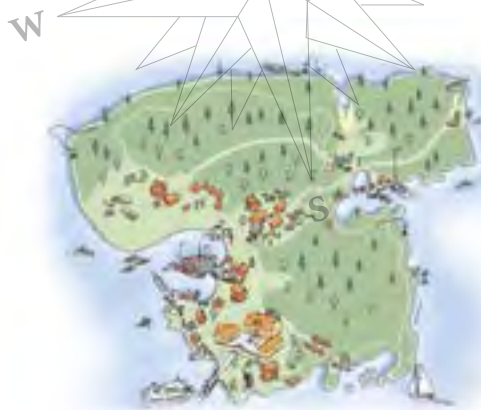

ILLUSTRATION: TECKNARN:SE

Målningsretreat på Söderarm

Skaparladan erbjuder 23–26 april ett målningsretreat på fyrplatsen Söderarm i yttersta havsbandet. Kursen innehåller tid för målning, meditation, stillhet och eftertanke i inspirerande omgivning. Utresa torsdagkväll och hemresa söndag eftermiddag. Paketpris 5 950 kr. Max antal deltagare 22 personer.

Se mer info på www.skaparladan.se

ILLUSTRATION: LARS HOLM

Rättelse: I vinternumret skrev vi om Björns fyrplats. I texten står det att Kjell Holmqvist i Fågelsundet norr om Öregrund har café och kiosk. Det är felaktigt. Däremot att han kör turer till fyrplatsen och hyr ut stugor samt har fiskbutik stämmer. Ett till litet fel har smugit sig in. Gert Evaldssons servering Havsgodis har bara öppettid vid bokning och inget annat. Vi ber om ursäkt och hoppas att ingen åkt till Fågelsundet i onödan denna vinter.

Boktips Barnsligt båtliv

Lust & Nöje

»Sverige är världens barnsligaste båtland«, skriver Erling Matz och Carina Lernhagen Matz i boken »Lust & Nöje«. Med texter om

livet i båt

under 300 år. Läsaren får genom 35 essäer uppleva ett överraskande och lustfyllt liv i båt. Med berättelser om nöjesseglings historia från slutet av 1600-talet fram till 2014 med unika bilder och illustrationer. Boken är utsedd till Sjöhistoriska museets årsbok 2014–15. Den kan beställas via e-post på bok@maritima.se eller köpa i Sjöhistoriskas butik. /Roine Karlsson

TITEL: Essäer om livet ombord i 300 år – Lust & Nöje.

FÖRFATTARE: Carina Lernhagen Matz och Erling Matz.

FÖRLAG: Sjöhistoriska museet i Stockholm.

ANTAL SIDOR: 240

CIRKAPRIS: 250 kr (frakt tillkommer).

Ny stig på Lidö

I sommar invigs en ny stig längs stranden från värddhuset till östra gästhamnen på ön Lidö utanför Rådmanö. Länsstyrelsen har godkänt ansökan att göra iordning en stig på Södra kalven. Hittills har båtfolket gått från östra viken till värddhuset på en traktorväg via öns bondgård. Snart kan det bli en fin promenad längs vattnet istället.

STRANDBY KÄRINGSUND

MODERNA STRANDVILLOR

Strandby i Eckerö på Åland erbjuder ett bekymmersfritt fritidsboendealternativ för dig som älskar havet och skärgården. Möjligt även som investeringsobjekt med garanterad avkastning. [Läs mer på www.strandby.ax](http://www.strandby.ax)

The Primetime on dry land

Nu finns möjlighet för utländska medborgare att äga strandnära boende på Åland. Skuldfria priser från 175 000 €. Försäljningspriser från 87 500 €. Vissa objekt kan också köpas i fjärdedelsandelar med skuldfria priser från 52 500 €. Kontakta Hubertus von Frenckell på hvf@ati.ax för mer information och visning.

MIKLAGÅRD

www.miklagard.nu
webshop: shop.miklagard.nu

Jim Kelly
P.O. Box 718
2014

Fyren mitt i badparadiset

Det är lätt att förstå varför Fårö är populär.
Med sina enorma sandstränder i olika väderstreck,
fantasieggande raukar och ovanliga orkidéer.
Längst upp på norra Fårö står en ståtlig fyr och blinkar
ut mot havet. Mitt i badarnas paradiset.

TEXT: Josefin Ekberg ILLUSTRATION: Lars Holm

TILL ÖN FÄRÖ kan man komma både bilvägen och över havet. Vill man vara säker på att komma med färjan från Gotland till Färö under högsäsong, gäller det att vara ute i god tid. Men har man egen båt är det inget bekymmer. Till Färö vallfärdar badsugna turister sommartid. Den unika ön har gott om attraktiva utflyktsmål. Väljer man att komma en lugn årstid som till exempel tidig vår, är det lätt att hitta ett alldeles eget smultronställe.

På den populära ön har både Ingmar Bergman och Olof Palme bott. Vilket knappast kan undgå någon som besöker Färö idag. Längs vägen norrut ligger Bergman Center, ett museum som drar både frälsta cineaster och andra nyfikna. En bit norrut, intill Sudersand hedras Olof Palme med en skulpturgrupp bestående av sju små pallar som man kan slå sig ner på och fundera över solidaritet, havet och Färö. De flata stenarna symboliserar Palmes internationella arbete, världsdelarna och världshaven.

kan man kasta av sig paltorna och bada naken. Åt andra hållet ligger Sudersand. Enligt gutarna, »en av världens bästa sandstränder«. Och inte långt därifrån finns Ulla Hau, en rullande sanddyn som stoppades av ihärdigt färöfolk under tidigt 1900-tal. Här finns ett flertal sällsynta och utrotningshotade insektsarter.

gjort lång och trogen tjänst på sjöräddningsstationen på Färö. Nu var den till salu. I ett bedrövligt skick låg den på land uppe i Öregrund, av alla ställen. En av de sju upphetsade männen var fyrens siste fyrmästare – Joe Nordberg. Man bestämde sig för att väcka liv i den slumrande hembygdsföreningen och köpa loss den gamla

»På den förstnämnda kilometerlånga stranden kan man kasta av sig paltorna och bada naken.«

Ett stenkast bort ligger Holmudden med sin lysande fyr. I havet utanför har ett otal antal fartyg strandat genom åren. Fyren kallades förr för »Gotlands norra uddes fyr«. Men går nu under namnet Holmuddens fyr eller kort och gott Färö fyr. Tyvärr får man av säkerhetsskäl inte att gå in i själva fyren. Besökare får beundra den utvändigt istället. Den drygt 30 meter höga fyren byggdes här år 1847 för att varna sjöfarare för Salvorevs förrådiska sandbankar. Elaka tungor vill påskina att forna tiders färöbor drog nytta av och gnuggade händerna när ett skepp fullastat med dyrbarheter gick på och fastnade. Att prata om »sjörövare« var inget unikt för just Färö. De påstås ha funnits lite varstans i skärgården.

Ovanliga arter

Fyren står vid en egen strand. Med runda klapperstenar. Men mer inbjudande för bad är närbelägna sandstränderna Norsta Auren, Skalasant och Sudersand. På den förstnämnda kilometerlånga stranden

Olika flugor, steklar och skalbaggar bland annat. Under högsommaren växer rikligt med blåmonke. Och den gula flockfibblan samt orkidéer som knärot och spindelblomster.

Ett annat måste är raukfälten vid Digerhuvud. Dessa märkliga skulpturer av kalksten skapade av vädrets makter som blir till olika fantasifulle figurer beroende av vilket håll man betraktar dem från. I närheten av fyrplatsen finns ännu en sevärdhet skapad av naturen. Inne på en gård, växer den gamla »Avaeken«. Det är en av Gotlands största och äldsta ekar. Carl von Linné blev mäktigt imponerad av den redan år 1741. Han räknade ut att kronans diameter motsvarade 44 alnar, vilket är lika mycket som en fjärdedels fotbollsplan.

Siste fyrmästaren Joe

Under denna pampiga ek har viktiga beslut fattats. Här samlades 28 juni 1967 sju bekymrade män för att diskutera en sjöräddningsbåts tragiska öde. En båt som

sjöräddningsbåten. Det lyckades man med och ett omfattande ideellt renoveringsarbete tog vid. Båten fick ett nyuppfört båtthus »Sjöräddningsmuseet« som ligger invid Ekeviken.

Joes far, farfar och farfars far hade alla jobbat på Färös sjöräddningsstation. Många historier om dramatiska äventyr berättades i generationer. Joe var en mästare på att återge dem. Alltid med glimten i ögat. En handlar om när han och fadern Julius skulle bege sig ut på isen ända till Salvorev för att jaga säl. Det var fullt av säl därute och de trodde att isen skulle ligga still.

»Det var ju ihopfruset hela vägen ut, plötsligt blev det strömt och far stod på ett isflak. Hörru sork, kom, isen åker iväg, skrek Julius. Jag tittade ned och sedan blev det full rulle innan vi kom in på fast is. Annars vete fanken var vi hamnat någonstans«.

Så sent om 1977 avbemannades fyrplatsen. Den är fortfarande i drift och ägs av Sjöfartsverket. 🐻

EXPERIENCE THE COLD WAR

BATTERI ARHOLMA

EST. 1968

Guidning | Mat | Konferens

Allmän guidning lördagar 9/5-13/6 och 22/8-17/10
Dagliga guidningar 20/6-15/8

www.batteriarholma.se | info@arholmanord.se | Tel.0176-560 40

Boende | Kajak | Servering
Bad | Konferens | Bastu

www.arholmanord.se | info@arholmanord.se | Tel.0176-560 40

GOTSKA SANDÖNS NATIONALPARK

TRAFIK FRÅN NYNÄSHAMN OCH FÅRÖSUND
20 MAJ - 6 SEPTEMBER

Boka via internet: www.gotskasandon.se
Telefon: 016-15 05 65

Foto: Magnus Leppsch

Bävern – en nutida stads och skärgårdsbo

I alla tider har människor tyckt om eller tyckt något... om bävrarna. Från att ha levt på landsbygden har de nu flyttat närmare större samhällen till exempel Stockholms innerstad och skärgården med allt vad det innebär.

TEXT o FOTO: Hans Brandt

»CASTOR FIBER« är det latinska namnet för den europeiska bävern. Den utrotades totalt i Sverige år 1871. De dödades då de byggde dammar med mera som ställde till förtret för Ortsbefolkningen. Dessutom var skinnets värdefullt och såldes dyrt liksom bävergället.

Bävergället/sekretet som bävern använder för att markera sitt revir ansågs bota många besvär och var därför begärligt. Vag galler bävergället används idag vid parfymtillverkning (men lär inte lukta gott) och den kulturförklarade Serge Lutens, dofternas domptör, har mer sekret från

Bäverhydda

bäverns analkörtlar än hela huset Chanel!

På 1920-talet inplanterades 80 bävrar från Norge som inplanterades på 19 platser i Sverige. Detta har nu resulterat i att de ökar explosionsartat nära och i sötvattenssjöar i Stockholmstrakten till exempel i Nacka- och Danderydstrakterna, men även i Brunnsviken, Karlbergssjön och Klara Sjö. Dessutom har de setts i skärgården exempelvis på Nämndö, Långviksskär

och Landsort. Nu uppskattas antalet till minst 100 000 individer. Inte dåligt, från 80 stycken till 100 000 på 90 år(!).

En bäver kan väga 20–30 kilo, är cirka 70 centimeter lång och lever upp till 20 år. Den är släkt med ekornen och är Sveriges största gnagare. Bäverns revir är stort och kan vara cirka en kilometer. Att den kunnat föröka sig så snabbt beror också på att den inte har några naturliga fiender.

FOTO: PIXABAY

Hans Brandt berättar om bäverns skogshuggartakter vid Dammsjön.

FOTO: JOSEFIN EKBERG

FOTO: PIXABAY

Bävrarna belastas med att dämna upp dammar så att närliggande bebyggelse drabbas och nyligen har Länsstyrelsen i Stockholms län beviljat lov att riva en bäverdamm i Nykvarn liksom en i Täckåker i Haninge Kommun. Under 2014 beviljade Länsstyrelsen totalt tillstånd att riva 12 dammar i Stockholms-trakten. I Nacka ska kommunen kartlägga bäverstammen och rekommenderar de som har obehag av bäverns träd-fällningar att sätta hönsnät kring trädstammarna.

Bäversafari

Den positiva sidan är att som friluftsmänniska varsamt upptäcka deras bäverhyddor och fällen. Helt fantastiskt att dessa djur kan fälla höga lövträd med 30–40 centimeter i diameter åt rätt håll med bara tänderna, för att komma åt trädgrenarnas

»Trots att bävern numera lever nära människorna är de mycket skygga och syns, om man har tur, mest på kvällarna.«

Herr Bävers brevlåda i Danderyd.

mustiga löv för sin föda och för att bygga hyddor. Hyddorna som kan vara cirka 3 gånger 6 meter ligger vid sjöstränderna och har sin ingång under vattnet. Damarna byggs för att säkerställa ett jämt vattenstånd så att boets ingång alltid ligger under vattnet.

Trots att bävern numera lever nära människorna är de mycket skygga och syns, om man har tur, mest på kvällarna. På ett bäversafari i Nackatrakterna närmade vi oss bäverns revir, men hade otur då yngre människor samtidigt ordnat en högljudd fest. Trots allt fick vi se en simmande bäver på avstånd. I närheten har de även byggt ett bo på en ö som flyter omkring i en insjö.

I Danderyd har man satt upp en brevlåda med adress »Herr Bäver« där företrädesvis barn lägger sina meddelanden och får svar(!?).

En dröm vore ju att tämja dessa bävrar så att de faller de träd vi vill på tomten. Vem vet, det blir kanske möjligt. Kanske bara att lägga ett önskebrev i brevlådan i Danderyd? 🐾

Vi kan södra skärgården

Specialister på fastigheter i Stockholms södra skärgård
08-501 518 80, www.dalaroskargard.se

Välkommen till
Fjärdlångs vandrarhem
enkelt boende i en underbar miljö!

Telefon: 0735 - 955 303, 08-501 560 92
www.fjardlang-huvudskar.se

»Haninge inte bara skärgård«

I Haninge ingår en omfattande arkipelag med flera tusentals öar, holmar, kobbar och skär där några av de större är Björnholmen, Utö, Ornö, Fjärdlång, Muskö, Kymmendö och Huvudskär, samt halvön och naturreservatet Gålö. I Haninge ligger också med 55 km vandringsleder genom orörd Tyresta nationalpark. Söder om kommundelen Jordbro finns ett litet naturreservat med namnet Gullringskärrret. På linje i skogsområdet Hanveden ligger Rudans-, Paradisets- och Tornbergets naturreservat. Totalt 17 reservat finns inom kommunens gränser.

Välkommen till Dalarö - Öppet året runt!

Endast 4 mil från Stockholm C ligger Dalarö, en skärgårdsidyll med anor från 1600-talet.

På Dalarö kan du äta, bo och konferera året runt. Här finns gästhamn med seglarskola, kajak- och ribbåtcenter. Här kan du spela golf och tennis samt minigolf, och vi har Stockholms bästa väder. Vi har öppet året runt. Aktuell info med öppettider hittar du på www.dalaro.se/oppetaretrunt

DALARÖ
företagarförening

Kanotisten som går för VM-guld

ÖFOLK Att under samma år bli både europamästare och världsmästare i K1 200 meter, är något som han som ende svensk har lyckats med. Nu satsar han mot OS i Rio och tränar gör han helst hemma i Vaxholm, där han också håller ungdomsläger för att dela med sig av sina insikter. Kanotisten Petter Menning lever sin dröm och njuter av det.

TEXT: Gunnika Isaksson-Lutteman FOTO: Evelina Menning

NAMN: Petter Menning

ÅLDER: 27 år

BOR: Vaxholm

FAMILJ: Frun Evelina och hundarna Smilla och Iris.

YRKE: Professionell kanotist

KLUBB: Vaxholms Kanotsällskap

GILLAR: När det går fort.

OGILLAR: När det går långsamt.

OANAD TALANG: Kan flippa pannkakor i luften.

Läs mer om:

Petter Menning

<https://pettermenning.wordpress.com>

Peters och Eriks ungdomsläger

<https://sthlm sprintcamp.wordpress.com/>

Vill du testa kanot?

www.vaxholmkanot.se

2013 var ett bra år för *Petter Menning*. Han var bäst när det gällde som mest, och när året var slut var han obesegrad i alla nationella och internationella mästerskap. Förutom att han kunde fylla prisskåpet med medaljer av ädlaste valör blev han dessutom utsedd till både årets kanotist och årets atlet. Och så gifte han sig, med en paddlerska så klart.

2014 års säsong var inte dålig den heller. All hård träning gav honom ett VM-silver att ta med hem från Moskva.

– Det är tanken på vad jag kan vinna som driver mig under tråkiga långpass, säger Petter och firar av ett av sina smittande leenden.

Petter gillar tävling och att paddla fort även om det innebär smärtsam mjölksyra. Att nöta långa intervallpass hör inte till favoriterna, men han vet att det är nödvändigt. Sen 2010 är han med i sok:s topp- och talangprogram vilket gör att han kan

ägna sig helhjärtat åt sin sport.

Han tränar upp till 25 timmar per vecka och på vinterhalvåret, när det inte går att paddla utomhus i Sverige, består träningen av både styrketräning, löpning, skidåkning och tunga teknikpass i paddelmaskin. Men söndagarna är heliga och vigda åt vila.

I april sjösätts kajaken i Södra Vaxholmsfjärden och tävlingssäsongen drar igång i maj med EM i Tjeckien. Men Petters stora mål för året är VM i augusti där han går för guld.

Sen start gav mersmak

Petter började inte med kanot förrän han var 13 år. Han testade pingis, bandy, karate, judo och fotboll innan han till slut hittade rätt med kanoten. Han fann också vänner för livet där.

– Min första klubb, Örnbergs KS, var bra. Vi var som en familj och det var ett skönt häng där, det gjorde att jag fastnade

»Att det går att bli bäst i världen ändå är något som han poängterar«

för kanotsporten, förklarar Petter och fortsätter, det och att träningen gav direkta mätbara resultat för min del.

Han byggde snabbt muskler och hans vänner tyckte nog att han såg lite »köttig« ut, för hans smeknamn »Pete the Meat« har hängt med sen tonåren. När han var 16 år tog han beslutet att satsa ordentligt och började på kanotgymnasium i Nyköping.

– Det var skönt att flytta hemifrån eftersom min pappa var alkoholist och jag hade det rätt tufft hemma, kanoten var min fristad, konstaterar Petter och drar handen genom håret.

Trots hårt slit dröjde det tills han fyllde 20 år innan han tog det första stora steget och fick representera Sverige i landslagsdräkten. Först som en i laget på K4 500 meter, men när det blev klart att K1 200 meter skulle bli en os-gren valde Petter att satsa på den individuella sprintdistansen.

– Det är bara upp till mig hur resultatet blir, och först över mållinjen vinner, säger Petter bestämt.

Motivation och mål

EM-segern 2013 är den seger som Petter rankar högst, det var hans första vinst som senior och den var precis så skön som han föreställt sig. Han var så pass överlägsen att han kunde sträcka armarna i luften när han korsade mållinjen, vilket inte är vanligt i en sport med små marginaler. Men målsättningarna flyttas hela tiden framåt när målen nås.

– När jag vann VM var en av mina första tankar att, ja jag kan vinna os-guld också, det är möjligt, säger han med längtan i rösten.

Petter menar att för att nå de framgångar han har gjort gäller det att ha en plan och hålla sig till den, vilket kan vara svårare än det verkar.

– Motivation kommer inte gratis,

motivation kommer av mål har jag lärt mig, avslöjar Petter.

Han tror också att det faktum att det är han själv som alltid velat gå till träningen har gett honom en fördel, drivet kommer från honom och ingen annan.

– Jag hade ingen förälder som hjälpte mig med skjuts till träningen eller ordnade med utrusningen, jag fick ta tag i allt själv och se till att få hjälp med saker som jag inte kunde, berättar han.

Att det går att bli bäst i världen ändå är något som han poängterar i de populära föreläsningar han håller. Tillsammans med landslagskamraten Erik Svensson arrangerar han också välbesökta ungdomsläger varje höstlov där de delar med sig av sina kunskaper. Ungdomarna drillas i paddelteknik, kostlära, målsättning och hur de ska hantera motgångar.

– Det är gott att få ge något tillbaka, avslutar Petter ödmjukt. 🐼

W

FOTO: ROINE KARLSSON

Öarna ökar i Norrtälje

Statistiska Centralbyrån har i sin senaste beräkning kommit fram till siffran 13 218 öar utan broförbindelse i Norrtälje kommun. Det är 2 309 fler än för sex år sedan. Orsaken till den stora förändringen är inte som man kanske kan tro landhöjningen, utan nya mer exakta beräkningsgrunder. SCB har bland annat samkört Skatteverkets data med Lantmäteriets fastighetsregister. Av alla dessa öar är endast 66 bebodda. Med totalt 4 353 öbor.

Strandnära villor på Åland

I Käringsunds fiskeby på Eckerö på Åland finns nybyggda semesterhus med panoramafönster vid stranden till försäljning som andelar eller eget ägande. Fritidsresorten heter Strandby och består av nio tvåvåningshus och elva bungalower. Villornas design är hämtad från åländska sjöbodars samt Ålands natur och färgskala. Området ligger nära badstrand, camping, naturskön hedskog och fina dyk- och fiskevatten. Möjlighet till båtplats och att köpa andel i båt. Anläggningen har också egna båtar till förfogande. Mer info finns på www.strandby.ax.

Handgjord modellbåt skapad skalenligt efter originalritning. Finns som segelbåtarna Drake, Snipa och ångfartyget Storskär. Tillverkas av Promero Boats AB. www.promeroboats.se.

ILLUSTRATION: CHARLIE NORRMAN

Veteranbåten

Tidning för svensk veteranbåtskultur

Bli medlem du också! 5 nummer veteranbåtskultur per år.
Sätt in 250:- på PG 204697-7
eller BG 5418-1128.

Museiföreningen Sveriges Fritidsbåtar
www.veteranbaten.se
info@veteranbaten.se 08-7837904

ELBIL - CLUBCAR

Vi har elbilar till skärgården
Bullrar inte, ryker inte och luktar inte
Elbilen som är pålitlig i alla väder

Ring 08 –10 82 83
www.clubcar.se

FOTO: JOSEFIN EKBERG

Kojor ska skydda ejdern

När fågelinventeraren Roine Karlsson från Lidö var till Lånan i Norges skärgård, blev han så inspirerad av öns ejderhus att han började snickra på ett själv när han kom hem. Även skärgårdsprofilen Sten Söderlund från Furusund blev taggad och började bygga ejderhus. Ejderhusen kommer att placeras ut på en ö i Roslagens skärgård i vår. Tanken är att ådorna ska ligga och ruva ifred skyddade från havsörn och andra rovfåglar. En bädd av torkad tång ska göra det inbjudande att bo in sig. /JOSEFIN EKBERG

Piloten som flög mot friheten

För sina fina skildringar av Stockholms skärgård är Lars Westman ett känt namn. Hans senaste bok »Örnens har landat« utspelar sig delvis i vår skärgård i början av 1940-talet då 30 000 balter flydde över havet till Sverige. Det är en fängslande familjehistoria där mamma Salme Lepp flydde med sina två pojkar i en fiskerbåt och kom till Spillersboda. Pappan Eduard var flygare och flydde i ett bombplan med tyska hakkors på vingarna. Han landade på en åker på Gotland. Det här är en vacker bok med gamla bilder och klipp från familjens album. /Roine Karlsson

TITEL: Örnens har landat. På en åker.
Piloten som flög mot friheten.
FÖRFATTARE: Lars Westman
FÖRLAG: Carlssons Bokförlag
ANTAL SIDOR: 124
ISBN: 978-91-7331-674-3

Nordiska mästerskapen i Nyköping

Den 6–7 juni avgörs Nordiska mästerskapen i kanotslalom och störtlopp i Nyköping. Kanotslalom är en kombi av fart och precision i forsande vatten. Störtlopp är den äldsta inom forsrenarna. Här gäller det att på kortast möjliga tid ta sig nedför en längre forssträcka. Innan NM anordnas SverigeCupen som också går av stapeln i Nyköping, den 9 maj vid Perioden och nästa dag kan man se paddlarna i Slottsforsen utanför Nyköpingshus. Fri entré. Café finns. /ML

Tommy Vince

FOTO: PRIVAT

»Visste du att... Fjärdlång har varit bebodd i ungefär 1000 år?«

ÅRETS RADIOSTATION BLEV JUST ÄNNU BÄTTRE

Skärgårdsradion blev nyligen framröstad till Årets Radiostation av Radioakademien. Vi blandar skön musikmix, aktuella gäster, nyheter, kustväderprognoser varje timme och bryggnedslag presenterat av Sveriges bästa programledare Jesse & Loogna, Ted Johansson, Rolf Arsenius m.fl.

Och, i våra digitala kanaler blev vi just mycket bättre. Vår nya gratisapp* är full med smarta funktioner som spellistor, playsida med radioinslag och senaste kustvädet samt lyssnartävlingar direkt i appen. Allt för att ge dig som lyssnar ännu mer skärgårdskänsla var du än är, året runt!

* Skärgårdsradions app hittar du på App Store, Google Play och Windows Store.

BILD: ERIK »KULAN« WENNBERG

Romans mellan Möja & Blidö

Varje motiv konstnären Erik »Kulan« Wennberg målar av, bär på en sann historia. Denna handlar om när kärlek uppstod mellan honom och hans fru Agneta. En Blidöbo som föll för en Möjabo och vice versa. Så här gick det till.

Agneta Wennberg minns det som om det var igår. Första helgen i oktober 1993. Erik »Kulan« Wennberg var general för Skeppsbromarknaden i Stockholm, med omkring 70 stånd från hela skärgården. Från Singö till Landsort.

– Jag kom från Möja med en liten båt tillsammans med Riina och Jörgen. Vi la oss nedanför slottet för att kunna sova över i båten, berättar hon.

Det var kallt. Hon stod med skoteroverall på och sålde hemstickade tröjor. När marknaden stängde gick utställarna ombord på passagerarbåten m/s Symfoni och värmdes sig med te och småpratade. Sällskapet från Möja bestämde sig för att gå på restaurang i Gamla Stan.

– Riina behövde hämta något i båten först, fortsätter Agneta.

Kulan följde med gänget. När Jörgen och Riina klev ombord för att hämta detta »något«, blev Kulan och Agneta stående kvar på kajen väntades. Det tog en kvart innan Riina och Jörgen kom.

Under den kvarten bestämde vi oss för att vi ville leva tillsammans, berättar Agneta.

På krogen befann sig av en slump, en kompis till Agneta och många andra gamla bekanta. Det bjöds på vernissagemiddag och underhållning. En lyckad och trevlig kväll.

Dagen efter tog det nyfunna kärleksparet ledigt från marknaden och umgicks. De nyförälskade gick till Stadsmuseet och såg en utställning av konstnären Olle Olsson om Hagalund, Kulans barndomskvarter. På kvällen åkte de hem till sina respektive öar. Sedan började flera års seglande fram och tillbaka mellan Blidö och Möja. Med en liten öppen segelbåt. En gammal livbåt som Kulan gjorde mast och segel till.

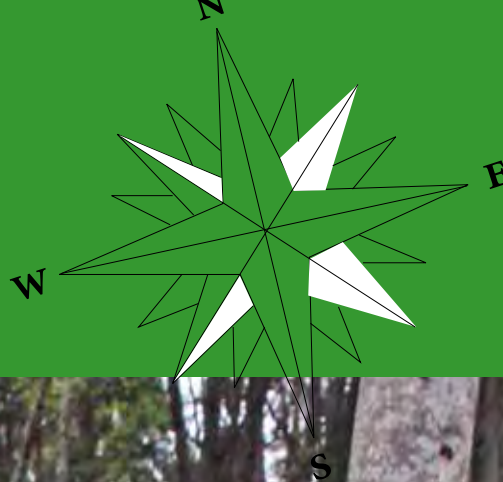
Året om oavsett väder för vi mellan öarna. Dag som natt, sommar som vinter, minns Agneta.

Hon bodde i en lägenhet ovanpå Konsum i Bergs hamn. Hans båt blev så känd att folk kunde ringa till mig från norra Möja och tala om att nu är han på väg till mig, berättar hon.

Efter två års pendlande mellan Blidö och Möja flyttade Agneta slutligen hem till Kulan på Blidö. Där bor paret än.

Det känns fortfarande så rätt. Det bästa jag har gjort, säger Agneta. /JOSEFIN EKBERG

Guiden

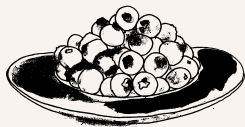
LÄGG TILL I PARADISET
OCH MÖT VÅREN BLAND
GULLVIVORNA PÅ
FINNHAMN

FOTO: ROINE KARLSSON

Din Skärgårdsguide

Hjälper dig att hitta alla krogar, vandrarhem, spa, sjötaxi
och sjöräddning. Och mycket mycket mer ...

Nytta o. nöje

»Lite gott
att äta och
någonstans
att bo.«

Krogar

ÖREGRUND/ÖSTHAMMAR

FORSMARKS VÄRDShUS,
FORSMARK 0173-501 00
www.forsmarkwardshus.se
KINA-THAI RESTAURANG, ÖSTHAMMAR
0173-175 54, 073-742 27 72
**LEUFSTABRUKS VÄRDShUS &
KONFERENS, LÖVSTABRUK**
0294-311 22
www.leufstbrukwardshus.se
**RESTAURANG HUMMELGRUND,
ÖREGRUND**
0173-314 26
www.hummelgrund.se
SJÖKROGEN, ÖSTHAMMAR
072-721 25 29
www.sjokrogeniosthammar.se

Norra skärgården

**BERGSTUGAN RESTAURANG & BAR,
NORRTÄLJE**
0176-101 29
www.bergstugan.net
BLIDÖ HAMNKROG, BLIDÖ
0176-825 99
www.blidohamnrog.se
FEJANS KROG, FEJAN
0176-430 42, www.fejan.se
GRISSEHAMNS GÅRD, GRISSEHAMN
0175-302 52, 070-755 73 51
www.grisslehamngard.se
GROSSHANDLARGÅRDEN, MARHOLMEN
0176-20 81 00/75
www.marholmen.com
HAVSPIREN RESTAURANG, NORRTÄLJE
0176-162 20
www.havspiren.se
HOTELL HAVSBADEN, GRISSEHAMN
0175-309 30
www.hotellhavsbaden.se
**KÄRLEKSUDDENS
SKÄRGÅRDSRESTAURANG, NORRTÄLJE**
0176-101 11
www.karleksuddennorrtalje.se
L8 I HAMNEN, GRISSEHAMN
070-273 20 42
www.l8ihammen.se
LIDÖ VÄRDShUS, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
**LYRAN KONFERENS MARHOLMEN,
NORRTÄLJE**
0176-20 81 00 (restaurangen)
www.lyrankonferens.se
PIZZERIA GRÄDDÖ, GRÄDDÖ
0176-400 11
ÅTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50
www.atellet.se

Mellersta skärgården

ARTIPELAG, VÄRMDÖ
08-570 130 00
www.artipelag.se
**BAGERIET BAR & RESTAURANG,
STAVSNÄS**
08-571 504 60
www.stavsnashembageri.se
**BEST WESTERN THE PUBLIC HOTEL,
ÅKERSERGA**
08-558 090 00
www.publichotel.se
BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
**DOMARUDDENS FRILUFTSGÅRD, ÅKER-
SERGA**
08-540 208 25
www.domarudden.se
FINNHAMNS CAFÉ & KROG
08-542 462 12
www.finnhamn.se
**FREDRIKSBOGGS HOTELL,
VÄRMDÖ/RINDÖ**
08-541 380 50
www.fredriksborghotel.se
GRINDA VÄRDShUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
INGMARSÖ KROG, INGMARSÖ
08-542 468 00
www.ingmarsokrog.com
NORRA STAVSUDDA HANDEL,
08-571 650 78
www.stavsudda-handel.se

**RESTAURANG PONT,
HÄGERNÄS STRAND**
08-756 32 20
www.restaurangpont.se
RESTAURANT J, NACKA STRAND
08-601 30 25
www.restaurantj.com
SANDHAMNS VÄRDShUS,
08-571 530 51
www.sandhamns-wardshus.se
**SOLBRÄNNAN RESTAURANG & CAFÉ,
ÖSTERSKÄR,**
08-540 609 09
www.solbrannan.se
SVARTSÖ KROG, SVARTSÖ
08-542 472 55
www.svartsokrog.se
VAXHOLMS KASTELL, VAXHOLM
08-12 00 48 70
www.kastellet.com
WIKSTRÖMS FISK, MÖJA
08-571 641 70
www.wikstromsfisk.se
ÖSTANÅ SJÖKROG, ROSLAGS-KULLA
08-543 531 00
www.ostanajsjokrog.se

Södra skärgården

ANTONS KROG, TROSA
0156-127 49,
www.antonskrog.se
BÅTSHAKET, ÄLÖ
08-501 574 63
www.batshaket.se (sommartid)
KÖKERIET, NYNÄSHAMN
08-520 100 23
www.nynasrokeri.se
**LOTSTORNET & SVEDTILJAS,
LANDSORT**
08-520 341 11
www.g-mo.se

NÄMDÖ KÖK & BAR, NÄMDÖ
08-571 563 79
www.gunslivs.se
ORNÖ KROG, ORNÖ
08-501 560 00
www.ornokrog.se
SKANSHOLMENS SJÖKROG, HÖLÖ
08-551 550 66
www.skansholmen.com
SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
www.smadalarogard.se
TROSA STADSHOTELL & SPA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
ÅGÅRDEN HOTELL, RESTAURANG & TRÄDGÅRDSBAR, TROSA
0156-400 90
www.agarden-trosa.se

Åland

KÄRINGSUND RESORT & CONFERENCE, ECKERÖ
+358 (0)18 380 00
www.karingsund.ax
PARK ALANDIA HOTELL, MARIEHAMN
+358 (0)18 141 30
www.parkalandiahotel.com

Caféer

Öregrund/Östhammar

ADAS KAFFESTUGA, ÖSTHAMMAR
0173-129 99
www.adaskaffestuga.se
BETTANS HEMBAGERI, GIMO
0173-120 20
www.bettanshembageri.se
EDS HANDELSTRÄDGÅRD, ÖSTHAMMAR
0173-108 99
www.edstradgard.se
FORSMARKS WÄRDSHUS CAFÉ, FORSMARK
0173-501 09
www.forsmarkswardshus.se
MJÖLNARENS MAT & CAFÉ, ÖSTHAMMAR
0173-128 88
www.cafemjolnaren.com
NORRSKEDIKA HOTELL, NORRSKEDIKA
0173-150 55
www.gamlajarnhandeln.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64, 0709-46 84 18
www.sundboden.se
ÖRSKÅRS FYR, VANDRARHEM & SERVERING
Boka@orskarsfyr.se
www.orskarsfyr.se

Norra skärgården

LIDÖ WÄRDSHUS, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
SIARFÖRTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se

TRE PRALINER, NORRTÄLJE
0176-125 50
www.trepraliner.se

Mellersta skärgården

ARTIPELAG, VÄRMDÖ
08-570 130 00
www.artipelag.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRINDA WÄRDSHUS
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com
SOLBRÄNNAN RESTAURANG & CAFÉ, ÖSTERSKÅR
08-540 609 09 (sommartid)
www.solbrannan.se
VAXHOLMS BRYGGHUS, RINDÖ
072-300 00 46
www.vaxholmsbryggshus.se

Södra skärgården

LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR, LANDSORT
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
08-520 341 11
www.g-mo.se
NILSSONS BAGERI, TROSA/NYKÖPING
0156-123 94 (Trosa),
0155-212 325 (Nyköping)
www.mekkakonditori.se
OAXEN BYGDEGÅRD, MÖRKÖ
070-453 85 33
www.oaxenbygdegard.se
ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se

Vill du också synas här?
För 500 kronor ex moms är
platsen din. I ett helt år.

Hotell/pensionat/B&B

Öregrund/Östhammar

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgarden.se
GUNILLAS BED & BREAKFAST, ÖSTHAMMAR
0173-125 26, 070-648 98 75
www.gunhem.se
LEUFSTABRUKS WÄRDSHUS & KONFERENS, LÖVSTABRUK
0294-311 22
www.leufstabrukwardshus.se

NORRSKEDIKA HOTELL & CAFÉ, NORRSKEDIKA
0708-841 442
www.gamlajarnhandeln.se
KRISTINAS BED & BREAKFAST, ÖSTHAMMAR
070-238 15 46
www.kristinas.se
KLOCKARGÅRDEN, ÖREGRUND
0705-55 65 85
www.klockargardenoregrund.se
UDDENS B & B, ÖREGRUND
0173-302 20, 070-316 59 99
www.uddensbb.se
VILLA ROSENBERG, SNESSLINGEBERG
0173-170 00
www.villarosenberg.se
VILLA ÖSTHAMMAR, ÖSTHAMMAR
070-56 51 877
www.villaosthammar.se
PENSIONAT ANKARGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-305 12
www.ankargarden.se

Norra skärgården

CARLBERG BED & BREAKFAST, BERGS-HAMRA
0176-260 420
www.carlbergbo.se
GRISSLEHAMNS GÅRD, GRISSLEHAMN
0175-302 52, 070-755 73 51
www.grisslehamngard.se
HOTELL HAVSBADEN, GRISSLEHAMN
0175-309 30
www.hotellhavsbaden.se
KVARNUDDEN, GRÄDDÖ
0176-400 50, 0733-833 786,
0739-87 20 03
www.kvarnudden.se
LIDÖ WÄRDSHUS, LIDÖ
0176-404 99,
www.lidovardshus.se
LYCKHEM SKÄRGÅRDPENSIONAT, BJÖRKÖ
0176-940 27 www.lyckhem.nu
LYRAN KONFERENS, MARHOLMEN
0176-20 81 00
www.marholmen.com
SALNÖ GÅRD, VÄDDÖ
0176-931 30
www.salnogard.se
SVEN FREDRIKSSON BED & BREAKFAST, NORRTÄLJE
070-209 42 43
www.svenfredriksson.com
VILLA DAGMAR, FURUSUND
070-757 57 46, 076-212 98 97
www.villadagmar.se
WIK BED & BREAKFAST, SÖDERBYKARL
0176-27 03 22, 070-789 69 98
www.wikbnb.se
ÅTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50
www.atellet.se

Vill du också synas här?
För 500 kronor ex moms är
platsen din. I ett helt år.

Mellersta skärgården

BEST WESTERN THE PUBLIC HOTEL, ÅKERSEGA
08-558 090 00
www.publichotel.se
BOGESUNDSGÅRDEN, VAXHOLM
08-541 322 40
www.bogesundsgarden.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
FREDRIKSBERGS HOTELL, VÄRMDÖ
08-541 380 50
www.fredriksborghotel.se
GRINDA WÄRDSHUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
MÖJA GÄSTHEM, MÖJA
0709-49 45 20
www.mojagasthem.se
NORRGÅRDEN B&B, INGMARS Ö
0708-250 258, 073-357 2674
www.ingmarsonnorrard.se
SANDHAMNS WÄRDSHUS, SANDHAMN
08-571 530 51
www.sandhamns-varldshus.se
SANDS HOTELL, SANDHAMN
08-571 530 20
www.sandshotell.se
VAXHOLMS B&B, VAXHOLM
0703-725 333
www.vaxholmsbedandbreakfast.se

Södra skärgården

HÄRINGE SLOTT, VÄSTER HANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
KÖRUNDA GOLF & KONFERENS-HOTELL, ÖSMO
08-520 390 30
www.korunda.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
08-520 341 11
www.g-mo.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-520 604 00
www.nynashavsbad.se
SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
www.smadalarogard.se
SKÄRGÅRDSHOTELLET, NYNÄSHAMN
08-520 111 20
www.skargardshotellet.com
TROSA STADSHOTELL & SPA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
ÅGÅRDEN HOTELL, RESTAURANG & TRÄDGÅRDSBAR, TROSA
0156-400 90
www.agarden-trosa.se

Åland

PENSIONAT SOLHEM, MARIEHAMN
+358 18 163 22
www.visitaland.com/solhem
PARK ALANDIA HOTELL, MARIEHAMN
+358 (0)18 141 30
www.parkalandiahotel.com

Vandrarhem

Öregrund/Östhammar

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgården.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se
ÖRSKÅRS FYR, VANDRARHEM & SERVERING
Boka@orskarsfy.se
www.orskarsfy.se

Norra skärgården

ARHOLMA NORD – ARCHIPELAGO LODGE
0176-560 40
www.arholmanord.se
ARHOLMA VANDRARHEM
BULL-AUGUST GÅRD
0722-43 35 89, 0176-560 18
www.bullaugust.se
BLIDÖ HAMNKROG, BLIDÖ
0176-825 99
www.blidohamnrog.se
FEJANS KROG, FEJAN
0176-430 41, www.fejan.se
FRITIDSBYNN KAPELLSKÄRET, RÅDMANSÖ
0176-441 69, 0708-800 838
www.fritidsbyn.se
STF LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
SIARÖFORTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se
STF LYCKHEM SKÄRGÅRDSPENSIONAT, BJÖRKÖ
0176-940 27
www.lyckhem.nu
STF VANDRARHEMMET HVILAN, NORRTÄLJE
0176-133 16
www.vandrarhemnorrtaelje.se

Mellersta skärgården

BOGESUNDSGÅRDEN, VAXHOLM
08-541 322 40
www.bogesundsgarden.se
STF BOGESUNDS SLOTT-VANDRARHEM & KONFERENS, VAXHOLM
08-541 750 60
www.bogesunds-slottsvandrarhem.se
STF FINNHAMNS VANDRARHEM
08-542 462 12
www.finnhamn.se
STF GRINDA VANDRARHEM, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
MÖJA GÅSTHEM, MÖJA
0709-49 45 20
www.mojagasthem.se
SVARTSÖ SKÄRGÅRDSHOTELL & VANDRARHEM, SVARTSÖ
08-542 474 00
www.svartsonorra.se

Södra skärgården

EKUDDENS VANDRARHEM, GÅLÖ
0707-60 92 90
www.ekuddensvandrarhem.se
FJÄRDLÅNG VANDRARHEM
073-595 53 03
www.enebackens.se
GRUNDETS VANDRARHEM, RÖGRUND
08-571 561 10,
www.grundet.se
LANDSORTS VANDRARHEM, LANDSORT
08-520 341 05,
www.landsort.com
STF STUDIO LAGNÖ, TROSA
0156-224 70,
www.studiolagno.se

Rum

Öregrund/Östhammar

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgården.se
GUNILLAS BED & BREAKFAST, ÖSTHAMMAR
0173-125 26, 070-648 98 75
www.gunhem.se

Norra skärgården

SALNÖ GÅRD, VÄDDÖ
0176-931 90
www.salnogard.se

Mellersta skärgården

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT, IDÖBORG
08-571 590 66
www.idoborg.se

Södra skärgården

OAXEN BYGDEGÅRD, MÖRKÖ
070-453 85 33
www.oaxenbygdegard.se

Stugor

Öregrund/Östhammar

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgården.se
KRISTINAS BED & BREAKFAST, ÖSTHAMMAR
070-238 15 46
www.kristinas.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se

ÖRSKÅRS FYR, VANDRARHEM & SERVERING
0173-340 21
www.orskarsfy.se

Norra skärgården

GRISSEHAMNS MARINA & CAMPING
0175-330 30 (camping)
0175-306 49 (marina)
www.grisslehamnsmarina.se
LIDÖ VÅRDHUS, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
LJUSTERÖ SKÄRGÅRDSCENTER, LJUSTERÖ
08-542 424 01
www.ljusteroskargardscenter.se
LYCKHEM SKÄRGÅRDSPENSIONAT, BJÖRKÖ
0176-940 27
www.lyckhem.nu
LYRAN KONFERENS, MARHOLMEN
0176-20 81 00
www.marholmen.com
SANDVIKEN CAMPING & HAVSBAD, VÄDDÖ
0176-503 15
www.sandvikencamping.se
FRITIDSBYNN KAPELLSKÄRET, RÅDMANSÖ
0176-441 69, 0708-800 838
www.fritidsbyn.se

Mellersta skärgården

DOMARUDDENS FRILUFTSGÅRD, ÅKERSERGA
08-540 208 25
www.domarudden.se
FJÄRDEN
070-832 88 63
www.fjarden.se
GRINDA STUGBY, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT, IDÖBORG
08-571 590 66
www.idoborg.se
MÖJA GÅSTHEM, MÖJA
0709-49 45 20
www.mojagasthem.se
STF FINNHAMN, FINNHAMN
08-542 462 12
www.finnhamn.se
STOCKHOLMS SKÄRGÅRDSTUGOR
08-570 231 31
www.skargardsstugor.se

Södra skärgården

LANDSORTS GÅSTHAMN & STUGOR, LANDSORT
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se

UTÖ STUGA, UTÖ
070-251 01 21
www.utostuga.se

Hela landet
STUGSOMMAR
020-625 625
www.stugsommar.se

Åland

KÅRINGSUND
RESORT & CONFERENCE, ECKERÖ
+358 (0)18 380 00
www.karingsund.ax

Camping

Södra skärgården

TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se

Konferens

Öregrund/Östhammar

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgården.se
LEUFSTABRUKS VÅRDHUS & KONFERENS, LÖVSTABRUK
0294-311 22
www.leufstabrukwardshus.se
PENSIONAT ANKARGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-305 12
www.ankargarden.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se

Norra skärgården

FEJANS KROG, FEJAN
0176-430 41
www.fejan.se
FURUSUNDS VÅRDHUS, FURUSUND
0176-803 44
www.furusundsvardshus.se
HOTELL HAVSBADEN, GRISSEHAMN
0175-309 30
www.hotellhavsbaden.se
LIDÖ VÅRDHUS, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
LYRAN KONFERENS MARHOLMEN, NORRTÄLJE
0771-16 17 00 (bokningen)
www.lyrankonferens.se
NORR MALMA HB, SVANBERGA
070-370 33 91
www.fyrspann.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
ÅTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50
www.atellet.se

Mellersta skärgården

ARTIPELAG, VÄRMDÖ
08-570 130 00
www.artipelag.se

BEST WESTERN THE PUBLIC HOTEL, ÅKERSBERGA
08-558 090 00
www.publichotel.se

BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se

BOGESUNDSGÅRDEN, VAXHOLM
08-541 322 40
www.bogesundsgarden.se

BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM & KONFERENS, VAXHOLM
08-541 750 60
www.bogesundsslottsvandrarhem.se

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com

DOMARUDDENS FRILUFTSGÅRD, ÅKERSBERGA
08-540 208 25
www.domarudden.se

FREDRIKSBORGS HOTELL, VÄRMDÖ
08-541 380 50
www.fredriksborghotel.se

GRINDA VÅRDSHUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se

MÖJA GÄSTHEM
0709-49 45 20
www.mojagasthem.se

NJUTA SPA, NACKA STRAND
08-21 21 68, 0707-21 21 26
www.njutaspas.se

SAILING EVENTS, VÄRMDÖ
08-571 471 00
www.sailingevents.se

SANDS HOTELL, SANDHAMN
08-571 530 20
www.sandshotell.se

SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA, SOLNA
070-577 32 33
www.constantia.se

ÅVENTYRENS Ö, ÅKERSBERGA
08-540 881 16
www.aventurenso.se

Södra skärgården

GRUNDETS VANDRARHEM, RÖGRUND
08-571 561 10
www.grundet.se

HÄRINGE SLOTT, VÄSTER HANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se

LAGNÖ STUDIO, TROSA
0156-224 70,
www.studiolagno.se

LANDSORTS VANDRARHEM, LANDSORT, 08-520 341 05,
www.landsort.com

LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
08-520 341 11
www.g-mo.se

SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
www.smadalarogard.se

Åland

PARK ALANDIA HOTELL, MARIEHAMN
+358 (0)18 141 30
www.parkalandiahotel.com

Grupp- och ledarskapsutveckling

ÅVENTYRENS Ö, ÅKERSBERGA
08-540 881 16
www.aventurenso.se

Bröllop

Öregrund/Östhammar

FORSMARKS VÅRDSHUS, FORSMARK
0173-501 00
www.forsmarkwardshus.com

Norra skärgården

BRÖLLOP PÅ SÖDERARM
0176-432 12
www.soderarm.com

0176-404 99
www.lidovardshus.se

LYRAN KONFERENS MARHOLMEN,
Norrtälje
0771-16 17 00
www.lyrankonferens.se

NORR MALMA HB, SVANBERGA
070-370 33 91
www.fyrspann.se

RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD, GRÄDDÖ
0176-406 09
www.radmanso-bygdegard.se

SALNÖ GÅRD, VÄDDÖ
0176-931 90
www.salnogard.se

Mellersta skärgården

BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com

SANDS HOTELL, SANDHAMN
08-571 530 20
www.sandshotell.se

Södra skärgården

HÄRINGE SLOTT, VÄSTER HANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se

»En tur ut på böljan blå«

Sjötaxi/båtturer

Norra skärgården

ALLT I SJÖTJÄNST, SÖDERÖRA
0176-850 15, 070-625 44 01
www.allttsjotjanst.se

ENSKÄRS SJÖTRANSPORT, RÅDMANSÖ
070-692 83 83
www.enskarssjotransport.se

GRÄSKÖ ARKIPELAGSERVICE, GRÄSKÖ
070-845 58 63

SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.taxibat.nu

LÖPARÖ MARINA, BERGSHAMRA
0176-26 43 25, 070-272 17 72
www.loparomarina.se

ROSLAGENS SJÖTRAFIK, SÖDERÖRA
070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

SANDKILEN HELMI, BLIDÖ
070-609 01 34, 070-246 03 48,
070-496 10 91
www.helmi.se

Mellersta skärgården

CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 070-509 61 11
www.catchrelax.se

GUSTAFS TAXIBÅTAR & EVENTS
TAXIBÅTARNA M/S DIANA, M/S VIDAR,
M/S THE BAY STOCKHOLM
0739-81 67 70
www.gustafstaxibatar.se, face-
book.com/GustafsTaxiboats

HUB PROJECTS
070-575 60 70
www.sjotransporter.se

ROSLAGENS SJÖTRAFIK, SANDHAMN
070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA, SOLNA
070-577 32 33
www.constantia.se

SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu

TRÄLHAVETS REDERI M/S RÖDLÖGA, ÖSTERSKÅR
08-540 863 80
www.rodloga.com

TUR TILL SJÖSS HC AB, ÅKERSBERGA
0760-835 082 el
0704-239 704 (maj-sep)
0043-6991-942 68 54 (okt-apr)
www.turtillsjoss.com

Södra skärgården

UTÖ REDERI AB
08-679 58 30 (turupplysning)
08-571 546 10 (godsbokning)
08-501 570 25 (kontoret)
www.utorederi.se

Trosa/Sörmland

TROSA REDERI
073-655 18 21
www.trosarederi.se

Hela skärgården

BLIDÖSUNDSBOLAGET
08-34 30 90
www.blidosundsbolaget.se

ROSLAGENS SJÖTRAFIK, SANDHAMN
070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

WAXHOLMSBOLAGET
08-679 58 30 (turupplysning)
www.waxholmsbolaget.se

Fiske/fisketurer

BLIDÖ FISKE & SKÄRGÅRDSGUIDE
070-239 33 59,
070-593 29 31
www.blidofiske.se

CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 070-509 61 11
www.catchrelax.se

DOMARUDDENS FRILUFTSGÅRD, ÅKERSBERGA
08-540 208 25
www.domarudden.se

RÅVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se

SKÄRGÅRDSGUIDERNA
070-512 04 05
www.skargardsguiderna.se

STOCKHOLM KITEBOARDCENTER, DALARÖ
070-046 40 42
www.kiteboardcenter.se, face-
book.com/kiteboardcenter

TUR TILL SJÖSS HC AB, ÅKERSBERGA
0760-835 082 el
0704-239 704 (maj-sep)
0043-6991-942 68 54 (okt-apr)
www.turtillsjoss.com

ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM, ECKERÖ
+358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax, facebook.com/jaktfiskemuseum

Charter/event

Norra skärgården

BLIDÖ FISKE & SKÄRGÅRDSGUIDE
070-239 33 59, 070-593 29 31
www.blidofiske.se
Catch & Relax, Vaxholm
08-544 913 20, 070-509 61 11
www.catchrelax.se

EREVENT, FEJAN
073-970 81 18, 070-297 91 32
www.erevent.se

LINJETTCHARTER, NORRTÄLJE
0176-23 05 15, 070-571 85 50
www.linjettcharter.se

NORR MALMA HB, SVANBERGA
070-370 33 91
www.fyrspann.se

SANDKILEN HELMI, BLIDÖ
070-609 01 34, 070-246 03 48,
070-496 10 91
www.helmi.se

STOCKHOLMS GUIDEBYRÅ
070-670 55 97
www.stockholmguidebyra.se
VAXHOLMS BRYGGHUS, RINDÖ
072-300 00 46
www.vaxholmsbryggghus.se

Mellersta skärgården

GUSTAFS TAXIBÅTAR & EVENTS
TAXIBÅTARNA M/S DIANA, M/S VIDAR, M/S THE BAY STOCKHOLM
0739-81 67 70
www.gustafstaxibatar.se, facebook.com/GustafsTaxiboats

HUB PROJECTS
070-575 60 70
www.sjotransporter.se

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT, IDÖBORG
08-571 590 66,
www.idoborg.se

OUT SEGLINGSEVENEMANG, VAXHOLM
08-618 00 80
www.out.se

SANDS HOTELL, SANDHAMN
08-571 530 20
www.sandshotell.se

SAILING EVENTS, VÅRMDÖ
08-571 471 00
www.sailingevents.se

SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA, SOLNA
070-577 32 33
www.constantia.se

TRÅLHAVETS REDERI M/S RÖDLÖGA, ÖSTERSKÄR
08-540 863 80
www.rodloga.com

TUR TILL SJÖSS HC AB, ÅKERSBERGA
0760-835 082 el
0704-239 704 (maj-sep)
0043-6991-942 68 54 (okt-apr)
www.turtillsjoss.com
VIND OCH VATTEN SEGLINGSKURSER & SEGLINGSUPPLEVELSER
070-743 29 14
www.vindovatten.se

Skridskoturer

STOCKHOLMS GUIDEBYRÅ
070-670 55 97
www.stockholmguidebyra.se

Klättring/grottkrypning

STOCKHOLMS GUIDEBYRÅ
070-670 55 97
www.stockholmguidebyra.se

Kitesurfing/surfing

STOCKHOLM KITEBOARDCENTER, DALARÖ
070-046 40 42
www.kiteboardcenter.se, facebook.com/kiteboardcenter

Seglingsturer

OUT SEGLINGSEVENEMANG, VAXHOLM
08-618 00 80
www.out.se
SANDKILEN HELMI
070-609 01 34, 070-246 03 48
www.helmi.se
VIND OCH VATTEN SEGLINGSKURSER & SEGLINGSUPPLEVELSER
070-743 29 14
www.vindovatten.se

Seglingskurser

STOCKHOLM KITEBOARDCENTER, DALARÖ
070-046 40 42
www.kiteboardcenter.se, facebook.com/kiteboardcenter
VIND OCH VATTEN SEGLINGSKURSER & SEGLINGSUPPLEVELSER
070-743 29 14
www.vindovatten.se

Båtuthyrning

HUB PROJECTS
070-575 60 70
www.sjotransporter.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÅSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se

SKÄRGÅRDSGUIDERNA
070-512 04 05
www.skargardsguiderna.se
TUR TILL SJÖSS HC AB, ÅKERSBERGA
0760-835 082 el
0704-239 704 (maj-sep)
0043-6991-942 68 54 (okt-apr)
www.turtillsjoss.com
VIND OCH VATTEN SEGLINGSKURSER & SEGLINGSUPPLEVELSER
070-743 29 14
www.vindovatten.se

Lägerverksamhet

ÅVENTYRET VÄSSARÖ
0173-371 19
www.aventuretvassaro.se
MÖJA GÄSTHEM, MÖJA
0709-49 45 20
www.mojagasthem.se
SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA, SOLNA
070-577 32 33
www.constantia.se

Kajak/kanot

Norra skärgården

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
ERKAJAK, FEJAN
073-970 81 18, 070-297 91 32
www.erkajak.se
KAJAK & UTELIV, RÅDMANSÖ
0176-403 15
www.kajak-uteliv.com
LIDÖ VÅRDSHUS, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
BLIDÖ KAJAKUTHYRNING
073-600 15 14
www.blidokajak.se

Mellersta skärgården

GRINDA GÄSTHAMN, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
HEMVIKEN KAJAK, LJUSTERÖ
076-711 90 44
www.hemvikenkajak.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT, IDÖBORG
08-571 590 66
www.idoborg.se
INGMARSÖ KAJAKUTHYRNING, INGARSÖ
08-542 463 63, 0735-52 35 08
www.ingmarsokajak.se
NORRA STAVSUDDA HANDEL
08-571 650 78
www.stavsudda-handel.se
SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu
VAXHOLMS BRYGGHUS, RINDÖ
072-300 00 46
www.vaxholmsbryggghus.se

Södra skärgården

TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se

Kajakturer

ERKAJAK, FEJAN
073-970 81 18, 070-297 91 32
www.erkajak.se
BLIDÖ KAJAKUTHYRNING
073-600 15 14
www.blidokajak.se
STOCKHOLMS GUIDEBYRÅ
070-670 55 97
www.stockholmguidebyra.se

»Omväxling förnöjer«

Spa

DJURÖNÅSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
HOTELL HAVSBADEN, GRISSLEHAMN
0175-309 30
www.hotellhavsbaden.se
MARELD SPA, MARHOLMEN
0176-20 81 00
www.marholmen.com
NJUTA SPA, NACKA STRAND
08-21 21 68
www.njutaspa.se
TROSA STADSHOTELL & SPA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se

Hudvårdssalong

NJUTA SPA, NACKA STRAND
08-21 21 68
www.njutaspa.se

Yoga

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
STUDIO KARMA, NORRTÄLJE
0176-20 93 23
www.studiokarma.se

Badtunna/bastu

DOMARUDDENS FRILUFTSGÅRD, ÅKER-SERGA

08-540 208 25
www.domarudden.se
DJURÖNÅSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR, LANDSORT
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se

Gokart

GOKART FÖR ALLA, MALSTA
0176-22 62 62
www.gokartforall.se

Minigolf/golf

GRISSEHAMNS MARINA & CAMPING
0175-330 30 (camping)
0175-306 49 (marina)
www.grisslehamnsmarina.se
LYRAN KONFERENS, MARHOLMEN
0176-20 81 00
www.marholmen.com
TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se

Cykel

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
CARLBERG BED & BREAKFAST, BERGS-HAMRA
0176-260 420
www.carlbergbo.se
FORSMARKS VÄRDHUS, FORSMARK
0173-501 00
www.forsmarkwardshus.se
LANDSORT GÄSTHAMN OCH STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanhandel.se
SVARTSÖ SKÄRGÅRDSHOTELL & VANDRARHEM, SVARTSÖ
08-542 474 00
www.svartsonorra.se
VANDRARHEMMET HVILAN, NORRTÄLJE
0176-133 16
www.vandrarhemnorrtaelje.se

Gårdsbutik

Mellersta skärgården

NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com

Butik/ekomat

STUDIO KARMA, NORRTÄLJE
0176-20 93 23
www.studiokarma.se

Ridning

Ö-TÖLT, INGMARSÖ
0708-250 258
www.otolt.se

Körning med häst o vagn

NORR MALMA HB, SVANBERGA
070-370 33 91
www.fyrspann.se

Livsmedel

Öregrund/Östhammar

COOP KONSUM ÖREGRUND
010-741 27 30
www.coop.se
ICA NÄRA, ÖREGRUND
0173-313 10
www.ica.se

Norra skärgården

ICA BLIDÖ, BLIDÖ
0176-820 37
ICA BAROMETERN, BJÖRKÖ
0176-930 04
www.ica.se/barometern
ICA GRÄDDÖ SKÄRGÅRDSHANDEL, RÅDMANSÖ
0176-400 12
ICA VÄDDÖ KASSEN, ÄLMSTA
0176-778 80
NORR MALMA HB, SVANBERGA
070-370 33 91
www.fyrspann.se
SPILLERSBODA LANTHANDEL
0176-22 10 01
www.spillersbodalanhandel.se

Mellersta skärgården

GRINDA LANTHANDEL, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
GÄLLNÖ HANDELSBOD
08-571 66 310
www.gallno.se

HARÖ LIVS

08-571 571 91
www.harolivs.se
INGMARSÖ LIVS, INGMARSÖ
08-542 460 20
ingmarso.livs@telia.com
NORRA STAVSUDDA HANDEL, N STAVSUDDA
08-571 650 78
www.stavsudda-handel.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanhandel.se
ÖSTANÅ SJÖKROG, ROSLAGS-KULLA
08-543 531 00
www.ostanassjokrog.se

Södra skärgården

COOP KONSUM, TROSA
010-741 46 90
www.coop.se
ICA NÄRA GUNS LIVS, NÄMDÖ
08-571 560 17
www.gunslivs.se
LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
NÄTTARÖ LIVS, NÄTTARÖ
08-520 400 15
SKANSHOLMENS SJÖKROG, HÖLÖ
08-551 550 66
www.skansholmen.com

Hela skärgården

SKÄRGÅRDSHANDLARNÄ
www.skargardshandlarna.se

Kiosk

DOMARUDDENS FRILUFTSGÅRD, ÅKER-SERGA
08-540 208 25
www.domarudden.se

Apotek/systemombud

SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanhandel.se

Postombud

SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanhandel.se

Bageri

TRE PRALINER, NORRTÄLJE
0176-125 50
www.trepraliner.se
NILSSONS BAGERI, TROSA/NYKÖPING
0156-123 94 (Trosa),
0155-212 325 (Nyköping)
www.mekkakonditori.se

Hantverk/inredning

Öregrund/Östhammar

ATELJÉN RAMVERKSTAN, ÖSTHAMMAR
070-357 03 03
Glas – Ram – Tryck
FINRUMMET, ÖSTHAMMAR
073-183 95 61
www.finrummet.se
FORMLYCKA, ÖSTHAMMAR
073-352 13 33
www.formlycka.se
FÄRDIGSHUSET/N60, ÖREGRUND
0173-300 53
www.facebook.com/North60
HANTVERKET, ÖREGRUND
Strandgatan 8
facebook.com/hantverketoregrund
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 06
www.sundboden.se

Norra skärgården

BREVIKSLOGEN, RÅDMANSÖ
0176-428 06
KULANS BOD & GALLERI, BLIDÖ
070-517 12 53,
www.kulan.org
LINNELADAN, PENNINGBY
0176-26 60 37,
www.linneladan.se
MAUDS HEMSLÖJD, RÄFSNÄS
0176-403 92
SKÄRGÅRDSHANTVERK, GRISSEHAMN
070-331 24 10
www.skargardshantverk.nu

Mellersta skärgården

GUSTAVSBERGS PORSLINSFABRIK, VÄRMDÖ
08-570 35 663
www.gustavsbergsporslinsfabrik.se
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com
SKÄRGÅRDSFRÖJD, VÄRMDÖ
070-773 47 44, skargardsfrojd@hotmail.com
SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu

Södra skärgården

SJÖPRICKEN KERAMIKVERKSTAD, LANDSORT
08-520 341 05, 073-231 90 01
www.landsort.com

Åland

ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM, ECKERÖ
+358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax,
facebook.com/jaktfiskemuseum

Inredare

INDOOR STYLING & DESIGN, NORRTÄLJE
0708-11 86 56 Pia Alm
cert. inredare
pia@indoorstylingdesign.se

Loppis/antikt

Öregrund/Östhammar

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgården.se

Mellersta skärgården

SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu

Galleri/Konst

Norra skärgården

SKÄRGÅRDSHANTVERK, GRISSLEHAMN
070-331 24 10
www.skargardshantverk.n.nu

Mellersta skärgården

SKÄRGÅRDSFRÖJD, VÄRMDÖ
070-773 47 44, skargardsfrojd@hotmail.com

Åland

ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM, ECKERÖ
+358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax,
facebook.com/jaktfiskemuseum

Museum

Norra skärgården

ALBERT ENGSTRÖMMUSEET, GRISSLEHAMN
0176-308 90
www.albertengstrom.se
BATTERI ARHOLMA KUSTFÖRSVARSMUSEUM, ARHOLMA
0176-560 40
www.batteriarholma.se

FORSMARKS KRAFTVERK
0173-500 15
www.vattenfall.se/forsmark
SIARÖFÖRTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se
SJÖFARTSMUSEET, ÄLMSTA
0176-502 59
www.sjofartsmuseet.se

Mellersta skärgården

ARTIPELAG, VÄRMDÖ
08-570 130 00
www.artipelag.se
MUSEET HAMN, FISKSÄTRA
08-570 311 10
www.hamnmuseum.se
MÖJA HEMBYGDMUSEUM, MÖJA
0705-73 83 13
www.hembygd.se/stockholm/moja
SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA, SOLNA
070-577 32 33
www.constantia.se
SKÄRGÅRDSMUSEET, STAVSNÄS
08-571 502 14
www.skargardsmuseet.org
VAXHOLMS FÄSTNINGSMUSEUM
08-541 718 90 (info),
08-541 333 61 (bokning)
www.vaxholmsfastning.se

Södra skärgården

ORNÖ MUSEUM, ORNÖ
070-796 18 18
www.ornomuseum.se

Åland

SJÖKVARTERET, MARIEHAMN
+358 (0)18 160 33
www.sjokvarteret.com
ÅLANDS FOTOGRAFISKA MUSEUM, KASTELHOLM
+358 (0)18 439 64, (0)457 059 59 67
www.alandsfotografiskamuseum.com
ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM, ECKERÖ
+358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax,
facebook.com/jaktfiskemuseum

Vikingaby

Norra skärgården

VIKINGABYN STORHOLMEN, SVANBERGA
0176-553 11
www.storholmen.org

Vill du också synas här?
För 500 kronor ex moms är
platsen din. I ett helt år.

Gästhamn

Norra skärgården

FRITIDSBYN KAPELLSKÄRET
070-880 08 38
www.fritidsbyn.se
GRISSLEHAMNS MARINA & CAMPING
0175-330 30 (camping),
0175-306 49 (marina)
www.grisslehamnsmarina.se
LIDÖ VÄRDShUS
0176-404 99
www.lidovardshus.se

Mellersta skärgården

GRINDA VÄRDShUS
08-542 494 91
www.grinda.se
INGMARSÖ KAJAKUTHYRNING
08-542 463 63, 0735-52 35 08
www.ingmarsokajak.se

Södra skärgården

LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblommsservice.se
NYNÄSHAMNS GÄSTHAMN
08-520 116 35
www.nynashamn.se/gasthamn
ORNÖ BÅTVARV
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
ORNÖ KROG
08-501 560 00
www.ornokrog.se
SKÅNSHOLMENS SJÖKROG, MÖRKÖ
08-551 550 66
www.skansholmen.com
TROSA GÄSTHAMN
0156-161 11, 070-227 36 31
www.trosagasthamn.se

Marina/Varv

Norra skärgården

BERGSHAMRA VARV, BERGSHAMRA
0176-26 20 68
www.bergshamrarav.se
GRISSLEHAMNS MARINA
0175-306 49
www.grisslehamnsmarina.se
GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se
LAGERVIKS BÅTVARV, BLIDÖ
0176-820 04
www.lagerviks.se

Mellersta skärgården

DYVIKS MARINA, ÅKERSBERGA
08-543 543 00
www.dyvik.se

KANHOLMSFJÄRDENS MARINA, DJURHAMN
08-571 631 64
www.kanholmsfjardensmarina.se
SVINNINGE MARINA, ÅKERSBERGA
08-540 631 55
www.svinningemarina.se

Södra skärgården

ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SALTÖ MARIN, OXELÖSUND
0155-329 30
www.saltomarin.se

Turistbyråer

DESTINATION DALARÖ
08-501 508 00
www.dalare.se
MUSKÖ TURISTBYRÅ,
08-500 454 10
www.ludvigberg.se
MÖJA TURISM
08-571 640 53
www.mojaturistinfo.se
NYKÖPINGS TURISTBYRÅ
0155-24 82 00
www.visitnykoping.se
NYNÄSHAMNS TURISTBYRÅ
08-520 737 00
www.visitnynashamn.se
NÄTTARÖ TURISTBYRÅ, NÄTTARÖ
08-520 400 55
turistbyra@nattaro.se
ORNÖ TURISTBYRÅ
08-501 563 05
www.orno.se
OXELÖSUNDS TURISTBYRÅ
0155-383 50
www.visitoxelosund.se
TROSA TURISM
0156-522 22
www.trosa.com
UTÖ TURISTBYRÅ
08-501 574 10
www.utoturistbyra.se
VAXHOLMS TURISTBYRÅ
08-541 314 80
VISIT ROSLAGEN
0767-650 660
www.roslagen.se
VISIT VÄRMDÖ
08-570 346 09
www.varmdo.se
VÄDDÖBYGDENS TURISTINFORMATION
0176-20 89 00
www.vaddobygden.se
LÖVSTABRUKS TURISTINFORMATION
0295-202 20,
0295-214 06 (bokning)
www.vallonbruken.nu,
www.bokauppland.se

Åland

ÅLANDS TURISTFÖRBUND
+358 (0)18 240 00
www.visitaland.com

Skräddarsydda paket

BO & KAJAK, ÖREGRUND

070-28 05 442
www.bokajak.se

SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV

0176-432 12
www.soderarm.com

Sjöpolis

SJÖPOLISEN I STOCKHOLMS LÄN

010-563 73 26
TIPS TILL SJÖPOLISEN 114 14
www.polisen.se
www.batsamverkan.se

Sjöräddningen

(VID ALLVARLIG OLYCKA RING 112)

Arkösund, 0705-80 81 24
Möja, 0705-80 81 22
Räfsnäs, 0705-80 81 18
Trosa, 0705-80 81 23
Stockholm, 0705-80 82 01
Öregrund, 0705-80 81 17

Övrigt

Arkitekt

KREAPLAN ARKITEKTKONTOR,
ÖSTHAMMAR,
0173-100 10
www.kreaplan.se

Badlakan/badrockar

MIKLAGÅRD, TÄBY
www.miklagard.nu
webshop: shop.miklagard.nu

Bergsprängning

NJ MARK
070-602 32 42

Bilar

CLUBCAR ELBILAR, VALLENTUNA
08-10 82 83
www.clubcar.se

Bio

STUDIO LAGNÖ, TROSA
0156-224 70,
www.studiolagno.se

Bryggor

HELSELIUS BYGG & EL, STOCKHOLM
070-533 76 06
www.sjotransporter.com
MARINFLYTBRYGGAN, SPILLERSBODA
0176-22 16 35
www.marinflytbryggan.se
ROTHOLMA SÅG, HERRÄNG
0708-26 10 50
www.stenkistor.com
SJÖMASKINER, KATRINEBERG
08-500 404 00
www.sjomaskiner.com

Bryggor/fastighets- service/allt-i-allo

NMS MARIN, VÄSTERHANINGE
0708-753 878
www.nmsmarin.se

Bränneri

NORRTELJE BRENNERI, LOHÅRAD
0176-22 71 30
www.norrteljebrenneri.se

Bygg

BEIJER BYGGMATERIAL, ÖSTHAMMAR
075-241 29 80
www.beijerbygg.se
FROMS BYGG, NORRTÄLJE
070-770 03 08
NILS SCHÖNBERGS BYGG &
FASTIGHETSSERVICE, BERGSHAMRA
0176-26 05 21, 0709-260 521
www.schonbergsbygg.se
SÄLLSTRÖM FINSNICKERI & BYGG,
BERGSHAMRA,
0708-26 13 34
ÅKERLUNDS GRUND & KAKEL,
NORRTÄLJE
070-795 48 51
TOTTE GRÖNWALL SNICKERI,
FURUSUND
0709-40 82 38
VÄTÖ BYGGARE, VÄTÖ
0176-23 45 31, 070-339 02 09
www.vatobbyggare.se

Butiker

GUSTAVSBERGS PORSLINSFABRIK,
VÄRMDÖ
08-570 35 663
www.gustavsbergsporslinsfabrik.se

Båtar/båtbyggeri

BÄTFIXAREN, NORRTÄLJE
070-845 65 75
ERIKSSONS BYGGERI &
BÅTBYGGARSKOLA, INGARSÖ
08-542 461 36

Båttillbehör

BÄTMAGNETEN, VÄRMDÖ
08-571 685 70
www.batmagneten.se

Bärgning

AB BILBÄRGARNA I ROSLAGEN/FALCK
RÄDDNINGSKÅR
0176-184 80, 020-38 38 38
www.roslagsassistans.se

Catering/Servering

BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
KÖKERIET, NYNÄSHAMN
08-520 100 26
www.nynasrokeri.se
SIR PERCYS CATERING, SIMPNÄS
0176-525 12, 070-175 91 88
www.sirpercycatering.se
SKÄRGÅRDSATERING, GRÄSÖ
073-971 51 12, 072-324 73 33
www.skargardscatering.se

TRE PRALINER, NORRTÄLJE

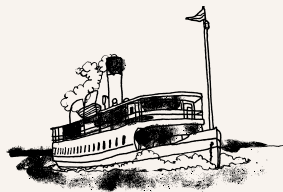
0176-125 50
www.trepraliner.se

Dynor

HELÉNS LÄDERSMEDJA, GIMO
070-545 57 83
www.ladersmedjan.se

Däck/verkstad

SVENNES DÄCKSERVICE, LÖNNÖ 202
HÄLLNÄS
0294-220 37
VAXHOLMS DÄCK
08-541 335 50
www.vaxholmsdack.se

Entreprenad/ markarbeten

SÖREN GUSTAVSSON ENTR,
ÖSTHAMMAR
070-222 02 02
www.sorengustavssonentreprenad-
osthammar.clearsearch.se

El

ALDÉNS EL & TEKNIKEXPERTEN,
NORRTÄLJE/STHLM
0176-28 48 50, 08-695 00 27
www.teknikexperten.se
ELTJÄNST KARLBOM, ÖSTHAMMAR
0173-217 44
www.elkedjan.se
GRÄDDÖ ELINSTALLATIONER
0709-556 636
www.graddoel.se
HELSELIUS BYGG & EL AB
070-533 76 06
www.sjotransporter.com
ELGUBBEN, DJURHAMN
0708-11 12 03, www.el-gubben.se

Fastigheter/mäklare

DALARÖ SKÄRGÅRDSFÖRMEDLING,
DALARÖ
08-501 518 80
www.dalaroskargard.se

Frisör

FORMA, ÖSTHAMMAR
070-297 58 33
www.formafrisor.se
GRÄSÖ KLIPPBOD, GRÄSÖ
0173-362 03
www.grasoklippbod.se
HOVDEGÅRDS HERRFRISERING,
ÖSTHAMMAR
0173-101 70, 070-551 01 70
HÅRATELJÉN, ÖSTHAMMAR
073-915 99 18
www.facebook.com/harateljén

Festvåning

OAXEN BYGDEGÅRD, MÖRKÖ
070-453 85 33
www.oaxenbygdegard.se
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD, GRÄDDÖ
0176-406 09
www.radmanso-bygdegard.se
SALNÖ GÅRD, VÄDDÖ
0176-931 90
www.salnogard.se

Fisk/skaldjur/rökeri

NYNÄS RÖKERI, NYNÄSHAMN
08-520 100 23
www.nynasrokeri.se

Färg

FLÜGGER FÄRG, NORRTÄLJE
0176-20 61 00,
www.flugger.com

Glas

GLASKLART, ÖSTHAMMAR
0173-109 95
www.glasklart.se

Grill/utekök

SPISDOKTORN, ARNINGE
08-540 203 95
www.spisdoktorn.se

Grus/jord

JIDSTRANDS ENTREPRENAD AB, BLIDÖ
070-562 33 88
Rederi AB Skärgårdsgrus,
Gällnö
08-570 331 95,
070-571 95 80
www.skargardsgrus.se
RODENÅKARNA, NORRTÄLJE
0176-767 50,
www.rodenakarna.se

Guldsmed

GRÄDDÖ ELINSTALLATIONER
0176-156 56
www.guldsmederna.se
PORATHS GULD, NORRTÄLJE
0176-101 62
www.guld.net

Hydraulik

ÖSTHAMMARS INDUSTRIHYDRAULIK
0173-25 28 50
www.industrihydraulik.se

Hälsa

HÄLSOKRAFT, NORRTÄLJE
0176-26 84 88
www.halsokraft.se
VERONICA ANDERSSON, ÅTERFÖR-
SÄLJARE ALPNAERING, ÖSTHAMMAR
072-572 07 11
www.verosalpnaering.studio.nu

Järngjuteri

ALUNDA JÄRNGJUTERI
0174-101 94
www.alundajarngjuteri.se

Kamin/spis

ELDABUTIKEN SÖDERLINDS
VEDSPISAR, NORRTÄLJE
0176-142 00
www.soderlindsvedspisar.se
SPISDOKTORN, ARNINGE
08-540 203 95
www.spisdoktor.se

Kläder

CELIAS, ÖREGRUND
0707-20 36 48
www.celias.se
4WORK YRKESKLÄDER, NORRTÄLJE
010-199 35 30
www.4work.se
MUSKOT FASHION, ÖREGRUND
www.muskotfashion.se

Körskola

CONNYS TRAFIKSKOLA, ÖSTHAMMAR
070-631 52 15, 0173-461 50
www.connystrafikskola.se

Lås

LÅSSERVICE I MÄLARDALEN,
ÖSTHAMMAR
0173-108 95

Lägenheter

ROSLAGSBOSTÄDER
0176-20 75 00
www.roslagsbostader.se

Maskinuthyrning/mark- arbeten

GEAB, ÖSTHAMMAR
0173-109 95
www.glasklart.se

Minireningsverk

MILJÖ & BIOTEKNIK,
08-608 21 60
www.miljöochbioteknik.se

Multisport/tävling

ÅLAND TRIATHLON CLUB, ECKERÖ
+358 (0)18 380 00
www.triathlon.ax

Måleri

STRÖMBERGS RÖDFÄRGMÅLNING,
ÖSTHAMMAR
070-592 15 31
christer_stromberg@hotmail.se
VIKLUNDS MÅLERI AB, RÅDMANSÖ
0176-22 50 89, 070-533 21 05
www.viklundsmaleri.com
ÖSTERGÅRDENS MÅLERI, HARGSHAMN
070-282 62 15

Måleri/Golv

NORDSJÖ IDE & DESIGN/
ROSLAGENS GOLV
0173-212 35, 070-787 87 68
www.roslagensgolv.se

Måleri/hustvätt

SMEDBERGS MÅLERI, HALLSTAVIK
070-324 28 15

Nationalpark

GOTSKA SANDÖN/LÄNSSTYRELSEN
016-15 05 65
www.gotskasandon.se

Naturum

NATURUM STENDÖRREN
0155-26 31 80
www.naturumstendorren.se

Present/inredning

A-K:S PRESENT & HEMTEXTIL, ÖST-
HAMMAR
0173-212 04
CELIAS, ÖREGRUND
0707-20 36 48
www.celias.se

Radiokanal

SKÄRGÅRDSRADION 90,2
08-506 121 90
www.skargardsradion.se

Schakt

GRÄSÖ SCHAFT, ÖREGRUND
070-594 55 64, 070-356 40 13

Staket/stängsel

DELKA PRODUKTER, HARGSHAMN
0173-230 77
www.delka.se

Strandvillor

STRANDBY, KÄRINGSUND
www.strandby.ax

Städning

HUSTOMTEN LARSSON, ÖSTHAMMAR
070-530 29 61

Second Hand

MALINS SECONDHAND, ÖSTHAMMAR
0173-463 49
www.malinssecondhand.se

Sjökort/kompasser

PAPPERSTUGAN. ÄLMSTA
0176-523 69
www.pappersstugan.com

Sjötransporter/gods- trafik

HESSELIUS BYGG & EL AB
070-533 76 06
www.sjotransporter.com
HUB PROJECTS
070-575 60 70
www.sjotransporter.se

SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ

070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se
SKÅN SJÖ FRAKT AB, NÄMDÖ
08-571 590 40, 070-750 90 90
UTÖ REDERI AB
08-679 58 30 (turupplysning)
08-571 546 10 (godsbokning)
08-501 570 25 (kontoret)
www.utorederi.se

Skadeservice

SKADESERVICE I ÖSTHAMMAR
0173-211 15 (jourtelefon)
www.skadeservice.se

Smycken

PÄRLMAKERIET, RÅDMANSÖ
0739-526 189
www.parlamakeriet.se

Strumpor/underkläder

SOMMARBACKENS ULLBOD
0221-516 79,
www.ullboden.se

Såg/snickeri

BERGSHAMRA SÅG & SNICKERI
0176-26 02 10
www.bergshamrasag.se

Sällskap/föreningar

MUSEIFÖRENINGEN FRITIDSBÅTAR
www.veteranbaten.se
NORRTÄLJE SEGELSÄLLSKAP
www.norrtaljess.se
RÅTUR
RÅDMANSÖ FRÖTUNA TURISM
www.radmansoskargard.se
SVENSKA FYRSÄLLSKAPET
www.fyr.org
VETERANTRAKTORKLUBBEN,
NORRTÄLJE
www.veterantraktorklubben.nu
VÄNFÖRENINGEN S/S NORRTELJE,
NORRTÄLJE
www.ssnorrtelje.se/vanforeningen

Tandläkare

TANDHÖRNAN, ÖSTHAMMAR
0173-106 07
www.tandhornan-praktikertjanst.se
ENGLESSONS TANDLÄKARPRAKTIK,
ÖSTHAMMAR
0173-104 98

Taxi/buss

FRÖTUNA TAXI & BUSS, RÅDMANSÖ
0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

Träd/trädgård

BRINKHAGE TRÄD & TRÄDGÅRD
070-522 78 72
www.brinkhage.se

Tygateljé

TYGATELJÉ MIA, SKÄRPLINGE
0294-405 05, 070-204 11 33
www.tygateljemia.com

Utbildning

ERIKSSONS BYGGERI &
BÅTBYGGARSKOLA, INGMARSÖ
08-542 461 36
SJÖSKOLAN PÅ BECKHOLMEN
08-661 09 09
www.sjoskolan.se

Utemöbler

KARLAVAGNEN, ÖSTHAMMAR
070-687 18 76
www.osthammarsjarn.se
SVANTES BÄNKBORD, ÖSTHAMMAR
070-363 27 59
www.svantesbankbord.se

Verkstad

OLSSONS BILVERKSTAD, ÖSTHAMMAR
0173-122 02
www.olssonsbilverk.se

Veterinär

KVISTHAMRA VETERINÄRKLINIK,
NORRTÄLJE
0176-22 33 02
www.kvisthamraveterinarklinik.se

Spa/skönhet/hälsa

JENNY'S DAGSPA, NORRTÄLJE
076-186 30 96
www.jennysdagspa.se

Bokhandel

ROSLAGENS BOKHANDEL, NORRTÄLJE
0176-199 70
www.roslagensbokhandel.se

Garn/sybehör/ presenter/inredning

GARN & AFFÄREN, NORRTÄLJE
0176-146 55
www.inorrtelje.se

El

ROSLAGENS ELPROJEKT, NORRTÄLJE
0176-22 90 01
www.roslagenselprojekt.se

Markiser/persiennor/ rullgardiner

JANSSONS MARKISER, NORRTÄLJE
0176-177 95
www.janssonsmarkiser.com

4WORK
YRKESKLÄDER
JÄRFÄLLA NORRTÄLJE SOLLENTUNA

010/199 35 35 • WWW.4WORK.SE

ÅKERLUNDS
GRUND & KAKEL AB
070-795 48 51

Skadeservice
Jour Dygnet Runt

Skadeservice i Östhammar AB
0173-211 15 (jourtelefon)
www.skadeservice.se

SJÖHUS
Bryggor, kajer, båthus
Muddringsarbeten
Bogseringar, transporter
SJÖMASKINER
08-500 404 00 / 0705-27 87 87 (86)

båt magneten
båttillbehör • motor • båt • trailer
Fagerdalavägen 11 A • 139 52 Värmdö
08-571 685 70
www.batmagneten.se

Grafisk form
GRAFI
Kalligraf
GRAFISK FORM & KALLIGRAFI
070-303 64 24 WWW.GRAFI.NU

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från bygga brygga, fixa avlopp till målning och ny bil.«

Sommarbackens Ullbod

Strumpor & underkläder av mjukaste ull
0221 - 516 79
www.ullboden.se

BRYGGBEKYMNER?
Vi utför allt i bryggor och kajer
Pålning • Muddring • Bogsering
Sjötransporter
Sjöentreprenader AB
Box 47 • 130 25 Ingmarsö
Tel: 08-542 463 20 • Mobil: 070-347 49 01
Mail: sjoentreprenader@ingmarso.com

Marina transporter & fastighetservice
Niklas 0708-753 878
www.nmsmarin.se
NMS MARIN AB

Byggvaror av rätta virket
Vi levererar till Er med bil eller egen båt i mellanskärgården.

BERGSHAMRA SÄG
0176-26 02 10 • www.bergshamrasag.se

SÄLLSTRÖMS
Snickeri & Bygg AB
0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se

GÄLLER DET **Träbåtar?**
DÅ GÄLLER DET OCKSÅ OSS!
Nyhet! Båttvätt!
Båtbyggarskola
Fullständig varvsörörelse
 ERIKSSONS BÅTBYGGERI & BÅTBYGGARSKOLA AB
Box 15, 130 25 INGARSÖ
08-542 461 36 batservice@swipnet.se

 Brunn Eko-Värme AB
Brunn och bergvärme
Egna sjötransporter
Sten: 070-750 90 94, Jonas: 070-712 59 34
www.bevab.nu, info@bevab.nu

Bättre fritid för utsatta barn och ungdomar
GILLA OSS PÅ

www.roslagsblomman.se

SERVICE OCH REPARATIONER
 **EVINRUDE
JOHNSON
HONDA
MERCURY
TOHATSU**
BERGSHAMRA VARV AB

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från tvätta båten, bärga bilen till spränga berg och borra brunn.«

BT Entreprenad & Sjötransporter
 Bosse 070-595 89 16
 Även skogsavverkning

Nils Schönbergs
 BYGG & FASTIGHETSSERVICE
 Certifierad Kontrollansvarig
www.schonbergsbygg.se
 Tel. 0176-26 05 21
 0709-42 42 43

BEIJER
 BYGGMATERIAL
 Östhammar
 Tel 075-241 29 82
 Edsvägen 2, Östhammar

LİSSERVICE
 I MÅLARDALEN AB
 UPPSALA ÖSTHAMMAR
 018-242800 0173-10895

Kvisthamra Veterinärklinik
 Telefontid: 9-11
 0176-22 33 02
 Akut: 070-643 68 10
 Bergsgatan 26 Norrtälje
 www.kvisthamraveterinarklinik.se

VI BYGGER ALLT!
 • Vi hjälper er från bygglov till slutbesiktning
 • Erfarenhet av större och mindre byggnationer
 • Gedigna hus med kvalitet
 • Total eller delad entreprenad

 0176-25 05 00 • www.roslagsbyggare.se

EL GUBBEN
 Allt inom el, vvs, bygg,
 marinteknik, försäljning
 0708-11 12 03
 www.el-gubben.se

NJ-Mark
 BERG-
 SPRÄNGNING
 I ROSLAGEN
 070-602 32 42

 ANDERS: 070-770 03 08
 fromsbygg@etanet.se

Låt oss visa skärgården! Vi finns i den.
 Reguljär direktbåt Sandhamn – Stavsånäs
 Båttaxi ≥ 190 p
 Skärgårdsturer
 Åretrunt-charter
 Mat & Dryck
ROSLAGENS SJÖTRAFIK AB
 "Tärnan" & "Gudungen" • 070-691 38 58
 www.roslagenssjotrafik.se

FORMLYCKA
 INREDNING • PRESENT
 www.formlycka.se • 073-352 13 33

ROINES FOTO GRÄDDÖ
 Reportage, kurser, reklam,
 miljö, brudpar
 070-314 49 43 roines.foto@gmail.com

M/S Containa: 070-750 90 90
 Kran upp till 19 meter
 Flytbryggor

 Containerar &
 Storsäckar
 www.skansjofrakt.se

Rotholma Såg
 Vi bygger monteringsfärdiga
 stenkistor i kärnfuru efter era mått.
 Lärkvirke till brygg- och altandäck.
 Stängselstolp.
 www.stenkistor.com
 0708-26 10 50

SKÄRGÅRDSGRUS
 M/F Solskär
 LEVERERAR GRUS/BADSAND
 UTLÄGGES
 070-571 95 80
 www.skargardsgrus.se

Transporterar allt från grus till hus.
Även entreprenadmasksarbeten.
08-570 331 95, 070-831 41 10

Vaxholms Däck AB
En komplett däckverkstad
Petersbergsvägen 5 • 185 34 Vaxholm
08-541 335 50 • 070-532 99 56
vaxholmsdackab@telia.com
www.vaxholmsdack.se

GRÄSKÖ ARKIPELAG SERVICE
ENTREPRENAD I SKÄRGÅRDEN
0708 - 455 863

Det lilla hotellet på landet
0173-170 00
WWW.VILLAROSENBORG.SE

Vi utför all slags målning, kakel och klinker i skärgården med egen båt och även i Sthlms län.
Tel/fax 0176-22 50 89 • info@viklundsmaleri.com
Mobil 070-533 21 05 • www.viklundsmaleri.com

Brunn Eko-Värme AB
Brunn och bergvärme
Egna sjötransporter
Sten: 070-750 90 94, Jonas: 070-712 59 34
www.bevab.nu, info@bevab.nu

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från fälla träd, byta däck till sjötransporter och ullstrumpor.«

Kom och besök Kulan's bod & galleri på Bromskärsvägen Blidö
Tel 070 517 12 53
www.kulan.org

Verkstadsvägen 5, ÖSTHAMMAR

MASKIN & UTHYRNING
osthammar@glasklart.se
www.glasklart.se
0173-109 95

GLASMÄSTERI & BILGLAS
Verkstadsvägen 5, ÖSTHAMMAR
osthammar@glasklart.se
www.glasklart.se
0173-109 95

Roslagsknopen
Finns i flera storlekar med eller utan briljant
GULDSMEDERNA
Följ oss gärna på: [instagram@guldsmederna](#)
Posthusgatan 6 • 761 24 Norrtälje • Tel. 0176 156 56

OLSSONS BILVERKSTAD
- DIN PARTNER FÖR ÄLDRE BILAR -
Vid bilprovningen i Östhammar
Tel. 0173-122 02
www.olssonsbilverk.se
På plats: Mån-Tors kl. 13-17

ELINSTALLATION • SERVICE
0176-22 90 01
www.roslagenselprojekt.se

GRÄSÖ SCHAKT
Alla slags markarbeten Vacuumtoalettsystem
Leif Olsson • Nötsveden 120 • 742 97 Gräsö
graso.schakt@telia.com
Tel. 070 594 55 64 • 070 356 40 13

1960 2015 FURUSUNDS EL
VÅR KUNSKAP - ER SÄKERHET
www.furusunds.se, info@furusunds.se
EGEN SERVICEBÅT I ROSLAGEN
Roslagen 0176-88 424, Stockholm 08-704 22 75,
Norrtälje 0176-10 140 "Välkommen!"

Falck
Bilbärgning Dygnet Runt!
Norrtälje 0176-184 80

W

Var ligger fyren?

S

VI HAR EN STARK FÖRKÄRLEK för vårt kulturella byggnadsarv fyrar. Det har blivit en hel del reportage om fyrplatser genom åren. I detta nummer kan du läsa om fyren på norra Fårö. Nu vill vi testa dina fyrkunskaper. Känner du igen dessa fyrar? Var ligger de? Para ihop fyrarna med rätt bild. Skicka in ditt svar och vinn »Algkokboken« rykande het från tryckeriet.

A) Kullen B) Falsterbo C) Tjärven D) Björn E) Smygehuk F) Femörehuvud
G) Julafton H) Garpen I) Grönskär J) Hoburgen K) Landsort L) Söderarm

Har du koll på fyrarna – skicka in ditt svar till info@magasinskargard.se eller med post till Magasin Skärgård, Gräddö Varvsväg 12, 760 15 Gräddö. Glöm inte fylla i din adress, ålder, yrke och intressen då vi vill lära känna våra läsare lite grann. Ett extra plus om du även berättar var du hittade ditt magasin. Tack på förhand.

Vi gratulerar vinternumrets vinnare: Ingemar Eriksson, Gimo som hittade sitt exemplar vid Forsmarks värdshus, Arne Karlsson, Bandhagen som fick sitt magasin på Hjulmarknaden i Solnahallen och Vanja Jansson, Norrtälje som fann sitt gratissex vid Skokanonen i Norrtälje. Grattis ni vann varsin bok »Längs Norrtäljeån« av Rolf Adlercreutz. Rätt svar var: Fråga 1 – 2 Ingmarsö. Fråga 2 – alla svar godkända då tryckfelsnisse varit framme och stökat till det. Fråga 3 – 1 Man känner och klämmer och tar god tid på sig medan man handlar julklappar. Fråga 4 – 2 »Hammarbyare för evigt«. Fråga 5 – X I ett tält med fönster som vetter mot havet och stjärnhimlen på en liten ö utanför Vaxholm. Fråga 6 – X Historiearvsmuseet i Nacka.

TRÄDGÅRDSMÄSSAN 26-29 MARS 2015

NORDISKA
TRÄDGÅRDAR

I SAMARBETE MED FOR, FRITIDSODLINGENS RIKSORGANISATION

Förköp
din biljett på
tradgardsmassan.se
- spar tid och
pengar

SOMMAR SALONG

Välkommen till en Sommarsalong fylld med kreativa designidéer, de senaste trädgårdsmaskinerna, läckra trädgårdsprylar och smarta odlingslösningar. Allt du behöver för din egen sköna, gröna sommarsalong. Vi ses på årets största trädgårdsevenemang!

Fotograf: Joachim Belajeff

Stockholmsmässan

ROCK&RIGG

STOCKHOLMS SKÄRGÅRDS ENDA OUTLET

KLÄDER&SKOR

ROCKPORT®

MERRELL®
Performance Footwear

Boomerang®
Footwear

KEY WEST

SEBAGO®

ICEBUG®

VICTORINOX

Timberland

TENSON

VAXHOLM – SIGTUNA

Hamngatan 8

Stora Torget

www.rockrigg.se